

วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ประเภทนวนิยาย ปีพ.ศ.2553-2556

โดย
นางสาวปาริฉัตร วงศ์ศิษฐ์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ปีพ.ศ.2553-2556

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

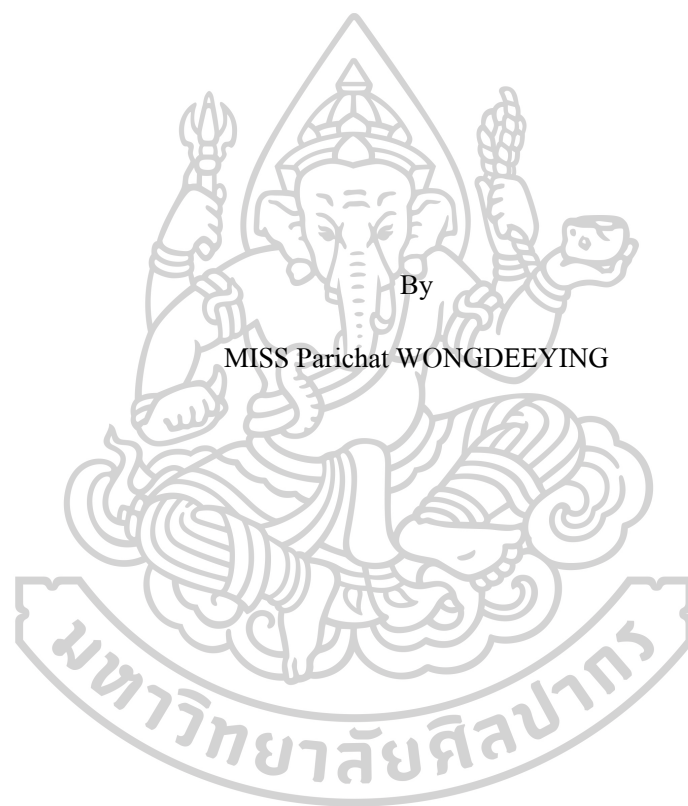
ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

WANKAEO AWARD WINNING LITERATURE FOR YOUTH
IN THE 2011-2014

A Master's Report Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (Thai for Career Development)
Department of THAI
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2017
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ปีพ.ศ.2553-
2556
โดย ปาณิฉัตร วงศ์ดียิ่ง
สาขาวิชา ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. ปัทมา ทิมประเสริฐกุล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

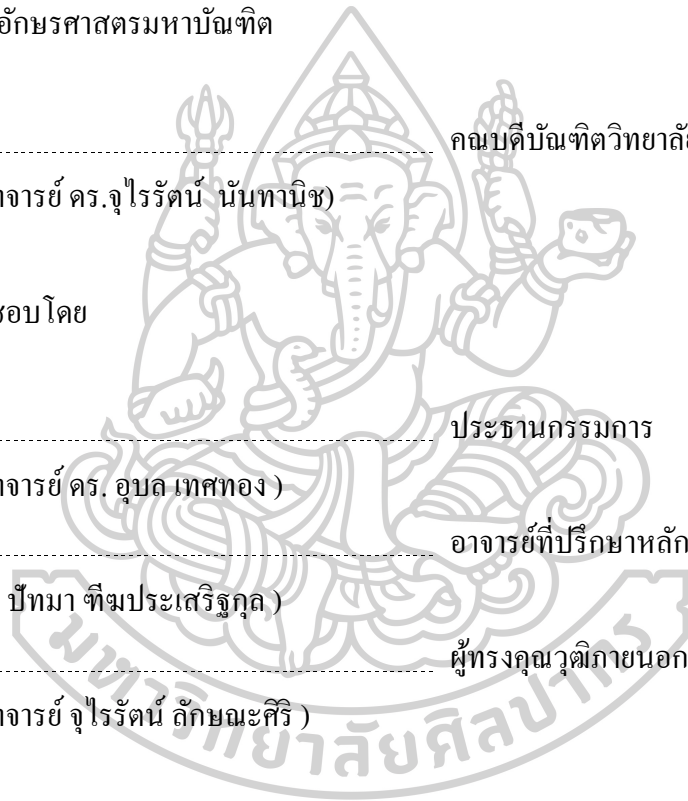
..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบ โดย

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุบล เทศทอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. ปัทมา ทิมประเสริฐกุล)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ)

56208304 : ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

คำสำคัญ : วรรณกรรมเยาวชน, การวิเคราะห์

นางสาว ปาริฉัตร วงศ์ดียิ่ง: วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ.2553-2556 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. ปัทมา ทัชฌิมประเสริฐกุล

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ปีพ.ศ.2553 – 2556 เรื่อง *โรงเรียนริมทะเล* เรื่อง *ตามหาโจตัน* เรื่อง *เอื้อระเหยลอยคอ* และเรื่อง *เจ้าเอ๋ย...เจ้าทรงหัวจุก* ในด้านเนื้อเรื่อง แนวคิด กลวิธีการประพันธ์ และคุณค่า

ผลการศึกษาพบว่า ในด้านเนื้อเรื่องผู้แต่งนำเสนอเนื้อเรื่อง 2 ลักษณะคือ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกสมมุติ และเนื้อเรื่องผจญภัยในโลกแห่งความจริง ในด้านแนวคิดของงานวิจัยพบทั้งแนวคิดหลักและแนวคิดย่อย แนวคิดหลักมุ่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดว่าเรื่องความพอเพียง แนวคิดเรื่องการเข้าใจและยอมรับปัญหาของชีวิต แนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิม และแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ ส่วนแนวคิดย่อยมุ่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม แนวคิดเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม และแนวคิดเรื่องมิตรภาพ ด้วยกลวิธีการประพันธ์ ทั้งในด้านกลวิธีการสร้างตัวละคร กลวิธีการสร้างโครงเรื่อง และกลวิธีการใช้ภาษา ส่วนในด้านคุณค่าพบคุณค่าทั้งหมด 3 ด้าน คือ คุณค่าทางความรู้ คุณค่าทางคุณธรรม และคุณค่าทางวัฒนธรรม

56208304 : Major (Thai for Career Development)

Keyword : YOUTH LITERATURE, ANALYZE

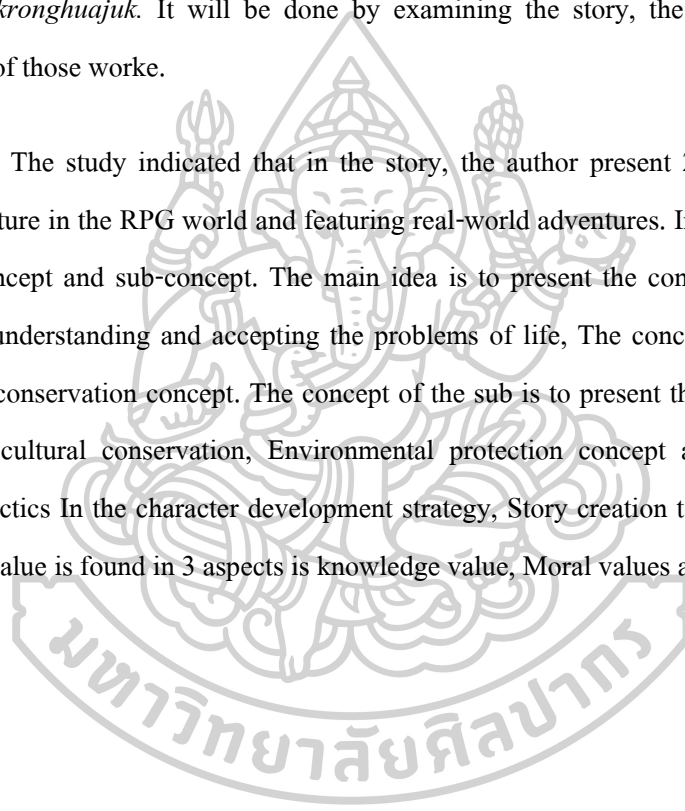
MISS PARICHAT WONGDEEYING :

WANKAEO AWARD WINNING LITERATURE FOR YOUTH IN THE 2011-2014

THESIS ADVISOR : PATTAMA THEEKAPRASERTKUL, Ph.D.

This Independent Study aims to analyze juvenile which won Wankaewo Reward in 2011 – 2014, namely *Rongrian Rimtale* , *Tamha Jotan* , *Oerahoeloyko* and *Jao-Oueay...Jaokronghuajuk*. It will be done by examining the story, the themes, technique, and assessment of those works.

The study indicated that in the story, the author presents 2 characteristics. : Story about adventure in the RPG world and featuring real-world adventures. In the concept of research both the concept and sub-concept. The main idea is to present the concept of sufficiency, The concept of understanding and accepting the problems of life, The concept of traditional culture and Nature conservation concept. The concept of the sub is to present the concept of moral, The concept of cultural conservation, Environmental protection concept and Friendship concept. Literature tactics In the character development strategy, Story creation techniques and Language strategies. Value is found in 3 aspects is knowledge value, Moral values and Cultural values.

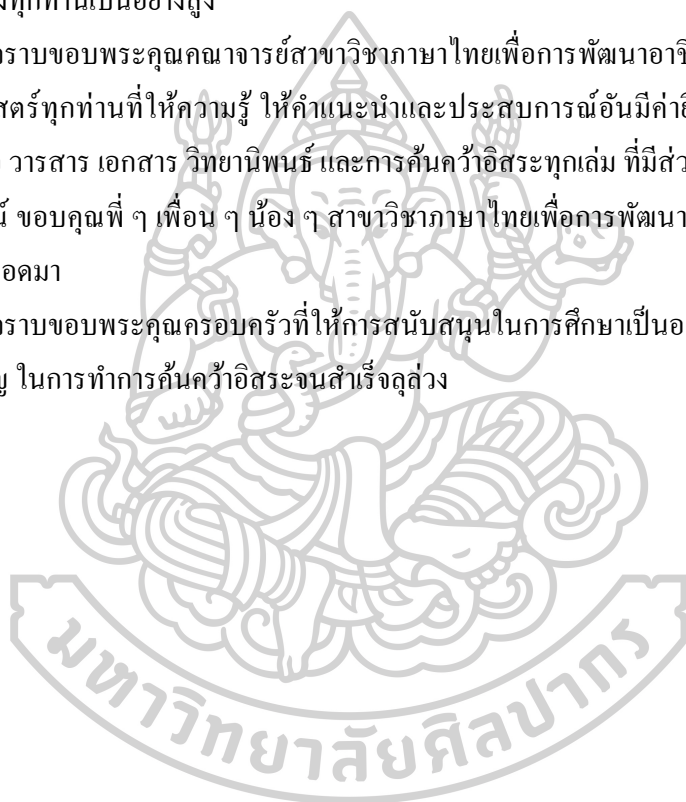
กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร.ปัทมา ทัชฌา ประเสริฐกุล ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.อุบล เทศทอง ประธาน กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และ รองศาสตราจารย์ ไร่รัตน์ ลักษณะศิริ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้การค้นคว้าอิสระเล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพทุกท่าน รวมถึงคณาจารย์ คณะอักษรศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำและประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสาร วิทยานิพนธ์ และการค้นคว้าอิสระทุกเล่ม ที่มีส่วนช่วยให้การค้นคว้าอิสระนี้ มีความสมบูรณ์ ขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพทุกคนที่ให้คำแนะนำ และกำลังใจตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาเป็นอย่างดี ให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจที่สำคัญ ในการทำการค้นคว้าอิสระจนสำเร็จลุล่วง

ปาริฉัตร วงศ์ศิ้อยิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
บทที่ 2 เนื้อเรื่องและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว	17
2.1 การวิเคราะห์เนื้อเรื่อง.....	17
2.1.1 เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกแห่งความจริง	18
2.1.2 เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกสมมุติ	25
2.2 การวิเคราะห์แนวคิด	27
2.2.1 แนวคิดหลัก.....	29
2.2.2 แนวคิดย่อย	31

บทที่ 3 กลวิธีการประพันธ์ของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว	35
3.1 กลวิธีด้านการสร้างตัวละคร	36
3.2 กลวิธีด้านการสร้างโครงเรื่อง	64
3.3 กลวิธีการใช้ภาษา	81
บทที่ 4 คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว	96
4.1 คุณค่าทางความรู้	96
4.1.1 ความรู้ด้านกีฬา	97
4.1.2 ความรู้ด้านการเลี้ยงนกกรงหัวจุก	101
4.2 คุณค่าทางคุณธรรม	102
4.2.1 ความกตัญญูกตเวที	103
4.2.2 การเป็นมิตรแท้	105
4.3 คุณค่าทางวัฒนธรรม	106
4.3.1 การให้ความเคารพผู้อาวุโส	106
4.3.2 ความศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวพม่า	108
บทที่ 5 สรุปลผลการวิจัย	110
สรุปลผลการวิจัย	110
ข้อเสนอแนะ	112
รายการอ้างอิง	113
ภาคผนวก	115
ประวัติผู้เขียน	119

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรม เป็นศิลปะประเภทหนึ่งที่ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสาร กล่าวคือ เป็นผลงานสร้างสรรค์ประเภทหนึ่งของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อบรรยายความรู้สึก ความคิด ความฝัน อารมณ์ จินตนาการ หรือประสบการณ์ส่วนตัวออกมาให้ปรากฏในรูปแบบอย่างหนึ่ง เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง (วิภา กงกะนันท์ 2533 : 2) วรรณกรรมจึงเป็นเครื่องแสดงถึงภูมิปัญญาของผู้แต่ง วรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์และแสดงให้เห็นความเจริญทางวัฒนธรรม เพราะวรรณกรรมช่วยบันทึกวิถีชีวิตและสังคมในแต่ละช่วงเวลา

วรรณกรรมเยาวชนเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายสำคัญคือ กลุ่มผู้อ่านที่มีอายุระหว่าง 14 - 18 ปี ดังที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของคำว่าเยาวชนไว้ว่า “บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 915) วรรณกรรมเยาวชนมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกับวรรณกรรมสำหรับวัยอื่น กล่าวคือ ตัวละครหลักของวรรณกรรมเยาวชนมักเป็นวัยรุ่น มีส่วนน้อยที่ใช้ตัวละครเอกเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กเล็ก เนื้อหามักเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เยาวชนต้องประสบหรือเผชิญกับชีวิตในช่วงวัยดังกล่าว วรรณกรรมเยาวชนจะมีเงื่อนไขของปัญหาในเรื่องไม่ค่อยซับซ้อน ใช้ภาษาง่าย นำเสนออย่างตรงไปตรงมา และทำให้เกิดความสนุกสนาน ตัวละครส่วนใหญ่เป็นตัวละครแบบลักษณะเดียว (Flash character) คือตัวละครที่มีลักษณะและพฤติกรรมด้านเดียว แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับอายุของเด็กในแต่ละวัย ถ้าเป็นเด็กที่มีอายุมากอาจจะเพิ่มความซับซ้อนขึ้นมาได้ นอกจากนี้ วรรณกรรมเยาวชนยังมีลักษณะพื้นฐานเช่นเดียวกับนวนิยายประเภทอื่นๆ ทั้งเรื่องของตัวละคร แก่นเรื่อง ฉาก และวิธีการเล่าเรื่อง วรรณกรรมเยาวชนไม่เพียงแต่อ่านแล้วได้รับความรื่นรมย์เท่านั้น แต่เนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชนยังมีความรู้และเปิดประสบการณ์ให้แก่เยาวชนได้ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากหนังสือเป็นเสมือนขุมคลังความรู้อันยิ่งใหญ่ที่จะเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้แก่เยาวชนทำให้โลกทัศน์กว้างไกลได้เรียนรู้และเข้าใจชีวิตจากหนังสือที่อ่าน นอกจากนี้ยังสอดแทรกคุณธรรมเพื่อปลูกฝังและหล่อหลอมจิตใจได้โดยอ้อม (พัชรีย์ จำปา 2539 : 1)

เนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชนจะมีสาระสำคัญที่ตรงกับความสนใจของเยาวชน และสอดแทรกความคิดที่จะที่ชี้แนะหรือสอนเยาวชนด้วย อาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมเยาวชนเป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอนและส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ที่กว้างขวาง เกิดจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดรอบรู้ มีไหวพริบ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เยาวชน

ปราณี เชียงทอง(2526:23) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณกรรมเยาวชนว่า “วรรณกรรมเยาวชน เป็นเสมือนภาพจำลองที่เด็กเรียนรู้วิถีแก้ปัญหาชีวิต เรียนรู้ความจริงในโลกรอบ ๆ ตัว เกิดประสบการณ์ที่กว้างขวาง และเจริญก้าวหน้าในการค้นหาความหมายต่าง ๆ ในชีวิต”

ความสำคัญของการผลิตหนังสือสำหรับเยาวชนที่มีคุณภาพ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในงานสัปดาห์ห้องสมุดครั้งที่ 1 พ.ศ.2529 ว่า

“ เด็ก ๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ อยู่แล้ว ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณภาพทั้งเนื้อหาและรูปภาพให้เขาอ่าน เขา จะได้ทั้งความรู้และความบันเทิง เด็กจะได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ สมบูรณ์ รอบรู้ มีคุณธรรมประจำใจ มีความรักบ้านเมือง มีความปรารถนาจะทำประโยชน์ที่ควร ”

(สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้า สิรินครเทพรัตนราชสุดา , 2519: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

เนื่องจากหนังสือสำหรับเยาวชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนในสังคม ดังนั้น หนังสือสำหรับเยาวชน หรือวรรณกรรมเยาวชนจึงได้รับการส่งเสริมจากทั้งภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมการผลิตหนังสือสำหรับเยาวชนของภาครัฐนั้นมีขึ้นประมาณปี พ.ศ.2460 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้มีการเขียนหนังสือสำหรับเยาวชนขึ้น ต่อมาจึงมีหน่วยงานต่าง ๆ จัดพิมพ์หนังสือสำหรับเยาวชนอย่างกว้างขวางขึ้น ดังเห็นได้จากร้านขายหนังสือที่มีการจัดแบ่งประเภทหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นอีกมุมหนึ่ง โดยเฉพาะ ซึ่งหนังสือเหล่านั้นมีทั้งวรรณกรรมเยาวชนแปล และวรรณกรรมเยาวชนของคนไทย และสำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นจำนวนมาก (ณรงค์ ปานทอง 2526 : 148) นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานเป็นจำนวนมากจัดประกวดและมอบรางวัลให้แก่วรรณกรรมเยาวชนที่มีคุณภาพ ได้แก่

1. การประกวดหนังสือดีเด่นของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสมาคมผู้จัดพิมพ์ ทั้งนี้ผู้มีสิทธิ์ส่งหนังสือเข้าประกวด ได้แก่ สำนักพิมพ์ ผู้ประพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ ผู้ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม ผู้จัดพิมพ์ บรรณารักษ์ ส่วนราชการ สมาคม และผู้สนใจทั่วไป หนังสือที่รับเข้าประกวดแบ่งเป็น 9 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1.1 หนังสือสารคดีทุกประเภท ที่มีใช้ตำราหรือหนังสือเรียน หรือหนังสือที่มีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะจะให้ใช้ตำราเรียนหรือหนังสือเรียน

1.2 หนังสือนวนิยาย

1.3 หนังสือกวีนิพนธ์

1.4 หนังสือรวมเรื่องสั้น

1.5 หนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3-5 ปี

1.6 หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6-11 ปี มี 2 ประเภท คือ หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก และหนังสือสารคดีสำหรับเด็ก

1.7 หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12-18 ปี มี 3 ประเภท คือ หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กวัยรุ่น หนังสือสารคดีสำหรับเด็กวัยรุ่น และหนังสือคำประพันธ์สำหรับเด็กวัยรุ่น

1.8 หนังสือการ์ตูน

1.9 หนังสือสวยงาม มี 2 ประเภท คือ หนังสือสวยงามทั่วไป และหนังสือสวยงามสำหรับเด็ก

2. โครงการประกวดงานเขียน “นายอินทร์อะวอร์ด” เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ร้านนายอินทร์มุ่งหวังให้เป็นเวทีแสดงความสามารถของนักเขียนหน้าใหม่ อีกทั้งเป็นแรงสนับสนุนให้เกิดงานเขียนใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพในสังคมไทย โครงการประกวดงานเขียน “นายอินทร์อะวอร์ด” ประกอบไปด้วยการประกวดงานเขียน 3 ประเภท ดังนี้ ประเภทสารคดี ประเภทวรรณกรรมเยาวชน และประเภทหนังสือภาพสำหรับเด็ก ผลงานที่ได้รับการตัดสินให้ชนะเลิศจะได้รับการตีพิมพ์เป็นหนังสือ โดยสำนักพิมพ์ในเครืออมรินทร์ พร้อมค่าลิขสิทธิ์ให้แก่ผู้สร้างสรรค์ผลงาน

3. การประกวดงานเขียนประเภทต่าง ๆ ในคอลัมน์ ถนนนัก (ขอ) เขียน ของ สำนักพิมพ์ ประพันธ์สาร เป็นรางวัลที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ผู้ที่เริ่มต้นอยากจะเป็นนักเขียน โดยให้รางวัลงานเขียน 4 ประเภท ได้แก่ เรื่องสั้น นิยาย บทกวี และวรรณกรรมเยาวชน และจะประกาศผลรางวัลทุก ๆ 3 เดือน บทกวี ประกาศผลวันที่ 30 มีนาคม ของปี เรื่องสั้น ประกาศผลในวันที่ 30 มิถุนายน ของปี นิยาย ประกาศผลในวันที่ 30 กันยายน ของปี และวรรณกรรมเยาวชน ประกาศผลวันที่ 30 ธันวาคม ของปี

4. การประกวดวรรณกรรมเยาวชน “แว่นแก้ว” โดย บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดสรรผลงานที่เป็นวรรณกรรมสำหรับเยาวชน ผลงานที่ส่งเข้าประกวด มี 2 ประเภท คือ นิยายสำหรับเยาวชน และสารคดีสำหรับเยาวชน วรรณกรรมทั้ง 2 ประเภทไม่จำกัดแนว มีความยาวไม่ต่ำกว่า 80 - 120 หน้า กระดาษ A4 ไม่เคยได้รับรางวัลที่ใดมาก่อน ไม่เคยส่งประกวดที่ใดมาก่อน และไม่ส่งประกวดที่ใดในระหว่างส่งเข้าประกวดรางวัลนี้

รางวัล “แว่นแก้ว” เป็นรางวัลของโครงการประกวดวรรณกรรมสำหรับเยาวชนของบริษัท นานมีบุ๊คส์ ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาพระราชทานพระราชานุญาตให้บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด อัญเชิญพระนามแฝงของพระองค์คือ “แว่นแก้ว” มาใช้เป็นชื่อรางวัลในการประกวด

วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วได้เริ่มดำเนินการประกวดวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ทั้งประเภทนวนิยายและสารคดีมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 และมอบรางวัลเยาวชนรางวัลแว่นแก้วประเภทสารคดีเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2546 จนถึงปี พ.ศ.2552 ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการจัดโครงการประกวดวรรณกรรมเยาวชน 4 ประการ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมผลงานวรรณกรรมสำหรับเยาวชน และสารคดีสำหรับเยาวชนที่มีคุณภาพ โดยคนไทยเพิ่มมากขึ้น
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเขียนวรรณกรรมสำหรับเยาวชน โดยคนไทยให้ก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนไทยได้อ่านวรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่เขียนโดยคนไทยเพิ่มมากขึ้น
4. เพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนวรรณกรรมสำหรับเยาวชนให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง

ส่วนการประกวดวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประจำปี 2553-2556 ประเภทนวนิยาย มีเรื่องที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจำนวน 4 เรื่อง ซึ่งสามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างตรงยุคตรงสมัย และควรค่าแก่การอ่านเป็นอย่างมาก ได้แก่

1. **เรื่องโรงเรียนริมทะเล** (พ.ศ.2553) ของ ศาคร พูลสุข
2. **เรื่องตามหาใจตัน** (พ.ศ.2554) ของ คามิน คมนีย์
3. **เรื่องเอื้อระเหยลอยคอ** (พ.ศ.2555) ของ จันทรา รัศมีทอง
4. **เรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก** (พ.ศ.2556) ของ ชิค ชยากร

วรรณกรรมเยาวชนทั้ง 4 เรื่องดังกล่าวข้างต้นมีเนื้อหาและกลวิธีการแต่งที่น่าสนใจ กล่าวคือ **เรื่องโรงเรียนริมทะเล** เป็นการนำเสนอเรื่องราวชีวิตของเด็กที่อาศัยอยู่แถบชายทะเล มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย แต่เมื่อความเจริญเข้ามา ก็กลับทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านริมทะเลเปลี่ยนแปลงไป กลวิธีการแต่งเรื่องที่น่าสนใจคือ กลวิธีการสร้างฉาก ซึ่งเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของคนริมทะเล ที่อาศัยหลับนอน ประกอบอาชีพ เรียนหนังสือ และใช้ชีวิตทั้งหมดอยู่กับทะเล ฉากในช่วงแรกของเรื่องแสดงวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของตัวละคร แต่เมื่อเวลาผ่านไป เทคโนโลยีและความเจริญได้เข้ามาสู่หมู่บ้าน ทำให้วิถีชีวิตที่เรียบง่ายของเขาทั้งหลายได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่มีทางเลือก การสร้างฉากในเรื่องจึงมีความสัมพันธ์กับการสร้างเรื่องและตัวละครได้อย่างดี

เรื่องตามหาโจตัน เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการสืบหาความจริงเกี่ยวกับครอบครัวของตน โดยบุคคลปริศนาที่ดำเนินเรื่องก็คือ พ่อของโจตัน กลวิธีการแต่งเรื่องนี้ที่น่าสนใจคือ กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง ผู้แต่งสร้างเรื่องให้ผู้อ่านได้ติดตามการสืบหาและร่วมติดตามความจริงไปพร้อมกับตัวละครเอก โดยมีการวางเหตุการณ์ในเรื่อง สร้างเงื่อนไขการให้เบาะแสแต่ละสถานการณ์ ชวนตื่นเต้นเร้าใจ ชวนติดตามว่าตัวละครเอกจะประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตามหาหรือไม่ ทำให้เกิดการลุ้นตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ซึ่งเป็นความสนุกของเรื่องในแนวสืบสวน ทั้งยังได้รับความรู้เกี่ยวกับกิปาตะกร้อในประเทศพม่าอีกด้วย

เรื่องเออระเหยลอยคอ เป็นการนำเสนอความคิดเรื่องเพลงพื้นบ้านในสังคมสมัยใหม่ที่เยาวชนสนใจแต่การเล่นเกมนิวเกมคอมพิวเตอร์ ผู้แต่งผูกโยงเรื่องราวให้เยาวชนที่ติดเกมคอมพิวเตอร์กลับมาชื่นชอบและหลงรักในเพลงพื้นบ้าน กลวิธีการแต่งเรื่องนี้ที่น่าสนใจคือ กลวิธีการสร้างตัวละครและแนวคิดของเรื่อง โดยผู้แต่งสามารถสร้างตัวละครวัยรุ่นสมัยใหม่ในแบบฉันทุนัยขึ้นมา ตัวละครเอกของเรื่องไม่ชอบเพลงพื้นบ้าน แต่กลับมีความซัดแย้งอยู่ในตัว คือถูกแม่บังคับให้แต่งกลอน เป็นการทำโทษเนื่องจากการเล่นเกม ตัวละครมีความเป็นตัวของตัวเองซึ่งสามารถเป็นตัวแทนของเยาวชนไทยในปัจจุบัน ผู้แต่งใช้วิธีเล่าเรื่องด้วยสรรพนามบุรุษที่ 1 ผ่านฉันทุนัยทำให้ผู้อ่านเข้าใจวัยรุ่นมากขึ้น และยังสามารถพัฒนาตัวละครเอกจากที่ไม่รัก ไม่ชอบ ไม่สนใจ และเกลียดตัวละครที่เป็นผู้รู้และผู้สร้างสรรค์เพลงพื้นบ้าน มาสู่ความรักและความสนใจเพลงพื้นบ้าน และรักตัวผู้สร้างสรรค์ได้ในที่สุด

ส่วนเรื่องเจ้าออย...เจ้ากรงหัวจุก เป็นเรื่องที่สร้างตัวละครเป็นครอบครัวนกที่ถูกมนุษย์จับตัวไปเลี้ยงอย่างดีเพื่อนำไปประกวด ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความคิดในมุมมองของนกที่มีต่อมนุษย์ กลวิธีการแต่งเรื่องนี้ที่น่าสนใจคือ กลวิธีการสร้างตัวละคร การสร้างตัวละครเอกซึ่งเป็นนกกรงหัวจุกให้มีความคิดเสมือนมนุษย์ มีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เข้ามาอย่างเป็นขั้นตอน รู้ทันจิตใจของมนุษย์ และมีการแฝงแนวคิดซึ่งผู้แต่งใช้มุมมองของนกผ่านทัศนยะและความคิดแบบมนุษย์ในการเล่าเรื่อง มีความสมจริง และชัดเจนในแง่การเปรียบเทียบอารมณ์กับมนุษย์ รวมทั้งประเด็นสายสัมพันธ์ในครอบครัวซึ่งเป็นเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน

นวนิยายทั้ง 4 เรื่องนับว่าน่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นวรรณกรรมเยาวชนที่สร้างสรรค์จากประสบการณ์ ความรู้ และจินตนาการของผู้ประพันธ์ มีเนื้อหาที่หลากหลายตรงกับความสนใจของเยาวชน เพราะเยาวชนเป็นวัยแห่งความอยากรู้ สนใจโลกและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ผู้วิจัยจึงสนใจจะวิเคราะห์เนื้อหา แนวคิด กลวิธีในการประพันธ์ และคุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแก้ว ประเททนวนิยาย ประจำปีพ.ศ.2553-2556 ซึ่งจะทำให้เห็นได้ว่าวรรณกรรมเยาวชนบันเทิงคดีที่มีคุณค่าไม่เพียงแต่ทำให้ผู้อ่านซึ่งเป็นเยาวชนได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินเท่านั้น หากยัง

ช่วยให้เยาวชนได้รับสาระที่เป็นประโยชน์ ให้แก่งคิด เกิดความรู้สึกที่ดีในการอ่านหนังสือ และเปิดมุมมองของตนเอง สังคม ประเทศชาติ และ โลกอย่างกว้างขวางอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา และแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553-2556

2.2 เพื่อวิเคราะห์กลวิธีในการประพันธ์ของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553-2556

2.3 เพื่อวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2553-2556

สมมติฐานของการวิจัย

วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553-2556 มีเนื้อหาและแนวคิดของเรื่องที่เหมาะสมกับวัย กลวิธีในการประพันธ์น่าสนใจทั้งการสร้างตัวละคร ฉาก การดำเนินเรื่อง และบทสนทนา อีกทั้งยังให้คุณค่าทางความรู้ คุณค่าทางอารมณ์ และคุณค่าด้านคุณธรรมจริยธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วที่ได้รับรางวัลรางวัลชนะเลิศ ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553-2556 จำนวน 4 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่อง *โรงเรียนริมทะเล* (พ.ศ.2553) ของ ศาคร พูลสุข
2. เรื่อง *ตามหาใจตัน* (พ.ศ.2554) ของ คามิน คมนีย์
3. เรื่อง *เอื้อระเหยลอยคอ* (พ.ศ.2555) ของ จันทรา รัศมีทอง
4. เรื่อง *เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก* (พ.ศ.2556) ของ ชิด ชยากร

ข้อตกลงเบื้องต้น

การอ้างอิงเนื้อความจากตัวบทนวนิยายในงานวิจัยนี้จะบอกรายละเอียดของชื่อเรื่อง นวนิยาย ปีที่พิมพ์ และเลขหน้า ดังรูปแบบนี้ (ชื่อเรื่องนวนิยาย , ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) ตัวอย่างเช่น

“พ่อกับแม่หอบฉันไปสร้างรังใหม่ที่ชายป่า โดยให้เหตุผลว่า
แม่ในสวนผลไม้อาหารการกินอุดมสมบูรณ์ แต่ต้นไม้ในสวนส่วนใหญ่
ไม่ค่อยแข็งแรงนัก ไม้ผลต่าง ๆ ที่ชาวบ้านปลูก ส่วนมากใช้วิธีตอนกิ่ง
บ้าง ตัดตาบ้าง ปักชำบ้าง ไม้เหล่านี้ไม่มีรากแก้วยึดติดดิน ถ้ามีลมแรง
หรือพายุใหญ่ โอกาสโค่นล้มลงมามีมาก ประสบการณ์สูญเสียที่น้อง
ร่วมท้องของฉันหลอนความรู้สึกพ่อแม่ทุกวัน ถ้ารังของเราอยู่บน
ต้นไม้ในสวนแห่งนี้ อาจเกิดโศกนาฏกรรมขึ้นมาซ้ำสอง ซึ่งครั้ง
ต่อไปไม่รู้ว่ามีคนจะกลืนกินชีวิตใครไปอีกบ้าง พ่อบอกว่าชายป่าถัดไป
จากสวนที่เราอยู่ มีหน้าผาขนาดใหญ่พอจะกั้นลมให้แก่พวกเราได้ และ
ที่สำคัญคือพ่อบอกว่าเราควรอยู่ให้ไกลมนุษย์ที่สุด”

(เจ้าเอ๋ย...เจ้ากรุงหัวจุก , 2557 : หน้า 13)

นิยามศัพท์เฉพาะ

วรรณกรรมเยาวชน หมายถึง หนังสือสำหรับเด็กซึ่งแต่งขึ้นเพื่อให้เด็กที่มีอายุระหว่าง
14-18 ปี อ่านและเป็นไปตามหลักเกณฑ์การพิจารณาตัดสินผลงาน โครงการประกวดวรรณกรรม
เยาวชนรางวัลแว่นแก้ว

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนเตรียมการรวบรวมข้อมูล

1.1 สืบหาข้อมูลนวนิยายวรรณกรรมเยาวชนที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษา
จำนวน 4 เรื่อง ตามที่กำหนดในขอบเขตของการศึกษา

1.2 สืบหาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และนำมาศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียด

2. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา และแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่น
แก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553-2556

2.2 เพื่อวิเคราะห์กลวิธีในการประพันธ์วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว
ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553-2556

2.3 เพื่อวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วประเภท
นวนิยาย พ.ศ.2553-2556

3. ขั้นตอนนำเสนอผลการวิเคราะห์

4. สรุปและอภิปรายผลพร้อมข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจเนื้อหา และแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553-2556
2. ทำให้เข้าใจกลวิธีการประพันธ์วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553-2556
3. ทำให้เข้าใจคุณค่าด้านต่าง ๆ ของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553-2556
4. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวรรณกรรมเยาวชนประเภทนวนิยาย และประเภทอื่นต่อไป

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเยาวชน และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเยาวชน

สุริย์ ทวีอุดมทรัพย์ (2532) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวรรณกรรมประเภทสารคดีของหลวงวิจิตรวาทการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหา กลวิธี และท่วงทำนองการเขียนสารคดีของพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ เพื่อให้เกิดลีลาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีลักษณะเฉพาะตัวของหลวงวิจิตรวาทการ จากผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่า ปริมาณเนื้อหาของงานเขียนสารคดีของท่านขึ้นอยู่กับบทบาททางการเมือง กล่าวคือ ท่านจะเขียนงานสารคดีมาก ช่วงที่มีบทบาททางการเมือง จะมีจุดประสงค์เนื้อหา และท่วงทำนองการเขียนเปลี่ยนไป ทำให้สามารถแบ่งงานเขียนสารคดีได้ 2 ช่วง คือ ช่วงแรกตั้งแต่ พ.ศ.2471 - พ.ศ.2485 และช่วงหลังตั้งแต่ พ.ศ.2490 - พ.ศ.2505 การเปรียบเทียบสารคดีทั้งสองช่วงทำให้พบว่าท่านใช้กลวิธีการเขียนเดียวกันตลอด แต่ช่วงหลังการเสนอเนื้อหา มีรายละเอียดมากขึ้น และมีหลักฐานอ้างอิงที่ชัดเจน ทำให้มีลักษณะเป็นวิชาการมากกว่าช่วงแรก อนึ่ง ท่วงทำนองการเขียนสารคดีช่วงหลังมีลักษณะบางประการที่ต่างจากช่วงแรก แต่สามารถกล่าวโดยรวมได้ว่า ท่วงทำนองการเขียนของท่านมีลักษณะเรียบง่าย ใ้ใจผู้อ่าน และท่านโน้มน้าวใจให้คล้อยตามได้ ด้วยวิธีการใช้คำภาพพจน์ การยกอุทาหรณ์ และการแสดงเหตุผล ด้วยประโยค ย่อหน้าที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

พัชรีย์ จำปา (2539) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “วจนลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวจนลีลาทางด้านกลวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก และมุ่งปลูกฝังแนวคิดด้านคุณธรรมให้แก่เด็ก ผลการศึกษาพบว่า ในวรรณกรรมสำหรับเด็กมีวจนลีลาทางด้านกลวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ได้แก่ การใช้คำง่าย การใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึก การใช้คำที่แสดงความรู้สึก อ่อนน้อม การเล่นคำ การใช้ประโยคสั้น การใช้ประโยคที่มีคำบอกความต่าง และการเรียงลำดับความโดยการแสดงเหตุผล การบอกจุดหมาย และการขยายความ ส่วนวจนลีลาทางด้านกลวิธีการใช้ภาษาที่มุ่งปลูกฝังแนวคิดด้านคุณธรรมให้แก่เด็ก พบว่ามีการใช้คำที่สื่อความหมายเชิงคุณธรรม คือ คำที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และคำที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ การใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งที่ดีและมีคุณค่า การใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ดีและมีอันตราย และการใช้คำที่เกี่ยวกับการบอกให้ทำ ในระดับประโยค พบว่า มีการใช้ประโยคที่สัมพันธ์กับแนวคิด คือ ประโยคถาม-ตอบ และประโยคเปรียบเทียบ ในระดับความ พบว่ามีการใช้ภาพพจน์ และการใช้ความเปรียบคู่ขนาน เพื่อเน้นย้ำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายขึ้น ลักษณะเด่นทางด้านกลวิธีการใช้ภาษาทั้งหมดนี้ มุ่งให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน และเพื่อให้เด็กจดจำและนำคุณธรรมคำสอนที่ผู้แต่งสอดแทรกไว้ในเรื่องไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ปาริชาติ ญาณวารี (2544) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “กลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนของแมกไม้ เรื่องซีลาร้ายที่สุด และน้องเล็กยังร้ายอยู่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนของแมกไม้ การถ่ายทอดความหมายในระดับคำ ระดับประโยค และการใช้สำนวนภาษา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนของแมกไม้ การถ่ายทอดความหมายในระดับคำและระดับประโยค และการใช้สำนวนภาษา โดยเป็นการวิจัยเอกสารและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผู้แปลใช้กลวิธีแปลทั้งประเภทที่เน้นการรักษารูปแบบ โครงสร้างทางภาษาจากต้นฉบับและกลวิธีแปลที่เน้นให้ผู้อ่านเข้าใจความหมาย โดยพบว่า กลวิธีแปลทั้งสองประเภททำให้เกิดการถ่ายทอดความหมายในระดับคำดังนี้ คือ ทับศัพท์ ปรับจากคำเป็นวลีหรือข้อความอธิบาย ถ่ายทอดความหมายของคำที่ปรับตามบริบท ถ่ายทอดสำนวน โวหาร โดยคงรูปแบบโครงสร้างของสำนวนโวหารของภาษาเดิมไว้หรืออธิบายความ และถ่ายทอดความหมายของคำในเชิงขบขัน ส่วนวิธีการถ่ายทอดความหมายในระดับประโยค ได้แก่ ปรับลำดับวิธีเรียงความในประโยค ปรับรูปแบบการนำเสนอความหมายจากประโยคแสดงความไม่เห็นด้วย ถ่ายทอดความหมายจากประโยคปฏิเสธเชิงซ้อน โดยการคงรูปปฏิเสธเพียงรูปเดียวหรือตีความแล้วแปลความหมายที่แท้จริง ถ่ายทอดความหมายของประโยคตามเจตนาผู้พูด และถ่ายทอดความหมาย

โดยแปลไม่ตรงตามรูปภาษาจากต้นฉบับ ลักษณะการใช้สำนวนภาษาของผู้แปลมีความเหมาะสมกับวรรณกรรมสำหรับเด็ก โดยใช้คำ 5 ประเภท ได้แก่ คำแสดงภาพ คำแสดงอาการ คำแสดงความรู้สึก และคำซ้อน ทั้งนี้สำนวนภาษาของผู้แปลยังสะท้อนให้เห็นลักษณะบุคลิกภาพ อารมณ์ และอุปนิสัยของตัวละคร พร้อมกับแฝงอารมณ์ขันไว้ด้วย

ปรางทิพย์ กัมพลาศิริ (2545) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “ลีลาการใช้ภาษาในสารคดีสำหรับเด็ก” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหา จำแนกประเภทสารคดี ศึกษาองค์ประกอบของสารคดี ศึกษาลีลาการใช้ภาษา และกลวิธีการนำเสนอที่ปรากฏในสารคดีสำหรับเด็กอายุ 6-11 ปี โดยเลือกศึกษาจากสารคดีที่ได้รับรางวัลของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ.2529-2542 จำนวน 34 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า สารคดีสำหรับเด็ก แบ่งเนื้อหาได้ 6 ประเภท คือ สารคดีสัตว์ สารคดีพืช สารคดีบุคคล สารคดีสิ่งของ สารคดีเกี่ยวกับสถานที่ และสารคดีทั่วไป มีกลวิธีการนำเสนอ 2 ลักษณะ คือ กลวิธีการนำเสนอแบบมีตัวละคร และกลวิธีการนำเสนอแบบไม่มีตัวละคร การศึกษาองค์ประกอบของสารคดีสำหรับเด็ก พบว่าประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนนำเรื่อง ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนสรุปเรื่อง สำหรับการศึกษาลีลาการใช้ภาษาในสารคดีสำหรับเด็ก พบว่ามีการใช้คำ เช่น คำมูล คำซ้อน คำซ้ำ คำกริยาแสดงอาการ คำกริยาแสดงสภาพ คำกริยาแสดงประสบการณ์ คำวิเศษณ์ คำเลียนเสียง คำบอกสี และคำศัพท์เฉพาะ การใช้ประโยค พบว่าประโยคส่วนใหญ่เป็นประโยคความรวมที่มีทั้งประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม และประโยคขอร้อง มีการใช้บรรยายโวหารมากที่สุด และใช้ภาพพจน์แบบอุปมามากที่สุด ซึ่งสรุปได้ว่าลักษณะการใช้ภาษาในสารคดีสำหรับเด็กมีการใช้ภาษาที่เหมาะสมและโดดเด่น เนื่องจากผู้แต่งเลือกใช้องค์ประกอบทางภาษามาเรียบเรียงเนื้อหาเชิงวิชาการได้อย่างลงตัว จึงทำให้สารคดีสำหรับเด็กมีความน่าสนใจและน่าติดตาม

จันทรา ภู่งเงิน (2549) เขียนสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กของ ปรีดา ปัญญาจันทร์” จำนวน 53 เรื่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อเรื่อง วิธีการนำเสนอ การใช้ภาษา ภาพประกอบและรูปเล่ม ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กของปรีดา ปัญญาจันทร์ มีเนื้อเรื่อง 5 ประเภท ได้แก่ ประเภทส่งเสริมจินตนาการ ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้ ส่งเสริมคุณธรรม ส่งเสริมประชาธิปไตย และส่งเสริมภูมิปัญญา นิยมดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน และปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม กลวิธีในการเล่าเรื่องใช้แบบผู้แต่งเห็นจริงเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการสร้างตัวละครมี 2 ประเภท คือตัวละครประเภทมีชีวิต และตัวละครประเภทไม่มีชีวิต ด้านการใช้ภาษามีการใช้คำหลากหลาย เช่น คำแสดงภาพแสดงอาการ แสดงความรู้สึก ใช้คำอุทาน คำซ้ำ

คำสอน และคำสัมผัส การใช้ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ความเดียวและความรวม ด้านภาพประกอบ และรูปเล่ม ผู้แต่งใช้ภาพช่วยเสริมให้วรรณกรรมน่าอ่านมากยิ่งขึ้น ภาพประกอบเรื่องมีสีสันสดใส ภาพวาดสีเหมือนจริง ภาพมีหลายขนาดและเลือกเนื้อหาที่น่าสนใจมาเป็นภาพปก ด้านรูปเล่มมีหลายขนาด เช่น 2 หน้ายก 3 หน้ายก และ 4 หน้ายก มีทั้งที่เป็นปกแข็งและปกอ่อน จำนวนหน้าในแต่ละเล่มมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่องไม่หนาหรือบางจนเกินไป

ศิริัญญา จรเทศ (2549) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์บทบาทครอบครัวที่มีต่อตัวละครในนวนิยายของ ว. วินิจฉัยกุล” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะบทบาทครอบครัวที่มีต่อตัวละครในนวนิยายของ ว. วินิจฉัยกุล และเพื่อศึกษาทัศนคติของ ว. วินิจฉัยกุล ที่มีต่อบทบาทครอบครัว โดยศึกษาจากนวนิยายทั้ง 15 เรื่อง ได้แก่ มาया วงศาณาญาติ ทางรัตติกาล แม่พลอยหุง ทะเลแปร บ้านของพุ่มนี้ คลื่นกระทบฝั่ง ฟ้าย่ำ ละครคน อยู่ฟ้าเดียวกัน มณีราว เส้นไหมสีเงิน หลงเงา คุณชาย และเรือนไม้สี่เบ็จ ผลของการศึกษาสรุปว่า นวนิยายแนวชีวิตครอบครัวพัฒนาจากนวนิยายรัก โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพครอบครัวฐานะ ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยม ความคิดให้แก่ลูกหลานในครอบครัว เมื่อพิจารณานวนิยายที่จัดแบ่งตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองแล้วพบว่า นวนิยายแนวชีวิตครอบครัวได้รับความนิยมมากขึ้นเป็นลำดับตั้งแต่ พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบัน ปัญหาครอบครัวที่ปรากฏในนวนิยายได้แก่ การปลูกฝังค่านิยมในการเลือกคู่ครองที่เหมาะสมแก่ฐานะและวงศ์ตระกูลมากกว่าจะเลือกด้วยความรัก ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่ร้ายฉาน นอกใจและนำไปสู่การหย่าร้าง ปัญหาเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัวมีว่สมอบายมุข และในที่สุดทำให้ชีวิตตกต่ำและเสียนาคด ในนวนิยายของ ว. วินิจฉัยกุล ได้แสดงให้เห็นบทบาทของครอบครัวที่มีความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับภูมิหลังของตัวละคร 3 ลักษณะคือ ตัวละครที่อยู่กับพ่อแม่ ตัวละครที่อยู่กับญาติผู้ใหญ่ และตัวละครที่อยู่กับผู้อุปการะ ภูมิหลังที่เป็นเป็นสภาพแวดล้อมของตัวละครเหล่านี้ได้ส่งอิทธิพลให้แก่บุคลิกภาพของตัวละคร การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ และรวมถึงการแก้ปัญหาของตัวละคร ว. วินิจฉัยกุล ได้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อตัวละครมากกว่าเรื่องปัจจัยฐานะและการศึกษาคือการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งปรากฏ 5 ลักษณะ ได้แก่ การเลี้ยงดูด้วยการให้ข้อคิด การให้สำรวมกิริยา การเข้มงวด การใช้อารมณ์และการตามใจ ทั้งนี้ ว. วินิจฉัยกุล ได้แสดงทัศนะว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมที่เกี่ยวกับการให้ความสำคัญต่อวงศ์ตระกูล ต่อการศึกษาต่อการเลือกคู่ และต่อการใช้ชีวิต ค่านิยมดังกล่าวมีบทบาทสำคัญต่อวิถีคิดและการหาทางออกเมื่อตัวละครเผชิญกับปัญหาหนักที่สุด

นวลจันทร์ ชาญวิวัฒนา (2550) เขียนสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีในปี พ.ศ.2547” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีในปี พ.ศ.2547 โดยเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีในปี พ.ศ.2547 มี 5 ประเด็น คือ เนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตท้องถิ่นกล่าวถึงวิถีชีวิตของชานาและชาวเลในภาคใต้ โดยสะท้อนปัญหาความยากจนของชานาที่ต้องอพยพเข้าไปทำงานในเมือง และพบว่าทางแก้ที่เหมาะสมคือการกลับสู่ท้องถิ่นและพัฒนาหมู่บ้านจนกลับไปสู่ความอุดมสมบูรณ์ ส่วนวิถีชาวเลกล่าวถึงการดำเนินชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ เข้าใจและเคารพกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ชาวเลอยู่กันอย่างสงบ และพึงพอใจในวิถีชีวิตของตน เนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมกล่าวถึงประเพณีท้องถิ่นภาคใต้และภาคเหนือ การละเล่นของเด็กล้านนาในอดีต และศิลปะแม่ไม้มวยไทยที่อยู่ในภาวะตกต่ำเพราะทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง และการควมว้ยเพื่อการพนัน เนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเยาวชนกล่าวถึงปัญหาพฤติกรรมของเยาวชนในปัจจุบันซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดความรักความอบอุ่น การเลี้ยงดู หัวหน้าที่ครอบครัวยเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี และการคบเพื่อนที่ไม่ดี เนื้อหาเกี่ยวกับการผจญภัยเป็นการผจญภัยกับเหตุการณ์ที่แปลกประหลาดในดินแดนแห่งจินตนาการ เนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสังคมที่สะท้อนสภาพสังคมไทยในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และสงครามโลกครั้งที่สองซึ่งประชาชนต้องอยู่กันอย่างยากลำบาก สภาพสังคมชนบทในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้วิถีชีวิตของชนบทเปลี่ยนแปลงไปมีความสะดวกสบายและทันสมัย ขณะเดียวกันก็สร้างปัญหาให้กับเยาวชนโดยเฉพาะเกมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ด้านแนวคิดพบว่ามีแนวคิดหลัก 4 ประเด็น ได้แก่ แนวคิดด้านคุณธรรม แนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวคิดด้านอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม และแนวคิดด้านสงครามและสันติภาพ แนวคิดที่พบมากที่สุด คือ แนวคิดด้านคุณธรรม ซึ่งได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความกล้าหาญและเสียสละ ความกตัญญู และความสามัคคี เป็นต้น แนวคิดส่วนใหญ่ถ่ายทอดผ่านคำพูดของตัวละครผู้ใหญ่ซึ่งให้ข้อคิดและบอกกล่าวอย่างตรงไปตรงมา ส่วนแนวคิดที่ถ่ายทอดผ่านพฤติกรรมของตัวละคร ฉาก และเหตุการณ์ เยาวชนใช้ความคิดและพิจารณาถึงผลดี ผลเสียด้วยตัวเองซึ่งสอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของผู้อ่าน

อนุสรณ์ ติไหว่ (2552) เขียนสารนิพนธ์เรื่อง “สาระคำสอนในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด ช่วงปีพ.ศ.2544-2547” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาระคำสอน กลวิธีการนำเสนอสาระคำสอน และคุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด ช่วงปีพ.ศ.2544-2547 โดยศึกษาจากวรรณกรรมเยาวชนรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่

เด็กหญิงนางฟ้า สัมสีม่วง ปราสาทกระต่าย ครุฑน้อย เจ้าชายไมวิเศษ เด็กหญิงสวนกาแฟ และ มัจฉานุพจนกัญช ผลการศึกษาพบว่า สาระคำสอนที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1. สาระคำสอนด้านคุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ ได้แก่ การรู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ การมีจริยธรรมคุณธรรม การมีความรับผิดชอบตามวัย การรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้าน และการรู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 2. สาระคำสอนด้านการเรียนรู้ทางสังคมประกอบด้วย การยอมรับสภาพความเป็นจริงในสังคม การเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของบุคคลในสังคม และการจัดการกับปัญหา และ 3. สาระคำสอนด้านความสำคัญของครอบครัว และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว กลวิธีการนำเสนอสาระคำสอนที่ผู้แต่งวรรณกรรมเยาวชนรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด นิยมใช้ในวรรณกรรมแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ 1. กลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ประกอบ ทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้จริงในชีวิตประจำวันและเหตุการณ์สมมติ 2. กลวิธีการตั้งคำถาม ได้แก่ การตั้งคำถามเพื่อตอบข้อสงสัยในบทสนทนา การตั้งคำถามเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมของผู้อ่าน 3. กลวิธีการแสดงผลของการกระทำ 4. กลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน ประกอบด้วย กลวิธีการยั่วล้อ กลวิธีการเขียนล้อวรรณกรรม และกลวิธีการใช้ภาษา และ 5. กลวิธีการสร้างความสงสัยใคร่รู้ คุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. คุณค่าต่อเยาวชนผู้อ่าน ได้แก่ คุณค่าด้านสังคม ประกอบด้วยการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่เด็กและเยาวชน การให้ความรู้ด้านสังคม และการสร้างจิตสำนึกด้านความสำคัญของครอบครัว รวมทั้งคุณค่าด้านภาษา ได้แก่ การเรียนรู้ลักษณะภาษาถิ่น และการใช้โวหารที่เหมาะสม 2. คุณค่าต่อวงการวรรณกรรมเยาวชนของไทย กล่าวคือ การจัดประกวดรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด ทำให้เกิดนักเขียนหน้าใหม่ในวงการวรรณกรรมเยาวชนของไทยมากขึ้น และยังช่วยกระตุ้นให้เกิดวรรณกรรมที่มีเนื้อหาที่หลากหลายขึ้นด้วย

นิรมล นุษย์ปวงนิช (2554) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์นวนิยายของดวงดาว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานวนิยายของดวงดาวอันได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละครและแนวคิด เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลการประพันธ์ ได้แก่ การดำเนินเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่อง และการใช้ภาษา และเพื่อศึกษาทัศนคติของดวงดาวที่ปรากฏในนวนิยาย โดยใช้การศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า องค์ประกอบของนวนิยายของดวงดาวอันได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร และแนวคิดนั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้ ด้านโครงเรื่องมีการใช้โครงเรื่องอยู่ 2 แบบ คือ โครงเรื่องที่มีความขัดแย้งเด่นชัด และโครงเรื่องที่มีความขัดแย้งไม่เด่นชัด ด้านตัวละครประกอบนั้นพบว่าทั้งตัวละครเอกฝ่ายหญิงและตัวละครเอกฝ่ายชายส่วนใหญ่เป็นตัวละครน้อยลักษณะแบบพึงประสงค์ ตัวละคร

ประกอบจะมีทั้งตัวละครประกอบทั้งฝ่ายดีและฝ่ายร้าย ด้านแนวคิด พบว่ามีแนวคิดด้านสังคม แนวคิดเกี่ยวกับชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของผู้ชายและผู้หญิง แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ด้านศิลปะการประพันธ์ อันได้แก่การดำเนินเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่องและการใช้ภาษาพบว่า นิยมใช้การดำเนินเรื่องตามปฏิทินและใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยผู้ประพันธ์เป็นผู้รู้แจ้งมากที่สุด ด้านการใช้ภาษาพบว่าภาษาในบทบรรยายและบทสนทนายังไม่ดีเด่นเท่ากับภาษาในบทพรรณนา และดวงดาวยังเสนอทัศนะไว้ 4 แบบ ในนวนิยายคือ ทัศนะต่อมนุษย์ ทัศนะต่อครอบครัว ทัศนะต่อสังคมและทัศนะด้านปรัชญา ทัศนะดังกล่าวนี้บางอย่างก้าวหน้า บางอย่างก็อนุรักษ์นิยม กล่าวโดยสรุปคือ ดวงดาวเป็นนักเขียนนวนิยายที่มีความคิดกึ่งก้าวหน้ากึ่งอนุรักษ์ แต่เนื่องจากศิลปะการประพันธ์นวนิยายยังไม่ดีเด่นนัก คุณค่าของนวนิยายจึงอยู่ที่การเป็นบทบันทึกความคิดของคนในยุค พ.ศ.2475

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว

ลลิตา สุขชนสินเขม (2551) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว พ.ศ.2544-2547” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา แนวคิด กลวิธีการประพันธ์ และคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนประเภทนวนิยาย ผลการศึกษาพบว่า ด้านเนื้อหาแนวคิด ผู้แต่งสะท้อนแนวคิดเรื่องมิตรภาพ ความรัก ความผูกพัน แนวคิดเรื่องความเจริญทางเทคโนโลยีและทางวัตถุ แนวคิดเรื่องครอบครัว ขาดความรักความอบอุ่น แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม แนวคิดเรื่องการค้นพบความดีงามที่อยู่ในตนเอง และแนวคิดเรื่องการผจญภัย ด้านกลวิธีการประพันธ์พบว่า ผู้แต่งวางโครงร่างไม่สลับซับซ้อน ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย โดยเริ่มเรื่องด้วยการบรรยายฉาก บรรยายพฤติกรรมตัวละคร การดำเนินเรื่องผู้แต่งนิยมใช้กลวิธีการสร้างความขัดแย้งที่เกิดจากสาเหตุภายนอก มีการดำเนินเรื่องตามปฏิทิน ส่วนใหญ่ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องและปิดเรื่องแบบสุขนานุกรมทั้งหมด ด้านตัวละคร ผู้แต่งสร้างตัวละครแบบสมจริงเพื่อเป็นแบบอย่างในการกระทำแก่ผู้อ่านและตัวละครแบบเหนือจริงเพื่อก่อให้เกิดจินตนาการและเกิดความบันเทิงใจ ด้านฉาก ผู้แต่งเน้นฉากแบบโลกจินตนาการ ด้านบทสนทนา ผู้แต่งมีการใช้คำภาษาปาก ภาษาถิ่น คำแสดงภาพ คำแสดงอาการ คำหยาบ และด้านการใช้ภาพพจน์ มีการใช้อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในเรื่องได้ง่ายและก่อให้เกิดอรรถรสจากการอ่าน ด้านคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน มีคุณค่าต่าง ๆ คือ เรื่องความเมตตากรุณา ความมีน้ำใจ ความอดุสาหะ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความสามัคคี ความประหยัด ความกตัญญู ความ

ใฝ่รู้ ความขยัน ความอดทน ความพอเพียง คุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมที่ผู้อ่านควรยึดถือ และปฏิบัติ ผู้แต่งเน้นเรื่องความเมตตา เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ปลูกฝังให้เกิดในใจของเยาวชน

พรรณทิศา ปานเอี่ยม (2554) เขียนสารนิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ปีพ.ศ.2552 ประเภทนวนิยาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประจำปี พ.ศ.2552 เรื่องขวตคนอยู่ไหนใด บ้านต่างสายเลือด การกลับมาของดาวหางดวงเจ็ด และหมีพิทักษ์ฝัน ในด้านเนื้อเรื่อง แนวคิด กลวิธีการประพันธ์ และคุณค่า ผลการศึกษาพบว่า ในด้านเนื้อเรื่องผู้แต่งนำเสนอเนื้อเรื่อง 2 ลักษณะคือ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกสมมุติ และเนื้อเรื่องผจญภัยในโลกแห่งความเป็นจริง มุ่งเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการมองชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว และแนวคิดเรื่องมิตรภาพ ด้วยกลวิธีการประพันธ์ทั้งในด้านตัวละคร การเล่าเรื่อง การนำเสนอเรื่อง และการใช้ภาษา ที่มีศิลปะพอควร สามารถสื่อความหมายให้แก่ผู้อ่านที่เป็นเยาวชนได้ค่อนข้างดี ส่วนในด้านคุณค่า พบว่ามี 3 ด้าน คือ คุณค่าด้านความรู้ คุณค่าทางอารมณ์ และคุณค่าทางจริยธรรม

วชิราภรณ์ สุวรรณวรางกูร (2554) เขียนสารนิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วประเภทสารคดี พ.ศ. 2546 – 2552” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการเขียน การใช้ภาษา และคุณค่าในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติ พ.ศ.2546-2552 จำนวน 5 เล่ม ผลการศึกษาพบว่าวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของผู้แต่ง ตลอดจนวิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น ได้แก่เรื่อง วันवारของแม่ เมื่อยายอายุเท่าหนู และบ้านชายทุ่ง และมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องของการเป็นนักเล่นเปียโนและนักวิ่ง ในเรื่องนั้นเพียงอย่างเดียว ได้แก่เรื่อง ศิลปินวัยใส และใต้ฝุ่น ส่วนเนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่ม กล่าวถึงความรู้ด้านดนตรีและกรีฑา ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ การศึกษา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ การเกษตร การแสดงและการละเล่น ความรู้ทางพฤกษศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ ความรู้เกี่ยวกับภาษา และการแสดงทรรสนะหรือความคิดเห็น ด้านกลวิธีการเขียนวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่มพบว่า มีการตั้งชื่อเรื่อง การเปิดเรื่อง การเสนอเรื่อง การปิดเรื่อง และศิลปะการจัดรูปเล่ม และด้านกลวิธีการใช้ภาษาในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่มพบว่าการใช้คำและสำนวนไทยใช้ภาพพจน์แบบอุปมาเป็นส่วนใหญ่ ใช้โวหารแบบบรรยายโวหาร อธิบายโวหาร สาธกโวหาร

และพรรณนาโวหารในการเล่าเรื่อง โดยใช้บรรยายโวหารเป็นหลัก มีการใช้ภาษาระดับทางการ กึ่งทางการ และภาษาระดับสนทนา โดยใช้ภาษาระดับกึ่งทางการและระดับสนทนาเป็นส่วนใหญ่ คุณค่าที่ได้รับจากวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่ม มี 3 ประการ คือ คุณค่าด้านการให้ความรู้ คุณค่าด้านการให้ความบันเทิง และคุณค่าด้านการให้แง่คิด

จากการสำรวจและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นพบว่ายังไม่มีงานศึกษา วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553-2556 ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะ ศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553-2556 ในด้านเนื้อเรื่อง และแนวคิด ด้านคุณค่า และด้านกลวิธีการประพันธ์ของวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553- 2556

บทที่ 2

เนื้อเรื่องและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว

วรรณกรรมเยาวชน เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เยาวชนได้ใช้อ่าน ฟัง และเรียนรู้ด้วย เนื้อหาสาระที่มุ่งให้ความรู้ ความคิด ส่งเสริมจินตนาการ ทั้งในด้านเนื้อเรื่อง แนวคิด ตัวละคร หรือ ฉาก ในบทนี้ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ.2553 - 2556 ด้านเนื้อเรื่องและแนวคิด

2.1 การวิเคราะห์เนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่องเป็นการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลาว่า อะไรเกิดก่อน อะไรเกิดหลัง แม้ว่าเรื่องราวที่ปรากฏในนวนิยายนั้น ผู้แต่งมิได้กล่าวอย่างตรงไปตรงมาก็ตาม คนอ่านเนื้อเรื่อง เพื่อให้รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นและอะไรจะเกิดขึ้นอีกต่อไป (ศศิธร รัชนิ ฌ อยุธา 2522 : 26) เนื้อเรื่องจึงเป็นเหตุการณ์ต่าง ๆ หลายเหตุการณ์ที่ผู้แต่งนำมาแต่งให้เป็นเรื่องราวต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ โดยให้รายละเอียดตามที่ผู้แต่งเลือกแล้ว (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ 2511 : 100)

วินิตา ดิถียนต์ (2530 : 14) ยังกล่าวอีกว่า เนื้อเรื่องเป็นเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบในเรื่องนั้น ๆ ผู้แต่งจะเป็นผู้บรรยายเหตุการณ์เหล่านั้น โดยละเอียดเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้นในเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

เมื่อพิจารณาเนื้อเรื่องของนวนิยายไทยแล้วจัดจำแนกออกตามวิธีจำแนกประเภทนวนิยายตามเนื้อเรื่องอาจแบ่งได้เป็น 11 ประเภท ดังนี้ (สุพรรณิ วราทร 2475 : 14-19)

1. นวนิยายรัก
2. นวนิยายสะท้อนสังคม
3. นวนิยายแสดงข้อคิดหรือปัญหา
4. นวนิยายชีวิตโลดโผน
5. อาชญนวนิยาย
6. นวนิยายผจญภัย
7. หัสนิยาย
8. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์

9. นวนิยายการเมือง
10. นวนิยายอิงพุทธศาสนา
11. นวนิยายเชิงวิทยาศาสตร์

หากใช้เกณฑ์ของ สุพรรณิ วราทร วิเคราะห์เนื้อเรื่องของวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วประเภทนวนิยายทั้ง 4 เรื่อง ล้วนแล้วแต่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยทั้งสิ้น ทั้งนี้นวนิยายผจญภัยเป็นนวนิยายที่มีเหตุการณ์เสี่ยงอันตราย ซึ่งบางครั้งอาจเป็นเหตุการณ์ที่มหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ อันเกิดจากจินตนาการของผู้แต่ง นอกจากนี้ต้องมีการต่อสู้ และเหตุการณ์ร้ายแรงต่าง ๆ ซึ่งตัวเอกของเรื่องต้องเผชิญ แต่ในที่สุดก็จะคลี่คลายไปในทางที่ดี (สุพรรณิ วราทร , 2475 : 16-17) เมื่อพิจารณาเนื้อเรื่องของวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ.2553-2556 มีเนื้อเรื่องผจญภัยใน 2 ลักษณะ ได้แก่ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกแห่งความจริง และเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกสมมุติ

การผจญภัย หมายถึง การต่อสู้กับอันตราย เรื่องราวการผจญภัยในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ประเภทนวนิยาย เป็นวรรณกรรมที่เต็มไปด้วยเหตุการณ์และเรื่องราวที่น่าสนใจ ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วรู้สึกแปลกประหลาดใจได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งผู้เขียนสร้างขึ้นให้ผู้อ่านได้เผชิญกับเหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ไปพร้อมกับตัวละคร โดยตัวละครแต่ละตัวจะมีบทบาทหน้าที่ อุปนิสัยใจคอที่แตกต่างกันออกไป จาก สถานที่ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องล้วนแต่มีอยู่จริง เพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในอดีต เรื่องราวในวรรณกรรมเยาวชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกแห่งความจริงเป็นเรื่องที่ให้ความสนุกสนาน น่าตื่นเต้น และทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และให้ข้อคิดกับผู้อ่าน

เมื่อพิจารณาวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วทั้ง 4 เรื่องแล้วพบว่าเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย ดังนี้

2.1.1 เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกแห่งความจริง

โลกแห่งความจริง คือ โลกที่มีความเป็นไปได้ในชีวิตจริง เป็นโลกของมนุษย์เราที่ใช้ชีวิตอยู่จริง ตัวละคร จาก บรรยากาศ ในวรรณกรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สามัญที่อาศัยบนโลกใบนี้มีพฤติกรรมและความคิดตามแบบสังคมจริง นวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้วที่มีเนื้อเรื่องแนวนี้มีทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่

1. *เรื่องโรงเรียนนริมทะเล* (พ.ศ.2553) ของ ศาคร พูลสุข
2. *เรื่องตามหาโจตัน* (พ.ศ.2554) ของ คามิน คมนีย์
3. *เรื่องอ้อระเหยลอยคอ* (พ.ศ.2555) ของ จันทรา รัศมีทอง

2.1.1.1 เรื่องโรงเรียนนริมทะเล

โรงเรียนนริมทะเล เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลเป็นชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมของชายฝั่งทะเลอันดามันที่อาศัยและทำมาหากินกับทะเลอันดามันมาช้านาน จากงานศึกษาวิจัยของนักวิชาการหลายท่านพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลเป็นกลุ่มที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย หากินอยู่กับธรรมชาติ มีบุคลิกลักษณะรักอิสระ สันโดษ ประณีประนอมสูง เคารพธรรมชาติ บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์และบรรพบุรุษ แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิ และไม่เข้าถึงข้อมูลความรู้ทางกฎหมายมักจะถูกเอาเปรียบจากคนอื่น ๆ นฤมล อรุโณทัย เป็นนักวิจัยในสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระบุว่า “ชาวเลเป็นกลุ่มเปราะบาง ที่สังคมจะต้องปกป้องดูแล”

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมีปัญหาเหมือนกับชนเผ่าพื้นเมืองในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย กล่าวคือได้รับผลกระทบจากการพัฒนาสมัยใหม่ที่ไม่สมดุล จึงส่งผลกระทบต่อวิถีชาวเลเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในด้านการศึกษา เยาวชนไทยที่อาศัยอยู่ทางแถบชายฝั่งทะเลจะใช้ชีวิตการเรียนการสอนแตกต่างจากคนในพื้นที่อื่น ๆ อย่างสิ้นเชิง เนื่องจากโรงเรียนที่ติดอยู่ริมทะเล ครูผู้สอนมักจะสั่งสอนและปลูกฝังในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม การทำมาหากิน และการสำนึกรักบ้านเกิดมากกว่าด้านวิชาการเหมือนการศึกษาของโรงเรียนในภูมิภาคอื่น ดังเห็นได้จากวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “*โรงเรียนนริมทะเล*” ดังนี้

1. *วิถีชีวิตคนนริมทะเล* ในเรื่อง*โรงเรียนนริมทะเล*แสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย เป็นการใช้ชีวิตที่หาอาหารจากทะเลมาเลี้ยงชีพ ไม่ได้ใช้เงินซื้ออาหาร เพราะผู้คนจะประกอบอาชีพประมง การเดินทางโดยใช้เรือ หรือแม้กระทั่งการคลอดลูกก็ยังคงใช้การคลอดลูกแบบเรียบง่ายคือ การทำคลอดโดยหมอตำแย ซึ่งในความเป็นจริงของผู้คนที่อาศัยอยู่ริมทะเลนั้นก็ใช้ชีวิตความเป็นอยู่เช่นเดียวกับในเรื่อง*โรงเรียนนริมทะเล* เพราะเหตุการณ์ในเรื่อง*โรงเรียนนริมทะเล*นั้นเป็นเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของคนนริมทะเล ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ การเดินทางอย่างไรก็ตาม สภาพชีวิตของชาวเลในเรื่อง*โรงเรียนนริมทะเล*ก็มีการเปลี่ยนแปลงไปก็คือ จะมีความสะดวกสบายที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ การเดินทางที่หลากหลาย มีการใช้รถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือการแพทย์ที่ทันสมัยขึ้น มีโรงพยาบาลสำหรับรักษาผู้ป่วย มีหมอไว้คอยทำคลอดและรักษาพยาบาล

ผู้ป่วย ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวเหล่านี้ไม่ได้ทำให้คนในหมู่บ้านเกิดความปลื้มปิติดีใจ แต่กลับนำความเศร้าโศกเสียใจมาให้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ทุกเย็นหลังจากเลิกเรียน พวกเรามักจะมายืนออกกันที่หน้าโรงเรียนเพื่อดูความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น และเข้ามาใกล้กินความรู้สึกบางอย่างของพวกเราให้เหือดหายไป

ผม ไตรรงค์ และมะเขือข่อยกำลังยืนอยู่บริเวณหน้าโรงเรียน ซึ่งตอนนี้ได้กลายเป็นแนวถนน โดยมีซากต้นสนทะเลซ้อนทับกันอยู่ข้างทาง ต้นสนทะเลที่พวกเราเคยจับจองของใครของมันกลายเป็นเพียงเศษซากที่ไร้ประโยชน์ ยางสนสีแดงเกาะเป็นเกล็ดอยู่ตามรอยแผลของเนื้อไม้ มองดูคล้ายรอยแผลของใครสักคน

“เสร็จกัน ต้นสนของฉัน” ไตรรงค์พูดขึ้น น้ำเสียงของเขาฟังดูเศร้าชอกช่า

“ของฉันก็เหมือนกัน” มะเขือข่อยเสริม น้ำเสียงไม่แตกต่างไปจากไตรรงค์ทำไร่นัก

“ต่อไปก็ไม่ใช่เหลือของใครสักคน ถนนนี้เข้ามาทำไมนะ” ผมรำพึง

“เพื่อความเจริญไง” ไตรรงค์ว่า

“ความเจริญเข้ามา ต้นสนและเรือโชคหายไป” ผมรำพึง

ไตรรงค์ ถึงแม้จะดูเศร้าแต่ก็ยังคงแสดงถึงความเป็นผู้รอบรู้ เขาเล่าเรื่องที่ได้ฟังมาจากใครคนหนึ่งให้ฟัง

“เข่าว่ากันว่าเมื่อถนนลาดยางเรียบร้อย ไฟฟ้าก็จะเข้ามา รถประจำทางก็จะเข้ามา เรือในทะเลหลวงทะเลในก็จะหายไป คนบ้านเราจะสบายขึ้น”

“รวมทั้งเศร้าน่าขึ้นด้วย” มะเขือข่อยพูด

“ทำไมเศร้าน่า” ผมถาม

“แพะของฉันจะหาหญ้าที่ไหนกิน หญ้ามันไม่หายไปกับความเจริญเสียหมดหรือ”

(โรงเรียนริมทะเล, 2553 : 115-117)

สภาพวิถีชีวิตของคนริมทะเลในเรื่องโรงเรียนริมทะเล เป็นสภาพวิถีชีวิตของคนในสภาพสังคมจริง ผู้อ่านจะรับรู้และเข้าใจสังคมริมทะเลได้ง่าย เพราะไม่ใช่สิ่งที่อยู่ในจินตนาการ

2. โรงเรียนที่ตั้งอยู่ริมทะเล ลักษณะโรงเรียนที่ปรากฏในเรื่องโรงเรียนทะเลนั้นจะมีลักษณะการก่อสร้างอาคารที่เรียบง่าย เป็นอาคารไม้ชั้นเดียวยกสูง หลังคามุงด้วยกระเบื้องโบราณเก่า ๆ ตั้งอยู่บนชายหาดริมทะเล การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะสอนเกี่ยวกับการใช้ชีวิต สื่อที่ใช้ในการสอนก็คือสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ไม่ว่าจะเป็นหาดทราย สัตว์ทะเล หรือท้องทะเล สอนการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ นักเรียนที่เรียนจบส่วนใหญ่จะไปช่วยครอบครัวประกอบอาชีพการประมง ดังตัวอย่างนี้ที่กล่าวถึงลักษณะของโรงเรียนริมทะเลที่ประกอบด้วยอาคารสร้างขึ้นอย่างง่าย ดังนี้เพื่อความต่อไป

“หลังคาโรงเรียนมุงด้วยกระเบื้องโบราณสีเทา ครูใหญ่มักจะเล่าให้พวกเราฟังว่าท่านเป็นคนไปซื้อไม้มาจากเกาะยอ จังหวัดสงขลามันเป็นกระเบื้องที่ชาวจีนยกเกียนเป็นผู้ผลิตขึ้นมา ...”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 20)

นอกจากนี้ยังมีเนื้อความที่กล่าวถึงวิธีการเรียนของนักเรียนริมทะเลที่ใช้สภาพภูมิประเทศจริงในการเรียนรู้ ดังนี้เพื่อความต่อไป

“ที่โรงเรียนของผมไม่มีป้ายอันอบอ้าว ไม่มีวันที่อากาศมืดมัว ซึมเซา มีแต่ความสดกระฉ่างของผืนน้ำกับขอบฟ้าที่ครุภูมิศาสตร์ใช้พิสูจน์ว่าโลกกลมด้วยการตั้งข้อสังเกตเมื่อมีเรือวนลากว้างเข้าหาฝั่ง พวกเราจะเห็นเสากระโดงเรือก่อนส่วนอื่น โรงเรียนของเราตั้งอยู่ริมทะเล พนันกันได้เลยว่าไม่มีนักเรียนที่ไหนจะรู้เรื่องลมมรสุมทะเลเท่ากับพวกเรา นี่ยังไม่นับรวมถึงเรื่องปูลม แมงกะพรุน ซากไข่หมึก สาหร่ายทะเล คาวทะเล หนองทะเล ปลิงทะเล ฟุ้งโลมา ฉลามใบ้ และการประกบคู่กันของปลากระเบนตัวผู้กับตัวเมีย โรงเรียนของเราตั้งอยู่ภายใต้ร่มเงาของแนวต้นสนทะเล ซึ่งมีเสียงซู่ซ่าดังแว่วอยู่ตลอดเวลาเพราะมีลมพัดผ่าน บางครั้งหากมาจากมองมาที่ไกล ๆ ก็จะเห็นยอดสนสายระบำอยู่ท่ามกลางสายลม พวกลูกเรือตั้งเกบอกวาโรงเรียนของเราเหมือนปราสาท ยอดสนทะเลแหลม ๆ เสียดขึ้นไปในอากาศเหมือนยอดปราสาท”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 19)

สภาพโรงเรียนที่ตั้งอยู่ริมทะเลในเรื่อง*โรงเรียนริมทะเล* เป็นสภาพโรงเรียนที่เรียบง่าย และมีอยู่จริงในสังคมไทย ซึ่งสภาพเช่นนี้อาจจะเป็นสิ่งที่หาได้ยากในปัจจุบัน เนื่องจากความเจริญที่เข้ามายังหมู่บ้านริมทะเล ผู้อ่านจะรับรู้และเข้าใจโรงเรียนที่ตั้งอยู่ริมทะเลได้ง่ายขึ้น เพราะสภาพเช่นนี้เป็นสิ่งที่มีอยู่จริง ไม่ใช่สิ่งที่อยู่ในจินตนาการ

2.1.1.2 เรื่องตามหาโจตัน

เรื่องตามหาโจตัน เป็นการผจญภัยของเด็กชายชื่อ “โจตัน” ที่ต้องการตามหาพ่อชาวพม่า เส้นทางการเดินทางตามหาพ่อเป็นสถานที่ที่มีอยู่จริงในสังคม นอกจากนี้ เรื่องตามหาโจตันยังมีลักษณะคล้ายกับข่าวที่โด่งดังในปี พ.ศ.2553 คือเรื่องราวของเด็กชายเคอิโงะ ซาโต ที่ตามหาพ่อชาวญี่ปุ่น ทั้งนี้สื่อแขนงต่าง ๆ ให้ความสนใจอย่างมาก โดยสื่อไทยรัฐออนไลน์ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2552 ลงข่าวไว้ว่า

“ย้อนไปเมื่อหลายเดือนก่อน เราได้รู้จัก เด็กชาย เคอิโงะ ซาโต เด็กน้อยลูกครึ่งไทย-ญี่ปุ่น วัย 9 ขวบ ที่เดินถือรูปพ่อชาวญี่ปุ่น นาม คัทซุมิ ซาโต ถามหาจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มาเที่ยวในวัดท่าหลวง พระอารามหลวง จังหวัดพิจิตร ว่าเคยพบหน้าบ้างหรือไม่ เป็นประจำ ทุก ๆ วัน จนกลายเป็นภาพที่น่าสงสารและเวทนาแก่ผู้ที่พบเห็น ความน่าสงสารและความพยายามของ เคอิโงะ ซาโต ร้อนถึง สื่อมวลชนต้องออกมาประกบข่าว พาดหัวใหญ่ลงหนังสือพิมพ์นาน เป็นสัปดาห์ รวมทั้งพาดหัว เคอิโงะ ไปสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์มากมาย แม้กระทั่งสื่อมวลชนของญี่ปุ่นเองที่ทราบเรื่อง ก็บินตรงมาทำสื่ूप เพื่อช่วยตามหานายคัทซุมิ ซาโต พ่อของเคอิโงะให้ด้วย จนกระทั่งเรื่องราวของ เคอิโงะ รับรู้ไปถึงหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร และปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ได้ลงคำสั่งแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิจิตร ที่เพิกเฉยไม่สนใจช่วยเหลือเคอิโงะ ทั้งที่รู้เรื่องนี้มานานกว่า 1 ปี

เรื่องราวของน้องเคอิโงะ กลายเป็นข่าวดังรอบสัปดาห์ จนความทราบถึงสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงทรงมีพระราชเสาวนีย์รับสั่งให้ท่านผู้หญิงจริงจิตต์ที่ชะระราชเลขานุการในพระองค์ สอบถามความคืบหน้าการติดตามหาพ่อของ เคอิโงะ รวมทั้งให้การ

ช่วยเหลือด้วยความห่วงใย นำมาซึ่งความปลาบปลื้มปิติผู้ครอบครัวของ
เคอิโงะ เป็นล้นพ้น"

ในเรื่องตามหาโจตัน ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครโจตัน ตามหาพ่อในสื่อต่าง ๆ เหมือนกับ
เคอิโงะ คือต้องการสืบหาความจริงเกี่ยวกับครอบครัวของโจตัน โดยบุคคลปริศนาที่ทำให้เรื่อง
ดำเนินไปอย่างน่าตื่นเต้นก็คือ พ่อของโจตันซึ่งเป็นชาวพม่า ผู้แต่งสร้างเรื่องให้ผู้อ่านได้ติดตามการ
สืบสวนและร่วมตามหาความจริงไปพร้อมกับตัวละครเอกของเรื่อง โดยมีการวางเหตุการณ์ในเรื่อง
สร้างเงื่อนไขการให้เบาะแสแต่ละสถานการณ์ ชวนตื่นเต้นเร้าใจ ชวนติดตามว่าตัวละครเอกจะ
ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตามหาหรือไม่ ทำให้เกิดความน่าติดตามตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ซึ่งเป็น
ความสนุกของเรื่องในแนวสืบสวน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เที่ยวบินกรุงเทพฯ – ย่างกุ้ง ครั้งนี้เป็นเที่ยวคอนเียน เมื่อไป
ถึงในเมืองก็ค่ำพอดี อาตุนตุนพาไปโรงแรมเล็ก ๆ ราคาถูกเจ้าประจำ
ของเขา กลางคืนชวนผมออกไปนั่งร้านน้ำชาริมถนน

ทำตัวให้กลมกลืนกับชาวพม่า – อาตุนตุนพูด คงลืมไปว่าตัวเอง
นั้นกลมกลืนอยู่แล้วโดยไม่ต้องใช้ความพยายาม ส่วนผมอย่างน้อยก็
เป็นพม่าครึ่งหนึ่งโดยสายเลือด...

อาตุนตุนได้ล้าม คนขับรถ และไกด์เป็นคนคนเดียวกัน ตาม
แบบที่เคยใช้บริการหม่องเมียวโนมันทะเลย์ เขามีรถแท็กซี่ พาเราออก
จากย่างกุ้งหลังมือเที่ยง มุ่งทิศตะวันออกเฉียงใต้ โยยกเขยกกระซาก
กระชั้นตามถนนสไตล์พม่าพักใหญ่ ช้ามสะพานที่ยาวที่สุดของประเทศ
ซึ่งคร่อมแม่น้ำบะ โกตรงใกล้ปากอ่าวมะตะบัน ซึ่งสะพานย่างกุ้ง –
ตันยิน อาตุนตุนเพิ่มความรู้ให้ว่าตันยินเป็นเมืองท่าสำคัญในการติดต่อ
กับต่างประเทศมาแต่ไหนแต่ไร ปัจจุบันยังเป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัยชื่อดัง
อีกหลายแห่ง เขาว่ารัฐบาลเผด็จการใช้เล่ห์สร้างมหาวิทยาลัยพวกนี้ให้
ห่างจากย่างกุ้งออกมาหน่อย เวลาที่นักศึกษาก่อหวนคประท้วงจะได้ไม่
สะควกนัก

...

“พ่ออยู่ไหนครับ” ผมถามอาตุนตุน เขายิ้มแต่ยังสับสนกับ
ข้อมูลบางอย่าง

“เหมือนว่าเขาจะออกมาจากคุกแล้วสักสามปีก่อน”

“ฮ่า เจ๋งเลย” ผมแทบกระโดด “แล้วตอนนี้พ้ออยู่ที่ไหนล่ะ
ครับ”

ผมสอบถามทั้งล่ำมทั้งอาคุณตุนเป็นภาษาอังกฤษ อยากให้ตอบ
เป็นว่า ไปทำธุระใกล้ ๆ นี่แหละ เย็นนี้คงกลับ แต่ภาพบ้านร้างที่ผม
เห็นเมื่อครู่ทำให้ผมนึกอะใจและชวนหดหู่เช่นกัน หรือผมควรเตรียม
ใจรับฟังข่าวที่ชวนเศร้า เสียงสนทนารอบตัวมีภาษาอังกฤษอยู่บ้าง
ระหว่างอาคุณตุนกับล่ำม แต่ถูกกลบด้วยภาษาพม่าของคนรอบตัวเสีย
มากกว่า”

(ตามหาโจตัน , 2554 : 125-127)

2.1.1.3 เรื่องเอื้อระเหยลอยคอ

เรื่องเอื้อระเหยลอยคอ เป็นนวนิยายที่ว่าด้วยความพยายามของผู้ใหญ่ที่ให้คนรุ่นใหม่รู้จัก
และรักเพลงพื้นบ้านของไทย ซึ่งในปัจจุบันตกอยู่ในสถานะที่ลึมนวลวัฒนธรรมของไทยแทบหมด
สิ้นแล้ว ผู้แต่งสร้างตัวละครเอกให้ประสบเหตุอุทกภัย ซึ่งคล้ายคลึงกับเหตุการณ์อุทกภัยใน
ประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ.2554 หรือที่เรียกกันว่า “มหาอุทกภัย” เป็นอุทกภัยรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อ
บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและลุ่มน้ำโขง เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกรกฎาคม และสิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 16
มกราคม พ.ศ.2555 มีราษฎรได้รับผลกระทบกว่า 12.8 ล้านคน ธนาคารโลกประเมินมูลค่าความ
เสียหายสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2554 และจัดให้เป็นภัยพิบัติครั้งที่มีมูลค่า
ความเสียหายมากที่สุดเป็นอันดับสี่ของโลก อุทกภัยดังกล่าวทำให้ดินกว่า 150 ล้านไร่ ซึ่งในจำนวน
นี้เป็นทั้งพื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมใน 65 จังหวัด 684 อำเภอ ราษฎรได้รับความเดือดร้อน
4,086,138 ครัวเรือน 13,595,192 คน บ้านเรือนที่เสียหายทั้งหมดจำนวน 2,329 หลัง อุทกภัยครั้งนี้
ถูกกล่าวขานว่าเป็น “อุทกภัยครั้งร้ายแรงที่สุดทั้งในแง่ของปริมาณน้ำและจำนวนผู้ได้รับ
ผลกระทบ”

วิถีชีวิตของคนในเรื่องเอื้อระเหยลอยคอนั้นเป็นการนำเสนอเรื่องราวที่ประเทศไทยได้
ประสบกับภัยพิบัติอันใหญ่หลวงนั่นก็คือ เกิดอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ ผู้เขียนจึงผูกความคิดเรื่องน้ำท่วม
เข้ากับเพลงพื้นบ้าน เพราะในสังคมสมัยใหม่ที่เยาวชนสนใจแต่การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ผู้แต่งผูก
โยงเรื่องราวให้เยาวชนที่ติดเกมคอมพิวเตอร์หันมาชื่นชอบและหลงรักในเพลงพื้นบ้าน ผู้แต่งสร้าง
ตัวละครวัยรุ่นสมัยใหม่ในแบบณัฐดนัยขึ้นมา ตัวละครเอกของเรื่องไม่ชอบเพลงพื้นบ้าน แต่ถูกแม่
บังคับให้แต่งกลอน เป็นการทำโทษเนื่องจากการเล่นเกม ตัวละครมีความเป็นตัวของตัวเองซึ่ง
คล้ายกับลักษณะของเยาวชนไทยในปัจจุบัน ผู้เขียนใช้ชีวิตเล่าเรื่องด้วยสรรพนามบุรุษที่ ๑ ผ่าน
ณัฐดนัยทำให้ผู้อ่านเข้าใจวัยรุ่นมากขึ้น และยังสามารถพัฒนาตัวละครเอกจากที่ไม่รัก ไม่ชอบ

ไม่สนใจ และเกลียดตัวละครที่เป็นผู้รู้และผู้สร้างสรรค์เพลงพื้นบ้าน มาสู่ความรักและความสนใจเพลงพื้นบ้าน และรักตัวผู้สร้างสรรค์ได้ในที่สุด ทั้งนี้ในความเป็นจริงก็คือ ผู้แต่งเขียนเรื่องราวให้เข้ากับยุคสมัย ทันเหตุการณ์ ทำให้เยาวชนผู้อ่านเรื่อง*เออระเหยลยคอรู*รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวทั้งหมด และหันกลับมาหลงรักเพลงพื้นบ้านและการแต่งกลอน เช่นเดียวกับตัวละครในเรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ผมจะไปเที่ยวเมืองนอกนะครึบน้ำอยากท่วมก็ท่วมไป
 ป้าทิพย์เงยหน้าขึ้นส่งยิ้มเหนื่อจางผัก ส่วนตาชยังร้องเพลง
 เลียดสีผมเหมือนเดิม แต่ผมไม่สนใจเพราะจะรีบขึ้นไปถามแม่ ได้ยิน
 เสียงแว่วๆ
 ...อยากไปเที่ยวเมืองฝรั่ง อยากจะนั่งเรือบินลำใหญ่ เฮ้ เฮ้ เฮ้
 ... เตรียมรองเท้ากระเป๋าสื่อผ้า แต่ไม่รู้จะไปวันไหน เฮ้ เฮ้ เฮ้ ...”
 ลูกต้องอพยพ ไปอยู่นครนายกชั่วคราว แม่พูดเสียงเครียด
 หลังจากผมรบเร้าถามเรื่องการไปเที่ยว
 อะไรรึนะครึบ... ผมใจหาบวบวากับกำลังนั่งเครื่องบินปีกขาด
 น้ำท่วมบ้านเราแน่ ลูกต้องไปอยู่รีสอร์ทเพื่อความปลอดภัย ...”
 (เออระเหยลยคอรู , 2555 : 19)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกแห่งความจริงนั้นเป็นการผจญภัยทั้งที่มีการเดินทางออกนอกพื้นที่ และการต่อสู้เรียนรู้กับปัญหาของตัวเองภายในพื้นที่เดิม ทั้งนี้เพราะผู้เขียนต้องการชี้ให้เห็นว่า มนุษย์ทุกคนในโลกใบนี้ย่อมต้องเผชิญกับปัญหา และต้องใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา นั้น ๆ รวมทั้งเรียนรู้ชีวิตให้มากขึ้น

2.1.2 เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกสมมุติ

โลกสมมุติ คือ โลกที่ไม่ได้อยู่ในความเป็นจริง แต่เป็นโลกที่ผู้แต่งเขียนขึ้นมาจากจินตนาการเพื่อสร้างเรื่องราวให้แปลกใหม่และน่าสนใจมากขึ้น ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นตัวละคร สิ่งของเครื่องใช้ บรรยากาศ ส่วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากจินตนาการของผู้แต่งทั้งสิ้น วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกสมมุติมีเพียงเรื่องเดียว ได้แก่ *เรื่องเจ้าออย... เจ้ากรงหัวจุก*

เรื่องเจ้าออย...เจ้ากรงหัวจุก

เรื่องเจ้าออย...เจ้ากรงหัวจุก เป็นเรื่องราวของนกกรงหัวจุกที่ทำให้ตัวละครในเรื่องเจ้าออย...

เจ้ากรงหัวจุก เป็นตัวละครที่แตกต่างไปจากวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ประเภทนวนิยาย อีก 3 เรื่อง เนื่องจากตัวละครเอกในเรื่องเป็นสัตว์ ซึ่งผู้แต่งเขียนขึ้นมาจากจินตนาการโดยสมมุติให้นกกรงหัวจุกพูด แสดงสีหน้า และอารมณ์ความรู้สึกได้เช่นเดียวกับมนุษย์ เนื้อเรื่องกล่าวถึงครอบครัวนกที่ถูกมนุษย์จับตัวไปเลี้ยงดูอย่างดีเพื่อนำไปประกวด แต่ผู้แต่งถ่ายทอดเรื่องราวผ่านตัวละครนก ตัวละครเอกซึ่งเป็นนกกรงหัวจุกจึงมีความคิดเสมือนมนุษย์ มีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เข้ามาอย่างเป็นขั้นตอน รู้ทันจิตใจของมนุษย์ และแฝงแนวคิดต่าง ๆ รวมทั้งนำเสนอสายสัมพันธ์ในครอบครัวซึ่งเป็นเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“... เรื่องราวที่เกิดขึ้นถูกบอกเล่าให้พ่อแม่ฟังแจ่มแจ้ง พ่อไปตามลุงเปลื้องกับป้าปิ่นมารับฟังเรื่องราวจากปากฉัน วันนี้เป็นวันที่ฉันได้เห็นน้ำตาของพ่อแม่ปิ่น ลุงเปลื้องบอกว่าแม่ปิ่นเป็นนกที่เฉลียวฉลาดปราดเปรียว และแข็งแรง แต่สิ่งดี ๆ เหล่านี้มีอาจเทียบเคียงได้กับมันสมองของมนุษย์

แสบบอกว่า

“ถ้ามนุษย์เป็นผู้ล่า อย่าว่าแต่นกเล็ก ๆ อย่างพวกเราเลย ไม่ว่าสิ่งสารพัดใหญ่โตขนาดไหนก็อาจรอดพ้นเงื้อมมือของพวกเขาไปได้”

น้ำตาป้าปิ่นหยดเผาะ ฉันรู้สึกผิดมหันต์ ถ้าฉันไม่ไปสวนตามคำชวนของปิ่น ปิ่นอาจจะไม่ไปที่นั่นก็ได้ ถ้าเขาไม่ไปก็คงไม่ต้องถูกจับ แต่นี่ฉันไปกับเขา เขาจึงต้องติดกับดักของมนุษย์

แล้วฉันจะทำอย่างไรดี

เหลียวมาดูพ่อ ดูเหมือนพ่อจะสุขุมกว่าลุงเปลื้อง พ่อบอกว่าการที่พวกเราตัวใดตัวหนึ่งถูกจับไปเป็นเรื่องธรรมดา สักพักหนึ่งอาจมีโอกาสดูได้ปล่อยตัวออกมา มนุษย์มิได้ใจร้ายทั้งหมด มนุษย์ส่วนมากเกรงกลัวบาป มีนกหลายตัวที่ถูกจับไป เมื่อมนุษย์เห็นว่านกเหล่านั้นหมดประโยชน์เขาก็ปล่อยกลับมา มนุษย์น้อยคนนักที่จะฆ่าพวกเรา นอกจากเด็กเกรที่ไม้อกกลัวบาปหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์เท่านั้นที่อาจจะทำร้ายเรา

“ความจริงการจับพวกเราไปขังกรรมันเป็นบาป” ฉันทุดขึ้นมา
ลอย ๆ”

“กิเลสคนบางคนมีมากกว่าความละเอียดอ่อนบาป เขาอยากได้เรา
ไปเลี้ยง เขาก็จับไปขังไว้ในกรง ถ้าเสียงเราไม่ดี เขาอาจจะปล่อย
ออกมา ไม่มีใครเอาเราไปฆ่าแกงหรอก แต่สำหรับป็น ถ้าจะให้มนุษย์
ปล่อย ฉันว่าต้องใช้เวลาพอสมควร ป็นมีน้ำเสียงที่พอใช้ได้ แม้ไม่คิดพอ
ถึงกับจะนำไปแข่งขันกับนกตัวอื่น แต่ในสายตามนุษย์ เขาน่าจะเป็น
นกต่อที่ตีได้”

พอพูดจบประโยคพอปรายตามองที่ฉันทัน สายตาพอทำให้ฉันทัน
รู้สึกไม่ค่อยดีนัก มันไม่ใช่สายตาปกติที่พ่อเคยมอง

“ลูกก็เหมือนกันบุญรอด แม้ลูกไม่เก่งและฉลาดปราดเปรียว
เท่าป็น แต่ลูกงามสง่าและมีลักษณะดีกว่าป็น โดยเฉพาะน้ำเสียงของลูก
ที่ดีกว่าป็นมาก พ่อบอกตรง ๆ ว่ากลัว กลัวจะสูญเสียลูกไป”

คำพูดพ่อซัดถ้อยซัดคำ ฉันทันเหลือบตาไปมองแม่ สิ่งที่ได้เห็นคือ
แววตาอาลัยรักและแทนห่วง ทำทางแม่ดูหนักหนาสาหัสกว่าพ่อมาก

ฉันทันมีอายุชะตาของตัวเองเหมือนกัน สิ่งซึ่งบังเกิดขึ้นใน
ความคิดขณะนี้คือ ฉันทันต้องอยู่แต่ในชายป่าแห่งนี้ให้มากที่สุด ถ้าไม่
จำเป็นอย่าเข้าไปที่สวนหรือเข้าใกล้มนุษย์อีกเป็นอันขาด”

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก , 2556 : 30 - 31)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เนื้อเรื่องของวรรณกรรมเยาวชนทั้ง 4 เรื่อง ที่ได้รับ
รางวัลแว่นแก้วล้วนเกี่ยวกับการผจญภัยทั้งสิ้น โดยมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกแห่งความ
จริง 3 เรื่อง คือ เรื่องโรงเรียนริมทะเล เรื่องตามหาโจคันทัน และเรื่องเออระเหยลอยคอ และเป็นเรื่อง
เกี่ยวกับการผจญภัยในโลกสมมุติอีก 1 เรื่องคือ เรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก การผจญภัยทั้ง 4 เรื่อง
นั้น เป็นการผจญภัยที่ผู้แต่งสร้างสรรค์ให้ตัวละครต้องเผชิญชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ได้อย่างน่าสนใจ
และน่าตื่นเต้น เพื่อให้เยาวชนผู้อ่านเกิดจินตนาการ และสนุกสนานตามเรื่องได้ง่าย

2.2 การวิเคราะห์แนวคิด

แนวคิดหรือแก่นเรื่อง สารัตถะ หรือ ข้อคิด เป็นส่วนสำคัญของวรรณกรรม กุหลาบ
มัลลิกะมาส (มปป : 107-108) กล่าวว่า แก่นเรื่อง คือ ทศนะที่ผู้แต่งแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติอย่าง
ใดอย่างหนึ่ง (หรือหลายอย่าง) ของมนุษย์ (ชีวทัศน์) หรือทศนะที่ผู้แต่งมองดูความเป็นไปได้ใน

โลกมนุษย์ (โลกทัศน์) แล้วนำมาแสดงให้เห็นประจักษ์แก่ผู้อ่านโดยใช้เนื้อเรื่องในวรรณคดีเป็นเครื่องสื่อสาร สารัตถะจึงเป็นจุดมุ่งหมายอันเป็นแก่นกลางของเรื่องหรือเป็นความคิดสำคัญในเรื่อง นักเขียนที่ดีย่อมแสดงโลกทัศน์หรือชีวิตทัศน์ของมนุษย์อย่างเด่นชัด จนผู้อ่านทราบได้ว่าอะไรเป็นความคิดสำคัญของวรรณคดีเรื่องนี้

ยุพร แสงทักษิณ (2529 : 24) กล่าวว่า แนวคิด ความคิดสำคัญของเรื่อง เป็นสิ่งเชื่อมโยงเรื่องทั้งหมดเข้าด้วยกัน ส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฯลฯ ต่างก็ถูกสร้างขึ้นเพื่อเสนอแนวคิดที่ผู้ประพันธ์ต้องการทั้งสิ้น

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2537 : 182) กล่าวว่า แก่นเรื่อง คือแนวคิดสำคัญของเรื่องที่คุณแต่งมุ่งจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ แต่ด้วยเหตุที่นวนิยายมีขนาดยาวกว่าเรื่องสั้นมาก นวนิยายจึงมีจุดที่จะให้แง่คิดแก่ผู้อ่านได้หลายจุด ต่างไปจากเรื่องสั้นที่มีเพียงจุดเดียว มีแนวคิดที่จะเสนอให้ผู้อ่านได้ทราบหลายแนว ฉะนั้นแนวคิดในนวนิยายจึงแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ความคิดของเรื่องทั้งเรื่อง เรียกว่า แนวคิดเอก (Major theme) และความคิดเฉพาะบางตอนของเรื่องซึ่งเรียกว่าแนวคิดรอง (Minor theme) เช่น เรื่องละครแห่งชีวิตของ ม.จ. อากาศคำเจิง รพีพัฒน์ มีแนวคิดเอกว่า ชีวิตเราเปรียบเหมือนกับตัวละคร ทุกคนต่างแสดงบทบาทของตนไปตามฐานะและภาวะของตน และมีแนวคิดรองอีกหลายประเด็นเช่น ชีวิตมีทั้งความสมหวังและผิดหวัง ความยุติธรรมมีอยู่ในโลกนี้ หรือคนเข้มแข็งย่อมเข้าใจโลกดี เป็นต้น

จากความคิดเห็นข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวคิดนั้นเป็นสาระสำคัญของเรื่องที่เกิดจากการอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์และเชื่อมโยงองค์ประกอบในส่วนต่าง ๆ ของนวนิยายนั้นไว้ด้วยกันและตีความหมายไปสู่ความคิดใดความคิดหนึ่ง แนวคิดนั้นเป็นความคิดของผู้เขียนที่มุ่งหวังแสดงทัศนะต่อโลกและชีวิตโดยผ่านเนื้อเรื่อง

แนวคิดในนวนิยายนั้นมีวิธีการแบ่งได้ตามลักษณะของแนวคิด โดยแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ แนวคิดหลัก (main theme) และ แนวคิดย่อย (sub theme) จากการวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนจำนวน 4 เรื่อง พบแนวคิดดังต่อไปนี้

2.2.1 แนวคิดหลัก

แนวคิดหลัก คือ ความคิดที่สำคัญที่สุดของเรื่อง ถือเป็นแก่นหรือแกนกลางของเรื่องที่เกิดจากการประมวลองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เมื่อสังเคราะห์ออกมาแล้วจะมีความหมายใด ความหมายหนึ่งอันเกี่ยวพันกับชีวิตของมนุษย์ในแง่ใดแง่หนึ่ง บางครั้งอาจจะลึกซึ้ง บางครั้งไม่ลึกซึ้ง สุดแล้วแต่ความสามารถหรือเจตนาของผู้ประพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง (บาหยัน อิมสำราญ 2548 : 29)

แนวคิดหลักของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้วทั้ง 4 เรื่องนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 4 แนวคิด คือ แนวคิดเรื่องความพอเพียง แนวคิดเรื่องการเข้าใจและยอมรับปัญหาของชีวิต แนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิม และแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ ดังรายละเอียดดังนี้

2.2.1.1 แนวคิดเรื่องความพอเพียง

แนวคิดเรื่องความพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง *โรงเรียนริมทะเล* วรรณกรรมเรื่อง *โรงเรียนริมทะเล* เป็นวรรณกรรมที่ผู้แต่งต้องการให้ผู้ผู้อ่านเห็นภาพสะท้อนของคนที่ใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง ความเรียบง่ายมีความสุขไม่จำเป็นต้องมีเงินทองและความสะดวกสบายแบบทุนนิยมที่เข้ามา ดังเช่นตัวละครเอกในเรื่องคือ ท้องเที่ยวและนมเปียที่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในบ้านหลังเล็ก ๆ ประกอบอาชีพเป็นหมอชาวบ้านเพื่อทำคลอดให้คนในหมู่บ้านคือ เป็นหมอดำแย อาหารการกินก็เรียบง่าย การเดินทางทางเรือ การเรียนการสอนก็เรียนที่โรงเรียนในหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ริมทะเล ใช้ชีวิตที่เรียบง่ายไม่วุ่นวาย ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.1.2 แนวคิดเรื่องการเข้าใจและยอมรับปัญหาของผู้อื่น

แนวคิดเรื่องการเข้าใจและยอมรับปัญหาของชีวิตเป็นแนวคิดที่สอนให้รู้ว่าความจริงของชีวิตอาจไม่ได้เป็นไปตามที่คิดไว้ เพราะปัญหาเป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกคนต้องประสบไม่ว่าจะอยู่ในวัยใด ปัญหาของผู้ใหญ่นั้นซับซ้อนเกินกว่าที่เด็กจะเข้าใจได้ เด็กก็ต้องยอมรับและเข้าใจผู้ใหญ่ด้วยเช่นกัน เมื่อต่างฝ่ายต่างไม่เข้าใจปัญหา ก็จะทำให้ปัญหานั้นรุนแรงมากขึ้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปตัวละครในเรื่องสามารถเข้าใจปัญหาดังกล่าว ปัญหานั้น ๆ ก็จะเบาบางลงไปได้ ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง *ตามหาใจตัน* ผู้แต่งนำเสนอผ่านตัวละคร โดยทำให้ตัวละครเผชิญกับ

ปัญหา และสามารถผ่านปัญหาเหล่านั้นไปได้ ดังที่โจดันไม่เข้าใจว่าทำไมพ่อกับแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน และคุณตาต้องปิดบังเรื่องนี้ไม่ให้โจดันได้รับรู้ แต่เมื่อโจดันออกตามหาพ่อแล้วรู้ความจริงว่าพ่อคือใคร ทำอะไร อยู่ที่ไหน กับใครแล้วนั้น โจดันได้ยอมรับปัญหาและเข้าใจปัญหาว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมันเป็นปัญหาของผู้ใหญ่ เด็กไม่สามารถที่จะเข้าไปแก้ปัญหานั้นได้

2.2.1.3 แนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิม

แนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ในสังคมสมัยใหม่เยาวชนสนใจในเรื่องเทคโนโลยี จนทำให้เยาวชนไม่สนใจปฏิบัติกับผู้คนจริง ๆ ในสังคม *เรื่องออร์เธีย ลอยคอ* นำเอาแนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิมมาเสนอ โดยใช้เพลงพื้นบ้านเข้ามาให้ตัวละครได้สัมผัสกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ดังเช่นตัวละครที่ชื่อฉันทันย์ โดยผู้แต่งสามารถสร้างตัวละครที่มีความเป็นวัยรุ่นสมัยใหม่ในแบบฉันทันย์ขึ้นมา ตัวละครเอกของเรื่องไม่ชอบเพลงพื้นบ้าน แต่กลับมีความขัดแย้งอยู่ในตัว คือถูกแม่บังคับให้แต่งกลอน เป็นการทำโทษเนื่องจากการเล่นเกม ตัวละครมีความเป็นตัวของตัวเอง ผู้เขียนทำให้ผู้อ่านเข้าใจวัยรุ่นมากขึ้น และยังสามารถพัฒนาตัวละครเอกจากที่ไม่รัก ไม่ชอบ ไม่สนใจ และเกลียดตัวละครที่เป็นผู้รู้และเป็นผู้สร้างสรรค์เพลงพื้นบ้าน มาสู่ความรักและความสนใจเพลงพื้นบ้าน และรักตัวผู้สร้างสรรค์ได้ในที่สุด

2.2.1.4 แนวคิดเรื่องอนุรักษ์ธรรมชาติ

แนวคิดเรื่องอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นแนวคิดที่ผู้แต่งต้องการเน้นให้เด็กได้ตระหนักถึงคุณประโยชน์อย่างมหาศาลของธรรมชาติที่มีผลต่อมวลมนุษยและสรรพสิ่งบนโลกนี้ ดังนั้นจึงถือเป็นหน้าที่ที่ทุกคนควรจะช่วยกันธำรงรักษาคุณภาพของธรรมชาติให้คงอยู่เพื่อที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นแก่ทุกสรรพชีวิต หลักปฏิบัติที่สำคัญซึ่งนำมาสู่สันติสุขได้ดังต้องการก็คือ การสร้างความรู้สึที่ดีต่อกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสัตว์ มนุษย์กับพืช และมนุษย์กับสรรพสิ่งอื่น อีกทั้งมนุษย์ยังควรคำนึงอยู่เสมอว่าไม่ใช่เจ้าของที่แท้จริงที่จะเข้าไปถือครองสิทธิ์ในธรรมชาติได้ตามใจชอบ หากแต่มนุษย์เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่จะต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติในฐานะที่เป็นเครื่องค้ำจุนชีวิตให้เป็นสุข การปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กตั้งแต่วัยเยาว์จะช่วยให้เด็กเกิดความรักและหวงแหนธรรมชาติ มีเมตตากรุณาต่อชีวิตอื่นที่อยู่ร่วมโลกเดียวกัน ไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งอื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่กลับเลือกดำรงชีวิตให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างมีความสุขในลักษณะที่อิงอาศัยซึ่งกันและกันตลอดไป ดังที่ปรากฏในวรรณกรรม*เรื่องเจ้าออย... เจ้ากรงหัวจุก* วรรณกรรมเรื่องนี้จะเสนอแนวคิดเรื่องอนุรักษ์ธรรมชาติในด้านของการไม่

เบียดเบียนชีวิตสัตว์ เป็นแนวคิดหลักด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งผู้แต่งเน้นให้เห็นว่า สัตยูชาตญาณของสัตว์โลกทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ต่างก็มีความรักในชีวิตของตนด้วยกัน ทั้งสิ้น การเบียดเบียนชีวิตสัตว์เพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตัวแค่เพียงฝ่ายเดียวย่อมจะนำความไม่สงบสุขมาสู่อีกสังคมก็เป็นได้ ดังนั้นจึงควรรู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และเข้าใจว่าการพลัดพรากจากพ่อแม่พี่น้องหรือถิ่นที่อยู่อาศัยที่คุ้นเคยย่อมทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานทั้งกายและทางใจ ดังเช่นตัวละครที่เกิดขึ้นในเรื่อง *เจ้าออย...เจ้ากรงห้วยจุก* ที่ได้รับความทุกข์อย่างแสนสาหัสด้วยน้ำมือของมนุษย์ที่เห็นแก่ตัวบางกลุ่ม ผู้แต่งถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกลงในตัวละครที่ชื่อว่า “บุญรอด” นกห้วยจุกที่ได้ทนทุกข์ทรมานจากฝีมือของมนุษย์อย่างน่าสงสาร คำร้องขอของบุญรอดตัวนี้อาจช่วยย้ำเตือนสติให้ผู้มีใจเมตตาทั้งหลาย ได้หันกลับมาทบทวนบทบาทการกระทำของตนเองเสียใหม่เพื่อที่จะได้ไม่ต้องมาทำร้ายสัตว์ทางอ้อม นั่นคือการรักและเอ็นดูสัตว์ด้วยการดักจับสัตว์เหล่านั้นมาเลี้ยงเอาไว้เพื่อความสุขส่วนตัว

วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ปีพ.ศ.2553 – 2556 ได้ให้แนวคิดหลัก 4 แนวคิด คือ แนวคิดเรื่องความพอเพียง แนวคิดเรื่องการเข้าใจและยอมรับปัญหาของชีวิต แนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิม และแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งแนวคิดหลักทั้ง 4 แนวคิดนี้ล้วนแต่มีประโยชน์ และสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของเยาวชนไทยได้เป็นอย่างดี

2.2.2 แนวคิดย่อย

แนวคิดย่อย คือ แนวคิดย่อยที่แทรกอยู่ในเรื่อง ความคิดเหล่านี้อาจมีจำนวนเท่าใดก็ได้ อาจจะเป็นส่วนเสริมความคิดหลักให้หนักแน่นยิ่งขึ้น หรืออาจเป็นความคิดย่อยโดด ๆ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับแนวคิดหลักก็ได้ แนวคิดย่อยเหล่านี้ปรากฏขึ้นในขณะที่เรื่องดำเนินไปหรืออาจจะยังไม่ดำเนินไปถึงจุดจบแต่ความคิดย่อยเหล่านี้สามารถปรากฏให้เห็นเป็นระยะ (บาหยัน อิมสำราญ 2548 : 29-30)

แนวคิดย่อยของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วทั้ง 4 เรื่อง เสนอแนวคิด 4 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเรื่องคุณธรรม แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม แนวคิดเรื่องการรักษาสິงแวดล้อม และแนวคิดเรื่องมิตรภาพ ดังรายละเอียดดังนี้

2.2.2.1 แนวคิดเรื่องคุณธรรม

คุณธรรม คือ คุณงามความดีอันเป็นคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ที่ช่วยให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะผู้ที่มีคุณธรรมจะประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเห็นอก

เห็นใจผู้อื่น ผู้เขียนวรรณกรรมเยาวชนจึงมักสอดแทรกแนวคิดด้านคุณธรรมเข้าไปในงานเขียนโดยมุ่งหวังว่าคุณธรรมเหล่านี้จะช่วยขัดเกลาจิตใจ และส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่ดี และเป็นคนดีของสังคม ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง*โรงเรียนริมทะเล* แนวคิดย่อยคือ แนวคิดเรื่องคุณธรรม ซึ่งแนวคิดเรื่องคุณธรรม เป็นแนวคิดที่ผู้แต่งมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นพื้นฐานในการกำหนดแบบอย่างของบุคคลที่สังคมไทยพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อให้เด็กได้จดจำและนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตามในชีวิตจริงต่อไป เนื้อหาสำคัญในการบำเพ็ญตนเป็นคนดีมีคุณธรรมตามหลักพุทธปรัชญาที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นไปในการทำนอง “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ผู้แต่งมุ่งเน้นให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิดหลักด้วยการให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านดีและไม่ดี แล้วให้ตัวละครได้รับผลการกระทำที่แตกต่างกัน

2.2.2.2 แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมายาวนานจากบรรพบุรุษ ได้รับการยอมรับ ยกย่อง และยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น วัฒนธรรมทุกวัฒนธรรมจะสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในสังคมนั้น ๆ แต่ทุกวันนี้สังคมทั่วโลกได้เปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมตระหนักและต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามของสังคมตนเองเพื่อคงอยู่สืบต่อไป ดังปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง*ตามหาโจตัน* แนวคิดย่อยคือ แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม เป็นแนวคิดที่มุ่งกระตุ้นให้เกิดสำนึกในการดูแลรักษาไม่ว่าจะเป็นการรักษาวัฒนธรรมอันดีงามซึ่งเป็นสมบัติที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ หรือการดูแลรักษาธรรมชาติอันเป็นสมบัติร่วมของมนุษยชาติ *เรื่องตามหาโจตัน* เสนอแนวคิดเรื่อง การอนุรักษ์ก็พาตะกร้อของประเทศพม่า คนเราบนโลกใบนี้ไม่มีใครสามารถเลือกเกิดได้ ถ้าคนเราเลือกเกิดได้ เราทุกคนก็อยากเกิดในครอบครัวที่สมบูรณ์ ประเทศที่มีหน้ามีตา มีแต่คนรู้จัก มีพ่อแม่ทำงานดี เชื้อชาติ สัญชาติที่คนทั่วไปนับหน้าถือตา ผู้แต่งนำเสนอตัวละครเอกของเรื่อง คือ “โจตัน” เด็กชายที่เกิดมาเป็นลูกครึ่งไทย-พม่า เมื่อโจตันเกิดมาเขามีเพียงแม่ ไม่มีพ่อ การตามหาพ่อจึงเกิดขึ้น เมื่อโจตันเริ่มตามหาพ่อ เขาก็พบเรื่องราวของพ่อบางอย่างนั่นก็คือ พ่อของโจตันเป็นนักตะกร้อทีมชาติพม่า เมื่อโจตันรู้ดังนั้นด้วยความที่เขารักพ่อของเขามาก เขาจึงฝึกฝนและสนใจกีฬาตะกร้อเป็นอย่างมาก

2.2.2.3 แนวคิดเรื่องการรักษาสีงแวดล้อม

สีงแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต รวมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม แนวคิดเรื่องการรักษาสีงแวดล้อมเป็นแนวคิดที่สำคัญที่ผู้เขียน

ต้องการให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของธรรมชาติที่ให้ประโยชน์อย่างมากมายมหาศาล ให้ความสวยงาม และสร้างสมดุลให้แก่โลก ผู้เขียนจึงสอดแทรกแนวคิดเรื่องการรักษาสິงแวดล้อมลงในวรรณกรรมเยาวชนเพื่อต้องการให้ผู้อ่านเกิดความหวงแหนและสำนึกรักในธรรมชาติและสิ่งแวดลอม ถ้าเราช่วยกันรักษาสິงแวดล้อม สิ่งแวดลอมก็จะรักษาเรา แต่ในตรงกันข้าม ถ้าเราทำลายสิ่งแวดลอม สิ่งแวดลอมก็จะกลับมาทำลายเราเช่นกัน ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง **เอื้อระเหยลลยคค** แนวคิดย่อยคือ แนวคิดเรื่องการรักษาสິงแวดล้อม เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้น และกระตุ้นให้ผู้คนช่วยกันรักษาสິงแวดล้อม ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด **เรื่องเอื้อระเหยลลยคค** เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ประเทศไทยเกิดอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดอีกครั้งหนึ่ง สาเหตุหนึ่งของการเกิดน้ำท่วมก็คือ การตัดไม้ทำลายป่า การบุกลุกป่าเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัย เมื่อฝนตก ไม่มีต้นไม้อพยุดูดซับน้ำ มีการปลูกสร้างที่อยู่อาศัยกั้นการระบายน้ำ จึงทำให้เกิดความเสียหายตามมามากมาย

2.2.2.4 แนวคิดเรื่องมิตรภาพ

มิตรภาพ คือ ความเป็นเพื่อน ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มิตรภาพเป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี ซึ่งความสามัคคีจะช่วยให้เรารับมือกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากมายในชีวิตได้ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง **เจ้าออย...เจ้ากรงหัวจุก** แนวคิดย่อยคือ แนวคิดเรื่องมิตรภาพ เป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของคำว่าเพื่อน ที่มีความหวังดี ความปรารถนาดีให้แก่กัน **เรื่องเจ้าออย...เจ้ากรงหัวจุก** เสนอแนวคิดว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันจะสามารถทำให้ประสบความสำเร็จได้ แม้ว่าสิ่ง ๆ นั้นจะยาก หรือมีอุปสรรคมากมายเพียงใด ผู้แต่งนำเสนอผ่านนกหัวจุกซึ่งเป็นเพื่อน ๆ ของบุญรอด เนื่องจากบุญรอดถูกมนุษย์จับตัวไปเพื่อนำไปแข่งขันประชันเสียง นกหัวจุก เหล่าบรรดาเพื่อน ๆ ของบุญรอดต่างบินเพื่อออกตามหาบุญรอด จนในที่สุดก็สามารถช่วยบุญรอดออกมาจากเงื้อมมือของพวกมนุษย์ได้

จากการวิเคราะห์เนื้อเรื่องและแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว ทั้ง 4 เรื่อง ล้วนแล้วแต่เป็นเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยทั้งสิ้น การผจญภัยทั้งหลายนั้นเป็นการผจญภัยทั้งในโลกแห่งความจริง และการผจญภัยในโลกสมมุติ การผจญภัยในโลกแห่งความจริงปรากฏในวรรณกรรม 3 เรื่อง ได้แก่ **เรื่องโรงเรียนริมทะเล** **เรื่องตามหาโจตัน** และ **เรื่องเอื้อระเหยลลยคค** ส่วนการผจญภัยในโลกสมมุติปรากฏในวรรณกรรม **เรื่องเจ้าออย...เจ้ากรงหัวจุก** ส่วนในเรื่องแนวคิดของวรรณกรรม พบแนวคิดหลัก 4 แนวคิด คือ แนวคิดเรื่องความพอเพียงพบในวรรณกรรม **เรื่องโรงเรียนริมทะเล** แนวคิดเรื่องการเข้าใจและยอมรับปัญหาของผู้อื่นพบใน

วรรณกรรมเรื่องตามหาโจตัน แนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิมพบใน
 วรรณกรรมเรื่อง*ไอระเหยลอยคอ* และแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติพบในวรรณกรรมเรื่อง
เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก ส่วนแนวคิดย่อย 4 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเรื่องคุณธรรมพบในวรรณกรรม
 เรื่อง*โรงเรียนริมทะเล* แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมพบในวรรณกรรมเรื่อง*ตามหาโจตัน*
 แนวคิดเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมพบในวรรณกรรมเรื่อง*ไอระเหยลอยคอ* และแนวคิดเรื่อง
 มิตรภาพพบในวรรณกรรมเรื่อง*เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก* ในเรื่องแนวคิดทั้งหมดจะสังเกตเห็นได้ว่า
 แนวคิดที่ผู้แตงนำมาสอดแทรกในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ทั้ง 4 เรื่อง
 นั้นเป็นแนวคิดที่ผู้ใหญ่ต้องการสอนเยาวชนไทยในปัจจุบัน วรรณกรรมถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วย
 ปลุกจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน

บทที่ 3

กลวิธีการประพันธ์ของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว

กลวิธีการประพันธ์ หมายถึง วิธีการที่นักประพันธ์นำองค์ประกอบทางวรรณกรรมมาสร้างสรรค์ขึ้นเป็นผลงานตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง กุหลาบ มัลลิกะมาส (2519 : 183) กล่าวว่า กลวิธีการแต่ง หรือเทคนิค คือการแต่งเรื่องเพื่อแสดงฝีมือหรือความสามารถของผู้แต่งว่า ควรหวัดตอนใด และควรขยายความในตอนใด เพื่อก่อให้เกิดความสนใจมากขึ้น ทั้งในด้านการสร้างตัวละคร การสร้างโครงเรื่อง และการใช้ภาษา

วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553 – 2556 มีกลวิธีการประพันธ์ที่น่าสนใจ 3 ประการ ดังนี้

3.1 กลวิธีด้านการสร้างตัวละคร

3.2 กลวิธีด้านการสร้างโครงเรื่อง

3.3 กลวิธีการใช้ภาษา

ตัวละครถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้วรรณกรรมมีความน่าสนใจดังที่ประทีป เหมือนนิล (2519 : 76) กล่าวไว้ว่า นวนิยายทั่ว ๆ ไปอาศัยลักษณะนิสัยของตัวละครเป็นเนื้อหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของหนังสือ และความสนใจของคนอ่านส่วนใหญ่ก็มักจะขึ้นอยู่กับอุปนิสัยของตัวละคร ถ้าลักษณะนิสัยไม่เหมาะสมใจผู้อ่านหนังสือเรื่องนั้นก็มักจะดึงดูความเอาใจใส่ไปได้ไม่นาน เคยมีผู้กล่าวว่านวนิยายที่มีเนื้อเรื่องดำเนินไปโดยไม่ต้องอาศัยลักษณะนิสัยของตัวละครหรืออาศัยเหตุการณ์นอกเหนือลักษณะนิสัยแล้ว นับเป็นนวนิยายไม่ได้ แต่บางคนก็ไม่ถือหนักแน่นถึงเพียงนั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าเนื้อเรื่องดำเนินไปโดยไม่ต้องอาศัยลักษณะนิสัยของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็ นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีเรื่องใดก็ตาม จะไม่ค่อยมีคนให้ความสนใจไปนาน อาจได้รับความสนใจเฉพาะระยะหนึ่ง แล้วก็พ้นความสนใจไปได้ง่ายเช่นเรื่อง “อเมริกันน่าซัง” (The ugly American) เป็นหนังสือขายดีที่สุดอยู่ชั่วระยะไม่กี่ปี บัดนี้เกือบจะหาความสนใจจากผู้อ่านไม่ได้ ตรงกันข้ามกับเรื่อง “สงครามและสันติภาพ” (War and Peace) ของลีโอดอลสตอย ทั้งที่อาศัย เหตุการณ์สงครามเป็นแนวเรื่อง แต่ลักษณะนิสัยของตัวละครเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของผู้อ่านไว้ได้หลายชั่วอายุคน ในการพิจารณานิสัยของตัวละครควรตั้งแนวไว้ว่า ตัวไหนสำคัญแก่นเนื้อเรื่อง หรือให้ความคิดเห็นและปรัชญาของผู้ประพันธ์ มีตัวละครตัวไหนในเรื่องนั้นทำให้เรื่องมีรสขึ้น ในทางใด ตัวใดควรถือเป็นตัวเอกเกี่ยวเนื่องกับชื่อเรื่องหรือไม่ เกี่ยวเนื่องกับปรัชญาของ ผู้ประพันธ์มากกว่า หรือน้อยกว่าตัวที่ไม่น่าถือเป็นตัวเอก ฯลฯ

3.1 กลวิธีด้านการสร้างตัวละคร

ตัวละครในนวนิยายทุกเรื่องเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินเรื่อง และเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ผู้ประพันธ์ใส่ใจรายละเอียดค่อนข้างมาก เพราะตัวละครเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิดสู่การอ่าน

ตัวละคร คือ ผู้มีบทบาทในเรื่องจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ พืช ก็ได้ แต่มีความรู้สึกนึกคิดอย่างคน (วินิตา คิติยนต์ 2530 : 16) ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่งในนวนิยาย ตัวละครคือผู้มีบทบาททำให้เรื่องดำเนินไป ตัวละครอาจเป็นคนหรือไม่ใช่คนก็ได้ อาจเป็นสัตว์ ต้นไม้ หรือสิ่งของก็ได้ สัตว์และสิ่งของดังกล่าวคิดและมีพฤติกรรมอย่างคน กล่าวได้ว่านักประพันธ์นั้นมีบทบาทในการสร้างสรรค์ตัวละครเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะต้องเป็นผู้กำหนดตัวละคร

3.1.1 การสร้างรูปแบบของตัวละคร

ตัวละครในวรรณกรรมเป็นจินตนาการหนึ่งของผู้ประพันธ์ ซึ่งสามารถสร้างสรรค์ตัวละครมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น คน หรือสัตว์ วิภา คงกะมันท์ (2533 : 99-104) กล่าวว่า แนวคิดในการสร้างตัวละครมีอยู่ 5 แนว ได้แก่ การสร้างให้สมจริง การสร้างตามอุดมคติ การสร้างแบบเหนือจริง การสร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ และการสร้างแบบบุคลาธิษฐาน

1) การสร้างให้สมจริง (Realistic) คือการสร้างตัวละครให้มีลักษณะที่เป็นไปได้ตามธรรมชาติ ฉะนั้นผู้ประพันธ์จึงจำเป็นต้องรู้ว่า “ของจริง” นั้นมีลักษณะและธรรมชาติเป็นอย่างไร เช่น ถ้าตัวละครเป็นมนุษย์ก็ควรจะต้องแสดงธรรมชาติของบุุคคลให้ชัดเจน หรือหากตัวละครเป็นสัตว์ผู้ประพันธ์ก็จำเป็นต้องรู้จักวิทยาและธรรมชาติของสัตว์เช่นเดียวกัน ดังที่ปรากฏในเรื่อง มอม ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของสุนัขอย่างสมจริงมาก เป็นต้น

2) การสร้างตามอุดมคติ (Idealistic) คือการสร้างตัวละครในลักษณะที่คาดหวังโดยใช้อุดมการณ์ ความศรัทธา และระบบค่านิยมส่วนตัวในเรื่องของความดี ความงาม ความถูกต้อง และความยุติธรรมเป็นเกณฑ์ ฉะนั้นตัวละครแบบอุดมคติจึงมักดีงามเกินกว่าธรรมดาสามัญทั่วไป จนขาดความสมจริงไปบ้าง แต่ก็อาจจะมีโอกาสเป็นจริงได้บ้างในบางกรณีเหมือนกัน เช่น “สาย สีมา” ในเรื่อง ปีสาย ของ เสนีย์ เสาวพงศ์, “หมอกานต์” ในเรื่อง เขาชื่อ กานต์ ของ สุวรรณี สุคนธา, “นายอำเภอสร้างบุญ” ในเรื่อง นายอำเภอที่รัก ของ สีฟ้า หรือ “ครูปิยะ” ในเรื่อง ครูบ้านนอก ของคำหมาน คนไค เป็นต้น

3) การสร้างแบบเหนือจริง (Surrealistic) คือการสร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมเกินกว่าธรรมชาติวิสัย เช่น การสร้างตัวละครให้มีความเก่งกล้าเหนือมนุษย์ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้มีปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนจากตัวละครในบันเทิงคดีร้อยกรองรุ่นเก่าของไทยเป็นอันมาก

4) การสร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type) คือการสร้างตัวละครให้มีลักษณะคงที่ไม่ว่าในเวลาและสถานที่อย่างไรก็จะมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เช่น ตัวละครชุด พล นิกร กิมหงวน ของ ป. อินทรปาลิต หรือชุด “เต่า” ซึ่งประกอบไปด้วย เต่าเหมือน เต่าโพ้ง เต่าหนู ฯลฯ ของ มนต์ จรรย์รงค์ เป็นต้น

5) การสร้างแบบบุคลาธิษฐาน (Surrealistic) คือการสร้างตัวละครที่ไม่มีชีวิต ไม่มีวิญญาณ ไม่มีความคิด เสมือนเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต มีวิญญาณ มีความรู้สึกนึกคิด เช่น ฟาร์องให้ ใบไม้เรียงระบำ การสร้างตัวละครประเภทนี้จะทำให้สิ่งที่กล่าวถึงมีชีวิตชีวา ผู้อ่านมองเห็นภาพสิ่งนั้นได้ ดังตัวอย่างที่เห็นได้จากหนังสือนิทานสัตว์ที่ตัวละครเป็นสัตว์พูดได้ สามารถแสดงบทบาทได้เหมือนมนุษย์ หรือแก้วสารพัดนึกที่สามารถบันดาลสิ่งต่าง ๆ ตามที่เจ้าของสั่งได้

จากการวิเคราะห์เนื้อเรื่องในบทที่ 2 วรรณกรรมเยาวชนทั้ง 4 เรื่อง มีการสร้างตัวละครในวรรณกรรม 2 ลักษณะ คือ การสร้างตัวละครในโลกแห่งความจริง กับตัวละครในโลกสมมุติ ดังนั้นการสร้างตัวละครในวรรณกรรมเยาวชนทั้ง 4 เรื่อง มีการสร้างตัวละครแบบสมจริง และการสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน

ตัวละครเป็นบุคคลในเรื่องที่ผู้แต่งสมมุติขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นผู้แสดงบทบาทและพฤติกรรมต่าง ๆ ตามโครงเรื่องและแนวคิดที่วางไว้ ซึ่งช่วยให้การดำเนินเรื่องเป็นไปอย่างราบรื่นและสมเหตุสมผล ในวรรณกรรมสำหรับเด็กมักกำหนดให้มีจำนวนตัวละครไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะผู้แต่งต้องการเน้นเรื่องที่มีความกระชับรัดกุม ไม่เยิ่นเย้อ เพื่อให้เหมาะกับวัยและช่วงความสนใจในการอ่านของเด็ก (พัชรีย์ จำปา 2539 : 39)

3.1.1.1 การสร้างตัวละครให้สมจริง

การสร้างตัวละครให้สมจริง คือ การกำหนดให้ตัวละครเป็นบุคคลที่พบเห็นได้ในสังคมจริง ในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วประเภทนวนิยายทั้ง 4 เรื่อง พบการสร้างตัวละครให้สมจริง ดังนี้

ท่องเทียว คือตัวละครเอกในเรื่อง*โรงเรียนริมทะเล* “ท่องเทียว” คือเด็กผู้ชายตัวเล็ก ๆ เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่เจ็ด อายุ 13 ปี ท่องเทียวเป็นเด็กที่ไม่รู้ที่มาที่ไปของตนเอง เขาอาศัยอยู่กับ “นมเปีย” หมอตำแยชรา ผู้ทำคลอดให้เด็ก ๆ ทั้งหมดที่บ้าน ท่องเทียวเป็นเด็กที่มีความร่าเริงตามประสาเด็กผู้ชาย การใช้ชีวิตก็เหมือนเช่นเด็กทั่วไป ดิฉดเล่น เมื่อถึงเวลาไปโรงเรียนก็มักจะมีปัญหาเสมอทำให้ต้องมืปากเสียงกับนมเปียผู้เป็นแม่นม แต่เมื่อท่องเทียวเริ่มโตขึ้น ท่องเทียวกลายเป็นเด็กเลี้ยงง่าย กตัญญู สามารถช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระนมเปียได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดูแลบ้านเรือน การดูแลนมเปีย เมื่อถึงเวลาเรียน ท่องเทียวก็จะเป็นเด็กที่ตั้งใจเรียน จึงทำให้ท่องเทียวกลายเป็นที่รักของคุณครูและเพื่อน ๆ ในห้อง ท่องเทียวเป็นตัวละครที่ถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตของเด็กที่อาศัยอยู่แถบชายทะเล มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย การสนทนาระหว่างนมเปียกับท่องเทียวก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นบุคลิกภาพการเป็นตัวละครสมจริงได้เป็นอย่างดี คือ มีการถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของคนริมทะเล ที่อาศัยหลับนอน ประกอบอาชีพ เรียนหนังสือ และใช้ชีวิตทั้งหมดอยู่กับทะเล แสดงถึงวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของตัวละคร และความฝันของตัวละครเป็นเรื่องราวซึ่งมีที่มาจากความทรงจำอันงดงามในวัยเด็กของผู้แต่ง ซึ่งเคยใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ริมทะเลสงขลา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“นมเปียกับผมมักจะเปิดศีกกันอยู่เสมอ มันทำให้เรากลายเป็น
สองยายหลานที่แปลกประหลาดที่สุด

ผมยังจำได้ถึงศีกครั้งแรก มันเกิดขึ้นเมื่อวันที่ผมต้องเข้า
โรงเรียนเป็นวันแรก วันนั้นเป็นวันที่นมเปียทิ้งลูกทิ้งลากผมออกจากที่
นอน ส่วนผมก็เปล่งร่างเป็นแมว กางเล็บเกาะดิฉดเลื้อ แต่ในที่สุดแกก็
ลากผมลงมาจากบ้านจนได้ ที่นั่นมีผู้ชมรอเราอยู่แล้ว

“เป็นยังงั้ละนม วัวมันไม่ยอมไปไหนหรืออย่างไร” ใครคน
หนึ่งถามขึ้น

“เออวะ มันคงตกใจเสียงหมาเห่า”

ท่านผู้ชมท่านนั้นเดินจากไปทันที นอกจากนมเปียแล้วใครจะ
พูดถึงผมด้วยชื่ออื่นไม่ได้ นมเปียจะกางปีกปกป้องผมทันที ถึงแม้แกจะ
อารมณ์เสียอยู่ก็ตาม

“เห็นไหมคนอื่นว่าเอ็งเป็นวัว เอ็งจะเป็นเหมือนที่เขาวัวหรือ”
แกหันมาเล่นงานผม

“นมยังเรียกผมว่าไอ้หมา ไอ้ผี ไอ้ควายเลย” ผมแย้ง

“แต่คนอื่นเรียกเหมือนที่ข้าเรียกไม่ได้” แกว่า

“ทำไมล่ะ” ผมได้ที

“ก็เพราะข้า...รัก เอ๊ย ไม่ใช่ หน้อย จะมาล้วงตัวข้าอีกละสิ จะทำไมก็ช่างข้าเถอะ แต่วันนี้เอ็งต้องไปโรงเรียน และนับจากนี้เอ็งต้องไปทุกวัน เอ็งโตแล้ว”

แกพูดตัดบทและจูงผมเดินตรงไปโรงเรียน ที่นั่นเด็กนักเรียนอยู่ในชุดนักเรียนใหม่เอี่ยม และถ้าผมเป็นวัยรุ่นจริง วันนั้นก็จะเป็นวันที่พ่อแม่หลายคนต้องจูงว้าไปโรงเรียนกันเป็นแถว

ครูใหญ่ออกมานอกห้องและเข้ามาไหว้ผมเปียอย่างอ่อนน้อม ผมคิดเอาเองว่านั่นน่าจะทำให้ผมรอดพ้นจากไม้เรียวของครูในโรงเรียนได้ เพราะขนาดครูใหญ่ยังยกมือไหว้ผมเปียผมเลย นมเปียคุยกับครูใหญ่อยู่ครู่หนึ่ง แล้วทั้งสองก็พากันเดินมาหาผม

“ฝากว้าไว้สักตัวนะครูใหญ่ มันคือเด็กก็หวดมันแรง ๆ “ นมเปียว่า

ผมเริ่มไม่แน่ใจเรื่องความปลอดภัยจากไม้เรียวขึ้นมาทันที

“ดูท่าทางเก่งนี้นม กงไม้ดี้อรอก” ครูใหญ่พูด น้ำเสียงของท่านนุ่มนวล

วันนั้นผมได้รับอภิสิทธิ์อย่างใหญ่หลวง เพราะครูใหญ่ให้คนจูงแขนผมเข้าห้องเรียน”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 13-14)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้สร้างตัวละครเด็กในเรื่องโรงเรียนริมทะเลให้มีความสมจริงทั้งในเรื่องของพฤติกรรมและลักษณะนิสัยเหมือนกับเยาวชนไทยในปัจจุบันคือไม่ชอบไปโรงเรียน เพราะที่บ้านมีแรงจูงใจมากกว่าที่โรงเรียนทำให้เยาวชนมีปัญหากับผู้ปกครองทุกครั้งในการไปโรงเรียนช่วงเปิดภาคเรียนใหม่ ๆ ดังเช่นทองเที้ยวตัวละครเอกในเรื่องที่มักจะมีปัญหากับนมเปียทุกครั้งที่ต้องไปโรงเรียน

โจตัน คือตัวละครเอกในเรื่องตามหาโจตัน โจตันเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อายุ 14 ปี โจตันเป็นตัวละครที่ถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตของเด็กผู้ชายที่อาศัยอยู่กับคุณตาและคุณยายเพียงสามคน แต่โจตันเป็นเด็กที่เรียนหนังสือเก่ง ฉลาด มีไหวพริบดี เป็นที่รักของเพื่อน ๆ และที่สำคัญคือโจตันเป็นตัวละครที่ต้องการถ่ายทอดเรื่องราวของเด็กที่เกิดมาโดยไม่รู้ว่าคุณพ่อของตนคือใคร โจตันจึงพยายามตามหาพ่อของตัวเองโดยทำตัวเป็นนักสืบสมัครเล่น เพื่อคลี่คลายปมปริศนาในชีวิต

ซึ่งแรงจูงใจในการตามหาพ่อโดยการทำตัวเป็นนักสืบมือสมัครเล่นของโจตันมาจากการดูข่าวจากสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรืออินเทอร์เน็ต ที่ช่วยเด็กชายลูกครึ่งไทย-ญี่ปุ่น ชื่อว่าเคอิโงะ ้วยใกล้เคียงกันกับโจตันตามหาผู้ที่เป็นพ่อจนสำเร็จ ผู้แต่งสามารถสร้างอารมณ์ร่วมให้ผู้อ่านได้รู้สึกเหมือนกำลังร่วมขบวนการสืบสวน และร่วมตามหาไปพร้อมกับตัวเองจริงๆ จึงทำให้โจตันมีความสมจริงมากขึ้น อีกทั้งยังมีการใช้เทคโนโลยีไซปรีสนาเพื่อตามหาความจริง ซึ่งสอดคล้องกับเยาวชนไทยในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แม่รู้ไหม โจตันเพิ่งเป็นแชมป์ครอสเวิร์ดของโรงเรียนเซียวนะ” โบนัสไอ้สรรพคุณของผม “เรื่องภาษาอังกฤษ พี่ ๆ มอปลายยังยอม”

“ขนาดอยู่มอสองนี่นะ ไอ้โฮ” แม่ของเธออ้าปากอย่างทิ้ง “อย่าลืมสิ แม่เข้าติวภาษาอังกฤษเด็กที่นี้มาไม่รู้เท่าไร” พ่อพูด “เธอไม่ให้ลูกชายเสียชื่อหรอก”

“ไม่เท่านั้นนะคะ ยิ่งเก่งเรียงความ ได้รางวัลมาหลายงานแล้วด้วย” โบนัสยังไม่หยุด

ผมไม่อยากดูเก่งเกินไปจึงเบรกเธอว่า “เธอก็ใช้ย่อย ครูชมสำนวนเธอเขียนบ่อยออก”

ครูภาษาไทยเคยกระเซ้าว่า ถ้าไม่มีผมเสียคน เรียงความของ โบนัสคงเป็นหนึ่งในสิบสองมาตลอดแบบที่ผ่านมา

(ตามหาโจตัน , 2554 : 16-17)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้สร้างตัวละครเด็กในเรื่องตามหาโจตันให้เป็นเด็กที่เก่ง ฉลาด มีไหวพริบ มีความสามารถรอบด้าน และความสามารถนั้นก็เป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่ ซึ่งความสามารถรอบด้านของโจตันนี่เองที่เป็นจุดเริ่มต้นให้โจตันตามหาผู้เป็นพ่อได้จนสำเร็จ

ณัฐคนัย คือตัวละครเอกในเรื่อง*อ้อระเหยลอยคอ* ณัฐคนัยเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอายุ 14 ปี ณัฐคนัยเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของเยาวชนไทยสมัยใหม่ที่เห็นว่าคนที่มีฐานะร่ำรวยคือคนที่มีชีวิตที่ดีและได้รับการยอมรับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แม้การเรียนของผมจะอยู่ในลำดับต้น ๆ พอกับบ๊ิก แต่ถ้ามองในด้านอื่นแล้ว ผมแพ้มหานครูป ตั้งแต่ฐานะที่ต่างกันราวกึ่งร้อยกับกึ่งมั่งกร บ้านบ๊ิกซึ่งผมกับเพื่อน ๆ เคยไปว่ายน้ำในสระนั้นควรจะเรียกว่าคฤหาสน์มากกว่า ด้วยเป็นตึกหลังใหญ่ตั้งอยู่บนเนื้อที่สี่ไร่ แวดล้อมด้วยต้นไม้ราคาแพงในสวนสวยที่ตกแต่งโดยนักจัดสวนมืออาชีพ ทำให้บ้านพร้อมที่ดินแปลติบตารางวาของผม ซึ่งพ่อยังต้องผ่อนกับธนาคาร อยู่คู่ชอมช่อไปถนัดตา

ส่วนหน้าตาผิวพรรณของบ๊ิกคมคายผ่องใสสมกับเป็นลูกคนร่ำรวย เนื่องจากพ่อเขามีโรงงานผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมแถวอยุธยา ขณะที่ผมมีผิวที่ค่อนข้างคล้ำ หน้าตาขี้นกหวน กวนประสาท ตามที่เพื่อนร่วมชั้นอย่างเจี๊ยบประจานปาว ๆ กระทั่งนิสัยใจคอเพื่อน ๆ ยังลงมคิดว่า บ๊ิกมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ให้ความช่วยเหลือต่อ งานส่วนรวมอย่างเต็มกำลัง”

(เอื้อระเหยลยคอค , 2555 : 9-10)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้สร้างตัวละครเด็กในเรื่อง*เอื้อระเหยลยคอค* ได้อย่างสมจริงมาก ตัวละครเอกเด็กในเรื่องมีพฤติกรรมและลักษณะนิสัยที่ตรงกับเยาวชนไทยที่อาศัยอยู่ในเมือง ไม่ว่าจะเป็นการคิดเกม หรือการสร้างค่านิยมที่ชอบไปท่องเที่ยวต่างประเทศ ทำให้ผู้ปกครองต้องหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างเร่งด่วน ซึ่งในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องนี้ผู้แต่งได้แก้ปัญหาโดยการให้ตัวละครเด็กในเรื่องกลับมาสนใจในเพลงพื้นบ้านของไทย

จากการวิเคราะห์ลักษณะนิสัย และพฤติกรรมของตัวละครเด็กที่พบในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ.2553 – 2556 ที่พบก็คือ ตัวละครจะมีลักษณะนิสัย และพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการใช้ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการอบรมสั่งสอนเลี้ยงดู พื้นฐานของครอบครัว สภาพสังคมที่ตัวละครอาศัยอยู่ วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วจึงสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นว่าเยาวชนจะมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเช่นไรก็จะขึ้นอยู่กับสภาพพื้นฐานของครอบครัว และสังคมที่เยาวชนอาศัยอยู่

นมเปี้ย คือตัวละครที่มีความสมจริงมากในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง*โรงเรียนริมทะเล* นมเปี้ยเป็นหมอดำแยะประจำวันหมู่บ้านที่ปากرایแต่ใจดี อายุราวแปดสิบปี นมเปี้ยเป็นคนที่ทำคลอดทุกคนในหมู่บ้าน นมเปี้ยเป็นผู้หญิงที่มีรูปร่างเล็กแต่ดูแข็งแรง เคี้ยวหมากตลอดเวลา

ลักษณะเด่นของนมเปี้ยคือ เป็นคนที่ค่อนข้างเคร่งครัดในศาสนา เห็นได้จากการที่นมเปี้ยจะสวดมนต์เสียงดังก่อนเข้านอนในทุกวันและเป็นผู้ที่คอยสั่งสอนลูกหลานให้อยู่ในกรอบ ไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง เมื่อใดที่เด็ก ๆ ในหมู่บ้านต้องการรู้เรื่องราวต่าง ๆ ทั้งอดีตและปัจจุบัน นมเปี้ยจะเล่าให้เด็ก ๆ ฟังได้อย่างสนุกสนานและแฝงไปด้วยความรู้อย่างมากมาย จึงทำให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในหมู่บ้านรักนมเปี้ยเป็นอย่างมาก และนมเปี้ยก็เป็นคนที่เลียงดูทองเที่ยวตั้งแต่เด็กจนโต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ผมอาศัยอยู่กับนมเปี้ย หมอคำแยกปากร้ายใจดี แกอยู่เหนือทุกคนในหมู่บ้าน เพราะแทบทุกคนต้องอาศัยแกในการทำคลอด เด็กรุ่นผมทุกคนแกเป็นคนลากหัวออกมาจากท้องแม่ ทุกคนเรียกแกว่า “นม” ซึ่งเป็นการให้เกียรติอย่างอบอุ่น นมเปี้ยค่าใครก็ได้ถ้าแกต้องการอยากจะทำแกจะสอนใครก็ได้ถ้าแกต้องการอยากจะทำ และการที่ผมอาศัยอยู่กับแก ทำให้ผมรับอานิสงส์ของความเป็นแม่ของคนในหมู่บ้านไปด้วย

นมเปี้ยเป็นหญิงร่างเล็ก แต่ดูแข็งแรง เคียวหมากอยู่ในปากตลอดเวลา นมเปี้ยมีกลิ่นประจำตัว เป็นกลิ่นคล้าย ๆ กับกลิ่นยาแผนโบราณที่ทำให้ผมรู้สึกหนักแน่นทุกครั้งที่ได้กลิ่นตัวแก นมเปี้ยเป็นคนที่ค่อนข้างเคร่งครัดในเรื่องของศาสนา แกจะสวดมนต์เสียงดังทุกครั้งก่อนเข้านอน ข้างกายของแกคือเครื่องเขียนโบราณ เป็นสมบัติอย่างเดียวที่นมเปี้ยภูมิใจภูมิใจ แกบอกว่ามันเป็นสิ่งที่แสดงว่าแกเป็นคนมีสกุล มีบรรพบุรุษที่น่าภาคภูมิใจ แกจะไม่ยอมขายเครื่องเขียนเป็นอันขาดไม่ว่าจะจนสักเพียงใด เคยมีคนมาขอซื้อเครื่องเขียนจากแกในราคาสูง นมเปี้ยบอกคนที่มาขอซื้อว่า เอาวิญญาณของข้าไปไม่ดีกว่าหรือ แลมด้วยคำคำอีกกระบวนใหญ่ นอกจากเครื่องเขียนแล้ว นมเปี้ยยังมีสิ่งของอีกหลายอย่างที่แกหวงแหนและนำไปเก็บไว้บนหิ้ง สิ่งของใดก็แล้วแต่ที่แกเก็บไว้บนหิ้ง ผมจะเข้าไปยุ่งย่ำไม่ได้ เป็นที่รู้กันระหว่างผมกับแก

นมเปี้ยมักจะเรียกผมว่า ไอ้หนู ด้วยน้ำเสียงอบอุ่น นั้นหมายความว่าแกกำลังอารมณ์ดี แต่เมื่อไรที่ผมทำให้แกอารมณ์เสีย แกจะเรียกผมด้วยชื่ออื่น ๆ ตามแต่จะคิดได้ เป็นต้นว่า ไอ้เด็กผี ไอ้ควาย ไอ้หมา ไอ้เด็กข้างเข่งเคย(กะปิ) ในบรรดาชื่อที่แกใช้เรียกผม ผมไม่ชอบชื่อไอ้เด็กข้างเข่งเคยที่สุด เพราะนมเปี้ยมักจะบอกใครต่อใครว่าผมเป็นเด็กที่แกเก็บมาได้จากเข่งกะปิ

“ไม่ นมต้องเก็บผมมาจากตะกร้าใส่เด็ก และมีจดหมายปิดผนึกอย่างดี ในจดหมายเขียนว่าฝากเด็กคนนี้ด้วย เมื่อเจ้าคุณพ่อให้อภัยแล้วดิฉันจะกลับมารับแกไปเลี้ยง เด็กคนนี้เป็นหลานของท่าน ...” ผมหมดปัญญาที่จะเอ่ยข้อญาติของตัวเองออกมา

นมเปียหัวเราะจนน้ำหมากกระเซ็น แกมอมผมด้วยสายตาอ่อนโยนแต่ยังคงเปิดศึกกับผมต่อไป “บอกข้ามานะว่าครูคนไหนสอนให้เอ็งฝันเฟื่อง เอ็งจำไว้จนตายเลยว่า เอ็งมาจากแข่งเคย”

“ผมเป็นหลานท่านเจ้าคุณ”

“ใช่ ท่านเจ้าคุณแข่งเคย” แกยังไม่ยอมลดละ

“สักวันผมจะไปอยู่กับพ่อแม่ที่แท้จริงของผม”

“รอให้พวกเขากลับจากชายเคยเสียก่อนแล้วเอ็งค่อยคิด”

“อย่ามาพูดถึงท่านพ่อท่านแม่ของผมอย่างนั้นนะ” ผมแกล้งทำเสียงจริงจัง

นมเปียกับผมมักจะเปิดศึกกันอยู่เสมอ มันทำให้เรากลายเป็นสองยายหลานที่แปลกประหลาดที่สุด”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 11 - 13)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้สร้างตัวละครผู้ใหญ่นในเรื่องโรงเรียนริมทะเลให้ เป็นคนที่มีอารมณ์ขัน ลักษณะการใช้ชีวิตประจำวันบ่งบอกถึงความเป็นชาวบ้าน สังเกตได้จากการ เคี้ยวหมาก การสนทนาของสองยายหลานดูเป็นกันเองแสดงถึงความสนิทสนมกันเป็นอย่างมาก

“นมเปียมองหน้าพวกเราทีละคน แกกระแอมเอาเชิงเบา ๆ “เย็นวันนั้นแดดผิตากผ้าอ้อมเหลืองไปทิ้งทุ่ง ชายทะเลก็เงิบเหงา พวกเด็กที่เก็บหอยเสียบกลับบ้านกันแต่หัววัน ตอนที่ข้ากำลังนั่งเปลี่ยนถ่านวิทยุอยู่ พ่อของมินค่อย ๆ เดินเข้ามาเหมือนแมวเถื่อน ย่องเข้ามาเงิบ ๆ มาเลีย ๆ มอง ๆ ทำเหมือนไม่กล้า ข้าเลยตวาดเอาว่าแม่วัวมึงจะเกิดหรือ มันบอกว่าไม่ใช่แม่วัวหรอกที่กำลังจะเกิด แต่เป็นเมียมันเอง ข้ารู้แล้วว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่ยังทำเป็นเฉย เพื่อจะดูว่าไอ้ถึกตัวนั้นมันจะทำยังไง” นมเปียลงท้ายด้วยคำว่าไอ้ถึกอย่างหนักแน่น

“ไอ้ถึกเขาใช้เรียกวัวไม่ใช่หรอนม” ไตรรงค์ขัดขึ้น

“ก็ใช่ล่ะสิ แล้วพวกผู้ชายไม่เหมือนตรงไหนวะ” นมเปียไม่ยอมแพ้

“แล้วยังไงต่อล่ะครับ” มะเขือข่อยถามขึ้น

“ข้าก็บอกให้มันพาไปบ้านมัน แต่มันอีกอึดอยู่นานแล้วค่อยบอกว่ามันไม่มีเงินค่าทำคลอดหรอก ข้าเลยว่า งั้นเอ็งมาเป็นทาสข้าแทนค่าทำคลอดก็แล้วกัน มันพาข้าไปถึงบ้าน เมียของมันนอนกัศพินทน ความเจ็บปวดอยู่ในห้อง บอกตามตรงข้าไม่เคยเห็นผู้หญิงคนไหนอดทนเท่าแม่ของเอ็งเลยมินเฮ้ย ผู้หญิงเจ็บท้องนะ มันเจ็บจนบอกไม่ถูก” นมเปียเล่าแล้วหยุดคิดหนึ่ง

“นมรู้ได้อย่างไรว่าเจ็บมาก นมเคยเกิดลูกหรือ” ผมแย้งเล่น ๆ

แกหันมามองหน้าผมตาเขียวปัด ค้อนตามประสาคนแก่ แล้วเริ่มเล่าต่อ “ตอนที่ข้าลากหัวเอ็งออกมา ฐู่ใหม่เกิดอะไรขึ้น แมวที่อยู่ใกล้ ๆ บ้านเอ็งเป็นสิบตัว พวกมันร้องข่มขู่กันเสียงดังลั่นเลย ตอนที่ข้าจับเอ็งห้อยหัวแล้วตีกัน เอ็งไม่ร้องสักแอะ ข้าคิดว่าเอ็งจะเป็นใบ้เสียแล้ว หลังจากที่ข้าเอาเอ็งวางลงในกระด้งแล้วนั่งมอง เอ็งเหมือนกบตัวโต ๆ นอนอยู่ในกระด้งเลย ฐู่ใหม่ แขนขาจ้ำมำ แล้วตอนที่ข้าหยอดน้ำผึ้งรวงลงในปากเอ็ง เอ็งเลียจนหมด แต่แปลกที่พอเอ็งโตขึ้นมาไม่ยกจะพุกพาวาน ๆ เหมือนคนอื่น”

มินนั่งยิ้ม โชว์ฟันสีเหลืองอย่างมีความสุข เขาดูเหมือนตุ๊กตาดินสีน้ำตาลดำที่มีใครบางคนจับมาวางเอาไว้ ปากก็ยังคงเคี้ยวข้าวต้มมัดไม่หยุด

นมเปียหันมามองมิน แยกยิ้มอย่างอารมณ์ดี แล้วจึงเล่าต่อ “พ่อของเอ็งเอาปลาแห้งใส่ในกาบโหนดให้ข้าจนข้าเอากลับบ้าน ไม่ไหวแล้วหลังจากนั้น ฐู่ใหม่เกิดอะไรขึ้น น้ำในคุ่มบ้านข้าไม่เคยแห้ง ฟืนบ้านข้าไม่เคยหมด ข้าวในนาก็ไม่รู้ว่าใครหามาไว้ถึงยัง แล้ววันคืนดี ยังมีปลาตัวโต ๆ มาไว้ที่หน้าบ้านข้าอีก บอกพ่อเอ็งด้วยว่ามันจ่ายมากกว่าควรที่จะจ่ายแล้ว”

“ครับนม” มินเปิดปากพูด

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 65 - 66)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้สร้างตัวละครผู้ใหญ่ในเรื่องโรงเรียนริมทะเลให้มีจิตใจที่โอบอ้อมอารี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแสดงให้เห็นว่าเงินไม่ใช่ปัจจัยสำคัญหลักในการดำรงชีวิตของคนในหมู่บ้าน น้ำใจ มิตรภาพ ความรักและความกตัญญูต่างหากที่ทำให้คนในหมู่บ้านอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

คุณยายของโจตัน คือตัวละครตัวหนึ่งที่มีความสำคัญในเรื่องตามหาโจตัน คุณยายของโจตันอายุราว ๆ หกสิบปี เป็นตัวละครที่คอยช่วยเหลือ และให้กำลังใจหลานชายคนเดียวที่อาศัยอยู่ด้วยกันเพียงสามคน คุณยายจะคอยสังเกตพฤติกรรมของหลานชายอย่างใกล้ชิดแต่ไม่ให้โจตันรู้ตัว คอยสอบถามเมื่อโจตันเกิดความเครียดเมื่อถูกคุณตาคุณยายเนื่องจากต้องการตามหาผู้เป็นพ่อ โจตันเป็นเด็กที่ฉลาด เป็นเด็กดี แต่ยังมีอีกหนึ่งอย่างที่มักทำให้คุณตาอารมณ์เสียอยู่บ่อยครั้งนั่นก็คือ การตามหาพ่อของโจตันนั่นเอง แต่คุณยายเป็นบุคคลที่คอยให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือ โจตันอยู่ไม่ห่างดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ผมย้อนกลับมาค้นอัลบั้มภาพทั้งหมด เมื่อไม่พบที่ต้องการก็เปิดดูคอมพิวเตอร์ของแม่ ได้เลยเปิดดูไฟล์ภาพชนิดไม่ให้หลุดรอดสักภาพ แต่ไม่เป็นผล ผมพูดกับยายอย่างตรงไปตรงมาว่า ถ้าบังเอิญพบเห็นภาพเก่า ๆ ของพ่อช่วยบอกด้วย มันมีความหมายต่อผมมาก

แต่ก็คงเป็นความหวังลม ๆ แล้ง ๆ

เสาร์วันหนึ่ง จู่ ๆ ยายก็ถาม โป่งจิ้นยามบ่ายที่เราอยู่ด้วยกัน
ลำพังในบ้าน

“โจตัน ถ้าลูกเห็นรูปพ่อแล้วจะทำยังไงต่อ”

“ก็คงดีใจ ขอเก็บไว้ดูไว้คิดถึงมั้งยาย”

“เท่านั้นละ”

ผมพยักหน้า ไม่รู้ว่ายายมีอะไรในใจ

“ยายเพิ่งเจอนี่” ยายยื่นรูปถ่ายขนาดไปรษณียบัตรให้ “อย่าให้
ตารู้เชียว”

(ตามหาโจตัน , 2554 : 33 - 35)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้สร้างตัวละครผู้ใหญ่ในเรื่องตามหาโจตันให้เป็นคนที่คอยช่วยเหลือหลานชายตามหาผู้ที่เป็นพ่อแท้ ๆ อยู่ไม่ห่าง แต่จะเปิดเผยตัวเพื่อช่วยโจตันตามหาที่ไม่ได้เพราะจะถูกคุณตาต่อว่าอย่างหนัก เนื่องจากคุณตาไม่ต้องการให้หลานชาย (โจตัน) พบคุณพ่อนั่นเอง

ตาชง คือตัวละครที่มีความสำคัญตัวหนึ่งในเรื่องอื้อระเหยลอยคอ ตาชงมีอายุราว ๆ หกสิบปีเศษ ตาชงเป็นตัวละครที่มีความขยันหมั่นเพียรตามแบบฉบับของผู้ใหญ่ คือ ตื่นนอนตั้งแต่เช้า ชอบปลูกต้นไม้ และมักจะหากิจกรรมทำตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการแต่งกลอน ร้องเพลง หรือ

แม้กระทั่งการสอนเด็ก ๆ แต่งเพลงพื้นบ้าน ซึ่งเป็นตัวละครที่สามารถทำให้ตัวละครเอก (ณัฐคนัย) เปลี่ยนจากเด็กติดเกม ไม่ชอบการแต่งกลอนและการร้องเพลงพื้นบ้านเป็นชีวิตจิตใจ มาเป็นเด็กที่ชอบการแต่งกลอนและหลงรักในเพลงพื้นบ้านเป็นอย่างมาก ตาขงเป็นคนที่มีปากร้ายใจดี ลักษณะการพูดของตาขงจะค่อนข้างคุ้ย ไม่ถนอมน้ำใจผู้ฟังบ่อยครั้งที่มักจะชอบพูดขำ โมหจนณัฐคนัย โกรธ แต่คำพูดทั้งหมดของตาขงก็มักจะแฝงไปด้วยคำสอนทั้งหมด ซึ่งถ้าเยาวชนได้อ่านหนังสือเรื่องนี้ก็จะได้แง่คิดจากตัวละครนี้ได้เป็นอย่างมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ฝึกมาหนึ่งอาทิตย์ ถือว่าพอใช้ได้แล้ว” ตาขงเอามือปิดปากส่งเสียงไปแห่ง ๆ “เรมาร้องเพลงได้กันดีกว่า ตาจะถามเรื่องง่าย ๆ ตอบถูกผิดไม่เป็นไร พยายามคิดคำร้องให้คล้องจองไว้ก่อน”

คงไม่มีทางเลือกอีกแล้ว “ลองดูก็ได้ครับ”

ตาขงเริ่ม “... โอง โงง โง จะ โอง โงง โงย

... จะขอทบทวนความสอบถามหลาน ว่าเพลงพื้นบ้านเก่าสุดชื่ออะไร

นับอายุขัย ได้สักกี่ปี จนถึงวันนี้ยังมีอีกไหม

เพลงนี้เท่าที่เคยรู้ เขามักเล่นคู่กับเพลงแบบไหน

คำถามง่าย ๆ แค่นี้ก็ข้อ รับรองอนาคตก้าวไกล ...

เอ้อชา เอ้อชา ชา ลาด ชา หนอยแม่ ...”

คำถามของตาขงผมตอบได้หมดแต่ร้องเป็นเพลงทันทีไม่ได้

“ขอเวลาสองชั่วโมงนะครับ ผมจะแต่งเพลงตอบ”

“ต่างวงแล้ว รอได้แค่ชั่วโมงเดียว”

ผมรู้ว่าตาขงต้องการฝึกให้ได้ตอบอย่างรวดเร็ว เพราะการประชันจริง ๆ ผมไม่มีโอกาสขอเวลานอกเลย คิดแล้วก็อยากประกาศถอนตัวให้หมดเรื่องหมดราว ปิดเทอมทั้งที่แทนที่จะได้พักผ่อนกลับต้องมานั่งปวดหัวกับเรื่องบ้า ๆ พวกนี้

คิดฟุ้งซ่านไปก็ไม่มีทางเลือกอื่น ผมเลยหยิบกระดาษและดินสอขึ้นมาเขียนเพลงตอบ ส่วนคนถามออกไปนั่งสูบบุหรี่ข้างนอก ก่อนอื่นผมต้องเอาคำตอบมาเขียนเรียงเป็นร้อยแก้วก่อน แล้วค่อยคิดเป็นคำกลอนทีหลัง ...”

(เอื้อระเหยลอยคอ , 2555 : 119 - 120)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้สร้างตัวละครผู้ใหญ่ในเรื่องให้เป็นบุคคลที่น่าสนใจ เพราะลักษณะนิสัยตัวละครผู้ใหญ่ตัวนี้ทำให้ตัวละครเด็กเปลี่ยนพฤติกรรมได้ไปในแนวทางที่ดีขึ้นมาก ตาขงเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถอ่านใจเด็กได้ ตาขงรู้ว่าณัฐคนัยเป็นเด็กที่ฉลาด และต้องการเอาชนะคน ตาขงจึงมักหาคำพูดช่วยุ้ให้ณัฐคนัยเกิดแรงจูงใจในการแต่งกลอน และการประชันเพลงพื้นบ้าน จนในที่สุดณัฐคนัยก็เกิดความรักและความชำนาญในการแต่งกลอนและร้องเพลงพื้นบ้านในที่สุด

ลักษณะนิสัย และพฤติกรรมของตัวละครผู้ใหญ่ที่พบในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ.2553 – 2556 ที่พบก็คือ ตัวละครจะคอยให้คำปรึกษา ตักเตือน และสั่งสอนในทุก ๆ ครั้งที่ตัวละครเด็กมีปัญหาหรือหาทางออกในปัญหานั้น ๆ ไม่ได้ ซึ่งวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วได้สะท้อนให้เห็นว่า สภาพสังคมไทยไม่ว่าจะอยู่ในสังคมเมือง หรือสังคมชนบท เด็กและเยาวชนยังต้องอยู่ในความดูแลและได้รับการอบรมสั่งสอน การตักเตือนจากผู้ใหญ่อยู่เสมอ และในการอบรมสั่งสอน และตักเตือนนั้นยังแฝงไปด้วยความรักและความห่วงใยอยู่เสมอ

3.1.1.2 การสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน

การสร้างแบบบุคลาธิษฐาน คือ การสร้างตัวละครที่ไม่ใช่มนุษย์ ให้มีบทบาทและพฤติกรรมเหมือนมนุษย์ การสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐานที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว ได้แก่ บุญรอด และครอบครัวของบุญรอด ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง*เจ้าเอ๋ย...เจ้ากรงหัวจุก* ผู้แต่งได้สร้างตัวละครบุญรอดและครอบครัวให้เป็นสัตว์ คือ นกกรงหัวจุกให้มีชีวิต และความคิดเช่นเดียวกับมนุษย์ ดังตัวอย่างที่กล่าวถึงบุญรอดที่นึกถึงเหตุการณ์ตอนตัวเองพักออกมาจากไข่ เป็นการแสดงให้เห็นว่านกมีกระบวนการคิดและมีความรู้สึกไม่ต่างกับมนุษย์ ดังเนื้อความที่ว่า

“ขณะออกจากเปลือกไข่ครานั้น ฉันไม่มีความทรงจำใดหลงเหลืออยู่ มารู้อย่างไรหลังจากคำบอกเล่าของแม่ว่า ไข่ที่แม่กกและถึงกำหนดฟักมีทั้งหมดสามฟอง แต่เหลือฉันตัวเดียวที่มีลมหายใจมาจนถึงทุกวันนี้ พี่น้องร่วมท้องเดียวกันต้องจากไปด้วยสาเหตุว่าเกินกำลังพ่อแม่ดูแลได้”

ความจริงแม่เล่าเรื่องนี้ให้ฟังหลายครั้งแล้ว พ่อก็เคยเล่า ทุกครั้งที่แม่เล่า ฉันเห็นน้ำตาแม่คลอเบา เสียงสั่นพร่า บางครั้งมีเสียงสะอื้นรำไห่ แม่ฉันจะเข้าใจความรู้สึกของผู้ให้กำเนิดในขณะนั้น แต่แม่บอกฉันว่าฉันเล็กนัก ยังไม่เข้าใจเรื่องราวของความรักและความผูกพันระหว่างสายเลือด ตอนนั้นฉันได้แต่ยิ้ม ฉันไม่เข้าใจเหมือนที่แม่ว่าจริง ๆ

แต่พอมาถึงวันนี้ฉันเริ่มเข้าใจแม่ ทุกครั้งที่แม่เล่าเรื่องนี้ไม่เพียงแต่แม่ที่ถูกละทิ้งเข้าครอบงำ ฉันเองก็คล้อยตามความรู้สึกของแม่ คล้ายมันถ่ายทอดมาถึงฉันจนกลายเป็นอารมณ์และความรู้สึกเดียวกัน”

(เจ้าเอ๋ย...เจ้าทรงหัวอก , 2556 : 7)

นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมการณ์สนทนากันระหว่างนกกับนก ดังเนื้อความที่ว่า

“แผนการช่วยเหลือที่ลึกลับป็นยังไม่เป็นรูปเป็นร่างชัดเจน
พอบอกแต่เพียงเบื้องต้นว่า

“การช่วยเหลือพวกของเราทั้งสองนั้นทำได้ในสถานการณ์เดียวคือช่วงที่มนุษย์เผลอ ซึ่งฉันเองก็ไม่รู้ว่าเมื่อไร อาจจะมีโอกาสบ้างเช่นตอนให้อาหารหรืออาบน้ำนรก แล้วพวกเขาลืมปิดประตูกรงอะไรทำนองนี้ หากจะช่วยเหลือโดยวิธีอื่นน่าจะยาก ถ้าจะให้ดี ต้องให้พวกเราตัวหนึ่งคอยสังเกตพฤติกรรมมนุษย์ ว่าวันหนึ่งเขาทำอะไรกับนกบ้าง แต่ถ้าจะให้ไปสู้รบตบมือกับพวกมนุษย์ พวกเราไม่มีปัญญาหรอก”

ท่าทางสร้อยไม่เห็นด้วยกับวิธีนี้ เธอบอกพ่อว่า

“วิธีนี้น่าจะลำบาก มนุษย์รอบคอบในเรื่องราวเหล่านี้มาก ถ้าพวกเราตัวใดตัวหนึ่งเข้าไปใกล้กรง ดีไม่ดีอาจจะถูกจับไปอีก”

พ่อยิ้มให้กับความคิดของสร้อย ดูเหมือนว่าพ่อมีทางออกในเรื่องนี้แล้ว

“ไม่ต้องกลัวหรอกสร้อย มนุษย์ต้องการแต่นกตัวผู้ ถ้าฉันหรือบุญรอดไปแถวนั้นสิโคนจับแน่ แต่ถ้าเป็นนกตัวเมียอย่างสร้อยไม่น่าจะเป็นไร นกตัวเมียไม่ร้องเหมือนนกตัวผู้ มนุษย์ไม่เอาไปเลี้ยงให้เสียเวลาหรอก”

สร้อยทำท่าคล้อยตามความเห็นของพ่อ เธอถามต่อว่า

“หมายความว่าจะให้หนูคอยติดตามสังเกตอยู่ใกล้ ๆ พี่ลีนกับ
ปิ่นใช้ไหม”

“ใช่ สร้อยพวงจะทำได้หรือเปล่า”

“ได้” นางสาวพยับหน้าทันทีไม่มีทำที่ติดออก “แล้วจะให้หนู
ทำอะไรต่อ”

“สังเกตพฤติกรรมของมนุษย์ทุกอย่างแล้วมารายงาน ฉันอยาก
รู้ว่าเขาให้อาหารนกตอนไหน เขาเอานกไปฝึกร้องเพลงเมื่อไร นำนกไป
ตากแดดเวลาไหน ฉันจะได้ใช้ข้อมูลเหล่านี้วิเคราะห์เพื่อหาทาง
ช่วยเหลือต่อไป”

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก , 2556 : 32 - 33)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้แต่งสร้างตัวละครในเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุกใน
แบบบุคลาธิษฐาน ตัวละครถูกกำหนดให้เป็นนกรงหัวจุกที่มีพฤติกรรมคล้ายกับมนุษย์ คือมี
ความคิด ความรู้สึก และการส่งสารระหว่างกันโดยถ่ายทอดออกมาให้เหมือนกับพฤติกรรมของ
มนุษย์

3.1.2 ลักษณะของตัวละคร

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2537 : 183-184) กล่าวว่า ตัวละคร คือผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง
หรือเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่อง ตัวละครนี้นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของ
นวนิยาย เพราะถ้าไม่มีตัวละครแล้ว เรื่องราวต่าง ๆ ในนวนิยายก็ย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้ ตัวละคร
ในนวนิยายย่อมมีได้ไม่จำกัดทั้งในส่วนที่เป็นตัวละครเอกและตัวละครประกอบ สุดแต่ผู้แต่งจะ
เห็นว่าเหมาะสม ตัวละครเอกของเรื่องคือตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเรื่อง อาจมีทั้งฝ่ายชายและ
ฝ่ายหญิง หรืออาจมีเพียงฝ่ายเดียวก็ได้ ตัวละครประกอบมีส่วนช่วยให้เหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง
ดำเนินไปได้ด้วยดี สำหรับการแสดงลักษณะนิสัยของตัวละครในนวนิยายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท
คือ ตัวละครประเภทตัวแบน (flat character) หรือน้อยลักษณะกับตัวละครประเภทตัวกลม (round
character) หรือหลายลักษณะ

ตัวละครประเภทตัวแบน หมายถึงตัวละครที่แสดงลักษณะนิสัยเพียงด้านเดียว เช่น เป็นคน
ดีที่ติดตลอด หรือเป็นคนเลวที่เลวอย่างหาติไม่ได้เลย และไม่ว่าจะมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก็จะไม่มีการ
เปลี่ยนแปลงนิสัยตัวละคร เราจึงเรียกตัวละครประเภทนี้อีกอย่างว่าเป็นตัวละครที่ไม่เปลี่ยนแปลง
หรือเป็นตัวละครแบบ (type character) คือ เป็นไปตามที่กำหนดไว้เป็นแบบฉบับ เช่น เป็นชาย
หนุ่มรูปงามนิสัยดี เป็นคนแก่จู้จี้ ขี้บ่น เป็นต้น

ตัวละครประเภทตัวกลม หมายถึงตัวละครที่ผู้แต่งสร้างให้มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง อาจมีทั้งด้านดีและด้านไม่ดีปนกันไป ตัวละครแบบนี้จะมีอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปได้ตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม จึงดูเหมือนกับคนในชีวิตจริงมากกว่าตัวละครประเภทตัวแบน เช่น สร้างตัวละครให้เป็นเด็กที่อ่อนโยนกับคนชราและเด็กเล็ก แต่จะก้าวร้าวและเกราะกับเด็กที่โตกว่าที่ชอบรังแกเด็กเล็ก เป็นต้น

ประทีป เหมือนนิล (2519 : 24) กล่าวว่า ตัวละคร (Characters) คือบุคคลที่ผู้ประพันธ์สมมุติขึ้นมาเพื่อให้กระทำพฤติกรรมในเรื่อง หรือเป็นผู้ได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่อง อาจเป็นคนหรือตัวละครเทียบเท่าคนก็ได้ นักเขียนบางคนนำสัตว์ ต้นไม้ ดอกไม้ วัตถุ ฯลฯ มาเป็นตัวละครแต่ให้คิดและกระทำอย่างคน เช่นเรื่อง ฉันทน์คือต้นไม้ ของ ไมตรี ลิ้มปิชาติ เป็นต้น ตัวละครจึงเป็นสิ่งสำคัญที่วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีจะขาดเสียมิได้ เพราะถ้าปราศจากตัวละครหรือผู้กระทำพฤติกรรมเสียแล้ว การดำเนินเรื่องก็คงจะไม่เกิดขึ้น

อี.เอ็ม.ฟอร์สเตอร์ (Forster, 1974 : 73 - 74) ได้แบ่งตัวละครออกเป็นสองแบบ คือ ตัวละครแบน (Flat Character) และตัวละครแบบกลม (Round Character) ทั้งสองแบบมีลักษณะเด่นดังนี้

1) **ตัวละครแบน** หรือตัวละครแบบน้อยลักษณะนิสัย เป็นตัวละครที่มีลักษณะเรียบง่าย ไม่มีความซับซ้อนในด้านบุคลิกภาพ และสภาพจิตใจ มีลักษณะคงที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งผู้แต่งแนะนำตัวละครเพียงส่วนเดียวจากลักษณะที่เป็นจริงของมนุษย์

ปริญญา เกื้อหนุน (2537 : 49) สรุปถึงลักษณะเด่นของตัวละครแบบแบนว่าประกอบด้วย

1.1 มักจะมีลักษณะนิสัยที่คล้าย ๆ กันทุกตัว จนสามารถสรุปเป็นแบบที่แน่นอนได้ ตัวละครแบบนี้ไม่ค่อยสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน

1.2 มีลักษณะไม่สมจริง หรือไม่เหมือนชีวิตคนจริง ๆ

1.3 การแนะนำตัวละครทำได้ง่ายกว่า

1.4 มีลักษณะคงที่ตลอดทั้งเรื่อง

ลักษณะของตัวละครแบบนี้มักจะพบได้จากวรรณกรรมประเภทยอดนิยาย (Popular Fiction) เช่นเรื่องประเภททรักิริยา นวนิยายบู๊โลดโผน เรื่องตื่นเต้น ผจญภัย หรือนวนิยายตลก เป็นต้น

2) **ตัวละครแบบกลม** หรือตัวละครที่มีหลายลักษณะ เป็นตัวละครที่สร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านได้มาก เพราะมีลักษณะใกล้เคียงกับ “ความเป็นมนุษย์” มากกว่าแบบแรก ผู้แต่งได้สร้าง

ตัวละครมาจากแง่มุมที่หลากหลายของมนุษย์ มีบุคลิกภาพ นิสัยซับซ้อนแตกต่างกันไปตามสภาพ อารมณ์ สถานการณ์ และสภาพแวดล้อมเหมือนมนุษย์จริง

ปริญญา เกื้อหนุน (2537 : 49 - 50) สรุปลักษณะเด่นของตัวละครแบบกลมว่า สังเกตได้ ดังนี้

2.1 มีลักษณะนิสัย อารมณ์ ความรู้สึกหลากหลาย และเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปตาม สภาพแวดล้อม ความกดดันหรือแรงจูงใจต่าง ๆ

2.2 มีลักษณะคล้ายชีวิตจริงมาก

2.3 ตัวละครปรากฏในเรื่องแต่ละครั้งด้วยลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิมหรือค่อย ๆ เผย ลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม

2.4 การนำเสนอตัวละครทำได้ยากและซับซ้อนกว่า

ลักษณะของตัวละครแบบนี้มักจะพบได้จากวรรณกรรมประเภทประเภทมุ่งความคิด (Serious Fiction) เช่นในเรื่องสั้นหรือนวนิยายประเภทสมจริง (Realistic) (ปรัชญา สังฆพัณฺณานนท์ 2539 : 176-177)

จากการวิเคราะห์ตัวละครในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ.2553 – 2556 ทั้ง 4 เรื่อง พบลักษณะตัวละครดังนี้

1. โรงเรียนริมทะเล

1.1 ตัวละครหลายลักษณะ วรรณกรรมเยาวชนเรื่องโรงเรียนริมทะเล ผู้แต่งสร้างตัวละครเอกให้มีลักษณะที่น่าสนใจ สร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านได้มาก เพราะมีลักษณะใกล้เคียงกับ “ความเป็นมนุษย์” มาก ทำให้ตัวละคร “ท่องเที่ยว” เป็นตัวละครหลายลักษณะ

ท่องเที่ยว เป็นตัวละครหลายลักษณะเนื่องจากในตอนต้นเรื่อง ท่องเที่ยวจะมีนิสัยที่ค่อนข้างคือร้อนเห็นได้จากตอนที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องโรงเรียนริมทะเล คือ เมื่อท่องเที่ยวอายุเข้าเรียนตามเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนด นมเปียได้นำท่องเที่ยวไปฝากเรียนกับครูใหญ่ แต่ท่องเที่ยวกลับมีท่าทีอึดออดไม่ยอมเรียนเป็นอย่างมากเนื่องจากยังคิดถึงเที่ยวเล่นในหมู่บ้าน แต่สุดท้ายก็ต้องยอมเรียนด้วยเพราะเหตุผลที่ครูใหญ่ คุณครูที่โรงเรียน และนมเปียชี้แจงดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ผมยังจำได้ถึงศึกครั้งแรก มันเกิดขึ้นเมื่อวันที่ผมต้อง
เข้าโรงเรียนเป็นวันแรก วันนั้นเป็นวันที่นมเปียกทั้งจุดทั้งลากผม
ออกจากที่นอน ส่วนผมก็แปลงร่างเป็นแมว กางเล็บเกาะติดเสื้อ
แต่ในที่สุดแกก็ลากผมลงมาจากบ้านจนได้ ที่นั่นมีผู้ชมรอเราอยู่
แล้ว

“เป็นยังไงละนม วัวมันไม่ยอมไปไหนหรืออย่างไร”
ใครคนหนึ่งถามขึ้น

“เออวะ มันคงตกใจเสียงหมาเห่า”

ท่านผู้ชมท่านนั้นเดินจากไปทันที นอกจากนมเปียกแล้ว
ใครจะพูดถึงผมด้วยชื่ออื่นไม่ได้ นมเปียกจะกางปีกปกป้องผม
ทันที ถึงแม้แกจะอารมณ์เสียอยู่ก็ตาม

“เห็นไหมคนอื่นว่าเอ็งเป็นวัว เอ็งจะเป็นเหมือนที่ขาวา
หรือ” แกหันมาเล่นงานผม

“นมยังเรียกผมว่าไอ้หมา ไอ้ผี ไอ้ควายเลย” ผมแย้ง

“แต่คนอื่นเรียกเหมือนที่ข้าเรียกไม่ได้” แกว่า

“ทำไมล่ะ” ผมได้ที

“ก็เพราะข้า...รัก เอ๊ย ไม่ใช่ หน้อย จะมาล้วงตบข้าอีก
ละสิ จะทำไมก็ช่างข้าเออะ แต่วันนี้เอ็งต้องไปโรงเรียน และนับ
จากนี้เอ็งต้องไปทุกวัน เอ็งโคแล้ว”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 13-)

และอีกตัวอย่างต่อไปนี้ที่แสดงให้เห็นว่าท้องเที่ยวมีความสุขที่ได้ไปเรียนที่โรงเรียนริม

ทะเล

“ที่โรงเรียนของผมไม่มีป้ายอันแสนอบอ้าว ไม่มีวันที่อากาศ
มีดมัวซึ่มเซา มีแต่ความสดกระจ่างของผืนน้ำ กับขอบฟ้าที่ครู
ภูมิศาสตร์ใช้พิสูจน์ว่าโลกกลมด้วยการตั้งข้อสังเกตเมื่อมีเรือวนลากว้าง
เข้าหาฝั่ง พวกเราจะเห็นเสากระโดงเรือก่อนส่วนอื่น โรงเรียนของเรา
ตั้งอยู่ริมทะเล พนันกันได้เลยว่าไม่มีนักเรียนที่ไหนจะรู้เรื่องลมบกลม
ทะเลเท่ากับพวกเรา นี่ยังไม่นับรวมถึงเรื่องปลูม แมงกะพรุน ซากไข่
หมึก สาหร่ายทะเล ดาวทะเล หนองทะเล ปลิงทะเล ผุงโลมา ฉลาม
ใบ้ และการประกบคู่กันของปลากระเบนตัวผู้กับตัวเมีย โรงเรียนของ

เราตั้งอยู่ภายใต้ร่มเงาของแนวสนทะเล ซึ่งมีเสียงซู่ซ่าดังแว่วอยู่ตลอดเวลาเพราะมีลมพัดผ่าน บางครั้งหากมองมาจากที่ไกล ๆ ก็จะเห็นยอดสนสายระบำอยู่ท่ามกลางสายลม พวกลูกเรือดังเกบอกว่าโรงเรียนของเราเหมือนปราสาท ยอดสนทะเลแหลม ๆ เสียดขึ้นไปในอากาศเหมือนยอดปราสาท

เมื่อน้ำมรสุมมาถึง เป็นช่วงเวลาที่พวกเราสนุกสนานกันอย่างเต็มที่ ฤดูกาลล่านกเป็นช่วงฤดูกาลที่เราโปรดปรานมากที่สุด นกหลายพันธุ์หลายชนิดพากันมาจากไหนไม่รู้ มาเกาะอยู่ตามป่าละเมาะ นกกระเด็นนั้นยั่วใจพวกเราได้มากที่สุด ตามมาด้วยนกจาบคาซึ่งเห็นฟ้ามาจากทิศเหนือ ส่งเสียงร้องแสบแก้วหู พวกมันโฉบเหยื่อที่กำลังบินอยู่ในอากาศ แต่ความตื่นเต็นสุดยอดอยู่ที่การส่งกระสุนดินเหนียวยิงนกชนหิน นกขนาดใหญ่ที่มีมักจะกางปีกลอยลมนิ่งอยู่กับที่

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 19 - 20)

ในตอนท้ายเรื่องท่องเที่ยวได้เรียนรู้ชีวิตและเข้าใจชีวิตมากขึ้นจึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองไปในทางที่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการที่ท่องเที่ยวตั้งใจเรียนมากขึ้น มีความรับผิดชอบในด้านการเรียน มีความสนใจต่อการเรียนการสอนของครู และที่สำคัญก็คือมีความห่วงใยตัวนมเปียกอย่างเห็นได้ชัด

1.2 ตัวละครน้อยลักษณะ วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง**โรงเรียนริมทะเล** ผู้แต่งสร้างตัวละครให้มีลักษณะที่น่าสนใจ เพราะเป็นตัวละครที่มีลักษณะเรียบง่าย ไม่มีความซับซ้อนในด้านบุคลิกภาพ และสภาพจิตใจ มีลักษณะคงที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งผู้แต่งแนะนำตัวละครเพียงส่วนเดียวจากลักษณะที่เป็นจริงของมนุษย์ ซึ่งตัวละครน้อยลักษณะที่พบในเรื่อง**โรงเรียนริมทะเล** คือ “นมเปียก”

นมเปียก เป็นตัวละครน้อยลักษณะเนื่องจากเป็นตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ และอายุมากที่สุดในเรื่อง นมเปียกเป็นผู้ที่คนในหมู่บ้านรักและเคารพนับถือเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเวลาจะผ่านไปนานสักเท่าไรนมเปียกก็ยังคเป็นนมเปียกคนเดิม นั่นก็คือ เป็นผู้ที่เคร่งครัดในศาสนา เป็นผู้ที่คอยทำตลอดให้คนในหมู่บ้าน นมเปียกเป็นคนที่ปากร้ายแต่ใจดี นมเปียกก็มีเรื่องเล่าสนุก ๆ เกี่ยวกับการเกิดของเด็กในหมู่บ้านมาเล่าให้เด็ก ๆ ฟังเสมอ ซึ่งในการเล่าเรื่องก็มักจะแฝงความรู้ไปด้วย แลเมื่อยังขยันทำขนมข้าวต้มมัดเล็กขี้เด็ก ๆ อีกด้วย จึงทำให้มีเด็ก ๆ มาเที่ยวเล่นที่บ้านของนมเปียกเป็นประจำ

ซึ่งนิสัยของนมเปี้ยก็จะปรากฏเช่นนี้ตลอดทั้งเรื่องจนนมเปี้ยได้จบชีวิตลงอย่างสงบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แสงตะเกียงที่บ้านของนมเปี้ยคูบอุ่นและสว่างนวลกว่าที่บ้านของคนอื่น กลัวยน้ำว่าในสวนหลังบ้านก็ลูกโตและหวานกว่ากลัวของบ้านอื่น ๆ โดยเฉพาะมะพร้าวที่นั่นมันกว่ามะพร้าวที่ไหนในโลกนี้ เพราะไม่อย่างนั้นเด็ก ๆ คงไม่พากันมาที่บ้านนมเปี้ยทุกคืน ทุกคนรู้ว่าเมื่อมาที่นี่ พวกเขาจะได้กินข้าวต้มมัดฝีมือนมเปี้ย มันทั้งหวานทั้งมันเปล่าหรอก เขาไม่ได้เห็นแก่กิน แต่พวกเขามาฟังเรื่องเล่าเกี่ยวกับการเกิดของเด็กในหมู่บ้าน นมเปี้ยจะเล่าให้ทุกคนฟังว่า ใครเกิดออกมาอย่างไร แม่ใครร้องเสียงดังมากที่สุด ใครเกือบเป็นเกือบตาย และที่น่าฟังที่สุดคือนมเปี้ยจำวันเกิดของเด็กทุกคนที่แกทำคลอดให้ได้ อย่างแม่นยำ

หลังจากที่พวกเรากินข้าวต้มมัดจนอิ่ม วงนิทานชีวิตก็เริ่มต้นขึ้น วันนั้นเป็นวันเกิดของฐานันหรือที่เพื่อน ๆ เรียกว่าไอ้ช้าง เด็กตัวโตสมชื่อ ฐานันเป็นหัวใจของห้อง ตัวโต ชอบไปในทางชกต่อย พูดเสียงดัง แค่ว่ารามในคอใคร ๆ ก็ต้องยอมเขาทุกอย่าง ฐานันบอกว่าถ้าโตขึ้นเขาจะไปเป็นผู้ร้ายในจอหนัง เขาอยากแสดงเป็นผู้ร้าย โดยให้เหตุผลว่าอย่างน้อยก็ได้ชกพระเอกจนลงไปคลานก็แล้วกัน เจ้าของวันเกิดกินข้าวต้มมัดเข้าไปมากกว่าคนอื่น ปากของไอ้ช้างมันแสบ

“ถ้าข้าเป็นสาว ๆ” นมเปี้ยเริ่มเล่า “ข้าจะไม่เอาพ่อเอ็งเป็นพ่อเป็นอันขาด ชิกลัวก็ปานนั้น งุ่มง่ามก็ปานนั้น นี่ยังไม่นับเรื่องเซ่อซ่าอีกนะ แต่เอาเถอะ ข้ายกผลประโยชน์ให้ พวกผู้ชายนะเขารู้ดี วันที่พวกเขากลัวมากที่สุดก็คือวันที่เมียของพวกเขาจะเกิดลูกออกมานั้นแหละ กลัวจนถึงกับต้องแอบกินเหล้าข่มใจ ต้มน้ำร้อนยังไม่ทันร้อนดีก็หาว่าน้ำร้อนจะเปื่อยแล้ว มันมีที่ไหนน้ำร้อนเปื่อย” นมเปี้ยเว้นระยะ พวกเราพากันหัวเราะ ส่วนฐานันนั่งอมยิ้ม วันนี้เขาได้รับสิทธิพิเศษให้นั่งใกล้นมเปี้ยได้

“แม่เอ็งเบ่งเอ็งออกมาตอนตีสาม เอ็งร้องเสียงดังหลังจากที่ข้าตีกันเอ็งสองทีแรง ๆ เอ็งร้องเหมือนช้างที่เดียว ตัวก็โตเหมือนช้าง ข้าตั้งชื่อให้เอ็งวันที่เอ็งเกิดมาเลย พวกเอ็งรู้ไหมทำไมข้าต้องตีกันพวกเอ็งด้วย

พวกเราพากันเงิบ

“ข้าจะบอกให้ ก็เพื่อให้พวกเอ็งตัดสินใจว่าจะมีชีวิตอยู่ต่อหรือว่าจะเลือกตายเสียตั้งแต่ตอนนั้น แล้วพวกเอ็งส่วนมากก็เลือกที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 16 - 17)

2. ตามหาโจตัน

2.1 ตัวละครหลายลักษณะ วรรณกรรมเยาวชนเรื่องตามหาโจตัน ผู้แต่งสร้างตัวละครเอกให้มีลักษณะที่น่าสนใจ สร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านได้มาก เพราะมีลักษณะใกล้เคียงกับ “ความเป็นมนุษย์” มากที่สุด ซึ่งตัวละครหลายลักษณะที่พบในเรื่องตามหาโจตัน คือ “โจตัน”

โจตัน เป็นตัวละครหลายลักษณะเนื่องจากในตอนต้นเรื่อง โจตันจะมีลักษณะนิสัยที่ค่อนข้างเก็บตัว ไม่ค่อยพูดจากับใครเนื่องจากโจตันต้องมาสูญเสียคุณแม่ไปอย่างกะทันหันด้วยอุบัติเหตุ ก่อนหน้านั้นโจตันอาศัยอยู่กับคุณตา คุณยาย และคุณแม่ ซึ่งผู้ที่เป็นพ่อ นั้นโจตันไม่เคยรู้มาก่อนว่าคุณพ่อของตนคือใคร เมื่อมีปัญหาไม่ว่าจะเป็นเรื่องเรียน หรือเรื่องส่วนตัว โจตันก็จะมีคุณแม่ที่คอยให้คำแนะนำอยู่ข้าง ๆ เสมอ แต่เมื่อคุณแม่ของโจตันได้จากโจตันไปอย่างไม่มีวันกลับ จากเด็กที่เคยมีนิสัยร่าเริงกลับกลายเป็นเด็กที่มีนิสัยเก็บตัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“กลับบ้านหลังเลิกเรียนวันนั้นผมเอาแต่ขังตัวอยู่ในห้อง มีแต่ความหงุดหงิดพลุ่งพล่านอัดอั้นในใจ พยายามเอนตัวนอนแต่นอนไม่หลับ ผมคงไม่ต้องการพักผ่อน ผมต้องการความจริงบางอย่าง ความจริงที่ถ้าไม่รู้ ผมจะอยู่ไม่สุข ใครจะรู้ว่าผมจะเป็นแบบนี้ไปอีกนานแค่ไหน

ตาไม่อยู่บ้าน มีแต่ยาย ชีวิตย่ำแย่เหมือนเดิม – เรื่อย ๆ
เอื่อย ๆ สุขได้กับทุกอย่าง ไม่ว่าจะเรียบง่ายแค่ไหน”

(ตามหาโจตัน , 2554 : 53)

เมื่อโจตันเริ่มเจริญเติบโตขึ้น โจตันเริ่มสืบหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่าคุณพ่อของตนคือใคร และนี่ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้โจตันกลายเป็นเด็กที่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“คำหนึ่งหลังอาหารคำ ๑ ๆ ตาก็เริ่มต้น โดยไม่มีใครทันตั้งตัว ตาว่าผมกับยายทำให้ตากลายเป็นคนโง่ เป็นผู้ปกครองแท้ ๆ กลับไม่รู้ว่ หลานอยู่ที่ไหนตั้งสัปดาห์ กระทั่งครูเปมิกลามาถามว่าผมหายไปไหน ทำไมไม่ส่งการบ้านชิ้นสำคัญ

“คนในครอบครัวเล่นเพลง ๆ ซ่อนเร้นแผนการใหญ่โตขนาดนี้ ต่อไปจะอยู่กับความไวเนื้อเชื่อใจได้ยังไง” ตาพูด แต่นั่นเป็นเพียง การอุ้มเครื่อง ตาวกเข้าสู่ประเด็นหลักในไม่ช้า

“แล้วเป็นไงล่ะ ไปมาแล้วได้อะไร” ตาขึ้นเสียง “ถ้าเป็นผู้ใหญ่ แล้วจะไม่ว่าเลย รอไม่ไหวหรือไง”

วันทั้งวันผมหัวเสียมาตลอด ไม่นึกว่าตาจะมาซ้ำเติม

“ถึงตอนนั้นผมคงไม่ต้องการพ่อแล้วละ” ผมพูดแทบไม่รู้สีกตัว

“เออ มันแน่ เริ่มเถียงได้แล้ว”

“ตาไม่เข้าใจหรอก เพราะตาไม่เคยรู้ว่าการเกิดมาไม่มีพ่อมัน เป็นยังไง” ผมเสียงสั่น

“แกจะรู้อะไร แค่ตาเรียนประถมไม่ทันไรพ่อก็ตายเหมือนกัน”

“แต่ตารู้แน่ ๆ ไซ้ใหม่่ว่าทวดตายแล้ว แต่พ่อผมยังอยู่ ถ้าตา เป็นผมตาจะตามหาพ่อไหมล่ะ”

“ไอ้นี้สำคัญแฮะ ยายมันถือหางนักนี่” ตาชำเลื่องไปพาลเอา กับ ยายที่นั่งนิ่งเงียบอยู่ “ถามจริง แน่ใจหรือว่าพ่อยังอยู่นะ”

นาที่นั้นผมเกลียดตาที่สุด มันปะปนกับความรู้สึกล้มเหลวไม่เหมาะสม กระทั่งความรู้สึกผิดบาป แต่ผมไม่ชอบคำพูดแบบนั้นสักนิด ผมเห็นยาย ขยับตัว ริมฝีปากสั่นระริก

“เรื่องมาถึงขนาดนี้แล้ว ถ้าพ่อไม่สนับสนุน เลยเสียก็ได้” ยาย พูดออกมา”

(ตามหาโจตัน , 2554 : 103-104)

2.2 ตัวละครน้อยลักษณะ พรรณกรรมเขาวขนเรื่องตามหาโจตัน ผู้แต่งสร้างตัวละครให้มี ลักษณะที่น่าสนใจ เพราะเป็นตัวละครที่มีลักษณะเรียบง่าย ไม่มีความซับซ้อนในด้านบุคลิกภาพ และสภาพจิตใจ มีลักษณะคงที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งผู้แต่งแนะนำตัวละคร เพียงส่วนเดียวจากลักษณะที่เป็นจริงของมนุษย์ ซึ่งตัวละครน้อยลักษณะที่พบในเรื่องตามหาโจตัน คือ “คุณตาของโจตัน”

คุณตาของโจตัน เป็นตัวละครน้อยลักษณะคือไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เนื่องจากเป็นตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ ประกอบอาชีพเป็นนายอำเภอ แต่ปัจจุบันได้เกษียณอายุราชการมาแล้ว เมื่อโจตันได้สูญเสียคุณแม่ไปอย่างไม่มีวันกลับ โจตันก็อยู่กับคุณตา คุณยายเพียงสามคนเท่านั้น ไม่ว่าโจตันจะพูดหรือจะทำอะไรก็ดูเหมือนว่าจะขัดใจผู้เป็นคุณตาไปเสียหมดทุกอย่าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...พ่อว่าน่าฆ่าไหม อยู่กับตากับยายมานานเท่ากัน ตั้งแต่เด็กจนผมจะได้เป็น “นาย” ในอีกไม่นานแล้ว แต่ผมรู้จักเฉพาะยายเท่านั้น ตากับผมคูห่างเหินกันอย่างน่าประหลาด ตาคงมีรัศมีพิเศษที่ทำให้ผมไม่ค่อยกล้าเข้าไปเนียนใกล้ๆ ทำให้ผมต้องดูเข้มนวด ขมวดคิ้วบ่อยๆ ก็ไม่รู้ ความจริงแม้แต่กับแม่หรือยาย ตาก็ไม่ผ่อนคลายเป็นไรหรอก หรือตาคงลืมนี่ว่าเป็นอดีตนายอำเภอที่เกษียณมาสองสามปีแล้ว น่าจะทิ้งการงานมาสงบสุขกับชีวิตเสียที นี่กลับตรงกันข้าม ดูเหมือนตาก็ยังยุ่งกว่าเดิมเสียอีก ได้ยินยายพูดว่าตาทำงานให้บรรดาพวกแคววง นักการเมือง ผมไม่รู้เรื่องผู้ใหญ่ ไม่รู้ว่าตาทำอะไรใหญ่โตหรอก ขอแค่ให้แน่ใจสักนิดว่าตารักผมบ้างก็พอ”

(ตามหาโจตัน , 2554 : 13)

3. เอื้อระเหยลยยคอ

3.1 ตัวละครหลายลักษณะ วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเอื้อระเหยลยยคอ ผู้แต่งสร้างตัวละครเอกให้มีลักษณะที่น่าสนใจ สร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านได้มาก เพราะมีลักษณะใกล้เคียงกับ “ความเป็นมนุษย์” มากที่สุด ซึ่งตัวละครหลายลักษณะที่พบในเรื่องเอื้อระเหยลยยคอ คือ “ณัฐคนัย”

ณัฐคนัย เป็นตัวละครหลายลักษณะเนื่องจากในตอนต้นเรื่อง ณัฐคนัยจะมีลักษณะนิสัยที่ค่อนข้างสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นค่านิยมของการท่องเที่ยวต่างประเทศในช่วงปิดภาคเรียน การซื้อของจากต่างประเทศมาฝากเพื่อน และการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แต่ปีนี้ไม่มีรายงานกลุ่มทำร่วมกับเจ๊บบ ผมจึงเป็นอิสระจากการไล่ล่าและมีโอกาสได้รับคัดเลือกเข้าทีมฟุตบอลของชั้นเรียน ซึ่งผมหายมั่นใจว่าปีนี้จะต้องผ่านฉลุย เพราะพี่เท้าผมก็พอคุยได้ แต่ถ้าตอนปิดเทอมมางานต้องทำ ผมจะใช้ข้ออ้างการไปต่างประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยง

งานอันน่าเบื่อหน่าย ซึ่งเพื่อน ๆ คงไม่คิดใจหากผมสัญญาจะซื้อ
ช็อกโกแลตมาฝาก เหมือนปีก่อนที่บ๊ิกซื้อคุกกี้จากอังกฤษมาแจก จน
ได้รับความชื่นชมจากเพื่อน ๆ โดยไม่ต้องช่วยทำรายงานวิชา
วิทยาศาสตร์ ปล่อยให้ผมเขียนรายงานการทดลองเรื่องการทำแท้งเรื่อง
แสงอันเกิดจากปฏิกิริยาทางเคมีอยู่จนดึกคืน ”

(เอ๋อระเหยลอยคอ , 2555 : 11)

“นอกจากเตะฟุตบอลแล้วผมยังสนใจกิจกรรมต่าง ๆ ในโลกไซ
เบอร์ด้วย ผมคลังไคล้เกมคอมพิวเตอร์การแข่งขันที่เกี่ยวกับการต่อสู้อัน
ดุเดือด พอติงอแมมแม่ก็จะจำกัดเวลาเหลือเพียงวันละชั่วโมง และ
ออกมาตรการอัน โหดร้ายให้ผมแต่งกลอนวันละบทเพื่อเป็นการ
แลกเปลี่ยน”

(เอ๋อระเหยลอยคอ , 2555 : 14)

เมื่อเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้นในช่วงปิดภาคเรียนนั่นก็คือเกิดเหตุอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ใน
รอบหลายสิบปี ทำให้สิ่งที่ณัฐณัยฝันไว้ไม่เป็นจริงอย่างที่คิด ณัฐณัยต้องไปอาศัยอยู่กับบ้านญาติ
ของคุณแม่ที่ต่างจังหวัด ถูกสั่งห้ามไม่ให้เล่นเกมคอมพิวเตอร์ แต่จะเล่นได้ก็ต่อเมื่อทำตาม
ข้อตกลงที่คุณแม่ได้วางเอาไว้ นั่นก็คือต้องแต่งกลอนเพื่อเป็นการแลกกับการเล่นเกมคอมพิวเตอร์
และในช่วงปิดภาคเรียนนั่นเองคุณครูที่โรงเรียนของณัฐณัยก็ได้สั่งงานกลุ่มไว้หนึ่งงานนั่นก็คือ
การแต่งเพลงพื้นบ้าน ซึ่งนี่ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ทำให้ตัวละครที่ชื่อว่าณัฐณัยเปลี่ยน
พฤติกรรมตัวเองไปในทางที่ขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือ เปลี่ยนจากเยาวชนที่ชอบเล่นเกมคอมพิวเตอร์
ไม่ชอบการแต่งกลอน เป็นเยาวชนที่หลงรักในการแต่งกลอนและเพลงพื้นบ้านจนได้เป็นประธาน
ชมรมเพลงพื้นบ้านประจำโรงเรียนไปในที่สุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“บ่ายวันหนึ่งหลักจากสอบย่อยเสร็จ ผมกับเจ็บบถูกท่าน
ผู้อำนวยการโรงเรียนเรียกเข้าพบ ถ้าเป็นเมื่อก่อนคงไม่ต้องเสียเวลาเดา
เพราะผมชอบชกต่อยกับเพื่อน ๆ เป็นกิจวัตร บางทีก็ถูกพวกผู้หญิง
หรือไม่ก็เจ็บบถ่ายคลิบไปฟ้องอาจารย์ แม้ว่าจะชี้แจงว่าเป็นการ
ประลองกันสนุก ๆ แต่กว่าจะรอดตัวออกมาได้ก็ต้องบำเพ็ญ
สาธารณประโยชน์ เช่น เก็บขยะ กวาดใบไม้ ตลอดทั้งสัปดาห์

แต่ครั้งนี้อยู่นอกการคาดเดา หรือผมสนิทกับเจ็บบมากจนต้อง
ตัดเตือน ที่จริงเราแค่ต่อเพลงกัน เจ็บบเป็นคนเดียวที่ต่อปากต่อคำกับ

ผมได้อย่างเท่าทัน บางทีเรียนวิชาไหนไม่เข้าใจ เราว่าเพลงน้อยถามกัน
สด ๆ ก็มี แม้จะไม่เขียนคมเหมือนพ่อเพลงแม่เพลงต้นตำรับ แต่ก็พอ
คำนำไปได้

“ครูได้คู่มือการรายงานหน้าชั้นของพวกเธอหลายรอบแล้ว”

ท่านผู้อำนวยการเริ่มอารัมภบท

“ครับ” ผมนั่งฟังอย่างงุนงงพอ ๆ กับเจี๊ยบ

“ครูอยากตั้งชมรมเพลงพื้นบ้าน โดยให้เธอสองคนเป็นหัว
เรี่ยวหัวแรงในการรวบรวมเพื่อน ๆ ที่สนใจมาเข้าชมรม”

“ขอเรียนถามจุดประสงค์ด้วยค่ะ” คำถามของเจี๊ยบผมเข้าใจดี
เธอคงเกรงว่าอาจารย์กำลังเพื่อเจือถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรม อย่างที่พวก
ผู้ใหญ่ชอบทำตามกระแสหรือเพื่อให้มีผลงาน ไปเสนอต้นสังกัด
จากนั้นก็ปล่อยทิ้งโดยอ้างว่าไม่มีงบประมาณสานต่อ

“ครูชอบ แต่เดี๋ยวนี้หาฟังยาก คิดถึงท่วงทำนองแบบไทย ๆ”

“ต้องทำอะไรบ้างครับ ตอนนี้พวกเราเรียนหนัก” ผมไม่กล้า
ตอบรับทันที

“เราจะเรียนรู้จากครูภาษาไทยให้เข้มข้นขึ้น” ท่านผู้อำนวยการ
ยิ้ม “ถ้าเป็นไปได้ ครูจะเชิญพ่อเพลงแม่เพลงมาสาธิตให้ดู หากชมรม
เราแข็งแกร่งพอ อาจจะมีการส่งตัวแทนไปประกวดแข่งขันกับโรงเรียน
อื่น เพื่อเพิ่มทักษะให้รอบด้านยิ่งขึ้น”

“ขอไปคุยกับเพื่อน ๆ ก่อนนะครับ กลัวตั้งชมแล้วไม่มีสมาชิก
เดี๋ยวหน้าแตก” ผมผัดผ่อน

“ตามสบาย ฟรุ้งนี้ค่อยมาบอกครูก็ได้”

(เอื้อระเหยลดยศ , 2555 : 205 - 206)

3.2 ตัวละครน้อยลักษณะ วรณกรรมเขาวชนเรื่องเอื้อระเหยลดยศ ผู้แต่งสร้างตัวละคร
ให้มีลักษณะที่น่าสนใจ เพราะเป็นตัวละครที่มีลักษณะเรียบง่าย ไม่มีความซับซ้อนในด้าน
บุคลิกภาพ และสภาพจิตใจ มีลักษณะที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งผู้แต่งแนะนำ
ตัวละครเพียงส่วนเดียวจากลักษณะที่เป็นจริงของมนุษย์ ซึ่งตัวละครน้อยลักษณะที่พบในเรื่อง
เอื้อระเหยลดยศ คือ “ตาชง”

ตาชง เป็นตัวละครน้อยลักษณะ ตาชงเป็นตัวละครอายุราว 70 ปี ตาชงเป็นคุณพ่อของป้า
ทิพย์ซึ่งเป็นเพื่อนของคุณแม่ณัฐคนัย ตาชงค่อนข้างเป็นคนอารมณ์ดี ชอบร้องเพลงโบราณ

ร้องเพลงลูกเกด มีความสามารถพิเศษในเรื่องของการแต่งกลอน การแต่งเพลงพื้นบ้าน ซึ่งในอดีต ตาขงเคยเป็นแชมป์ในการประชันกลอนสดประจำหมู่บ้านมาแล้ว ด้วยความที่ตาขงเป็นผู้ใหญ่จึง มองลักษณะนิสัยของเด็กกรุงใหม่ออกได้อย่างง่าย โดยเฉพาะณัฐคนัย เมื่อณัฐคนัยทำอะไรที่ไม่เหมาะสม เช่น การเอาแต่ใจตัวเอง ตาขงจะทำการแต่งเพลงขำขอรณรงค์ณัฐคนัยอยู่เสมอ แต่เมื่อ ณัฐคนัยต้องทำงานกลุ่มเรื่องเพลงพื้นบ้านส่งครูที่โรงเรียนตาขงก็คือผู้ที่คอยฝึกซ้อมและสั่งสอน ณัฐคนัยได้เป็นอย่างดี และเหตุการณ์นี้จึงทำให้ตาขงกับณัฐคนัยเกิดความรักและเข้าใจกันและกัน มากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แต่ผมไม่ชอบตาขงเลย เพราะแกเป็นคนแก่ล้าสมัยใช้ โทรศัพท์มือถือไม่เป็น เวลาจะส่ง پیامซ์ชื่อของแต่ละที่ต้องมาใช้ผม โทรศัพท์ให้ทุกครั้ง แล้วก็ยังชอบสูบบุหรี่เหม็นหึ่งอีกด้วย ที่น่ารำคาญที่สุดคือ แกชอบร้องเพลงโบราณโบราณ โดยเฉพาะตอนรดน้ำตื้นไม้ แต่ก็ทำให้พ่อหัวเราะทุกครั้ง

หลายครั้งเพลงบ้า ๆ บอ ๆ ที่ตาขงแต่งเองมีเนื้อหากระทบกระแทกผมโดยตรง เช่น ล้าวันไหนผมแอบไปเล่นฟุตบอลกับเพื่อนที่ลานอเนกประสงค์ข้างหมู่บ้าน หรือหลบไปนั่งจ่อมอยู่ในร้านเกมหน้าปากซอย พอใกล้เวลาแม่จะกลับ ผมก็รีบกระหืดกระหอบกลับบ้านอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้ากว่าหนังสือมานั่งอ่าน หากตาขงเห็นเข้าเสียงเพลงประหลาดก็จะลอยมากระทบหูทันที

“...พออายุสิบสี่ ก็เริ่มหนีไปเตะบอล

เบื้อฟังคำแม่สอน ทุกบทตอนล้วนเทศนา

นั่งร้านเกมจนพอใจ พอแม่ใกล้กลับบ้าน

หยิบหนังสือวิชาการ มานั่งอ่านเอาหน้า

หากออกปากดักเตือน ก็คงจะเบือนหน้าหนี

พบปะกันแต่ละที เหมือนเห็นผีปลิ้นตา ...

เตี๋ย เตี๋ย เตี๋ย ...” ตาขงร้องเลียนเสียงคนตรีเอง

ผมหันขวับไปหา แต่ตาขงทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้รึคน้ำผักสวนครัวของแกต่อไป มีแต่ پیامซ์ที่จะคอยเข้ามาใกล้เกลี้ยโดยบอกว่าตาขงชอบร้องเพลงลูกเกดแก่หงา เพื่อเห็นแก่ پیامซ์ที่แสนดี ผมจึงยอมมองข้ามความรำคาญไป โชคดีที่พ่อปลูกเรือนเล็กไว้หลังบ้าน پیامซ์กับตาขงจึงขอแยกตัวไปอยู่ต่างหาก ไม่เช่นนั้นผมคงอึดอัดเพราะเสียงร้องเพลงเซย ๆ ที่แผ่ไปด้วยการคำหนิติเตียนอย่างไม่ไว้หน้า”

(เอ้อระเหยลอยคอ , 2555 : 15 - 16)

4. เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก

4.1 ตัวละครหลายลักษณะ วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก ผู้แต่งสร้างตัวละครเอกให้มีลักษณะที่น่าสนใจ สร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านได้มาก เพราะมีลักษณะใกล้เคียงกับ “ความเป็นมนุษย์” มากที่สุด ซึ่งตัวละครหลายลักษณะที่พบในเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก คือ “บุญรอด”

บุญรอด เป็นตัวละครหลายลักษณะ ถึงแม้บุญรอดจะไม่ใช่มนุษย์ แต่ผู้แต่งก็สามารถแต่งเรื่องราวให้บุญรอดเป็นตัวละครที่มีชีวิตจิตใจ และความคิดเหมือนมนุษย์ ในตอนต้นเรื่องบุญรอดยังเป็นนกที่เพิ่งเกิดใหม่และต้องเผชิญต่อโลกภายนอกที่โหดร้ายไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ หรือเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดด้วยน้ำมือของมนุษย์ บุญรอดจึงมีนิสัยขี้กลัว และไม่กล้าออกไปนอกกรงตัวเอง เพราะฟังจากคำบอกเล่าของผู้เป็นพ่อและแม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“พอกับแม่หอบฉันไปสร้างรังใหม่ที่ชายป่า โดยให้เหตุผลว่าแม่ในสวนผลไม้อาหารการกินอุดมสมบูรณ์ แต่ต้นไม้ในสวนส่วนใหญ่ไม่ค่อยแข็งแรงนัก ไม่ผลต่าง ๆ ที่ชาวบ้านปลูก ส่วนมากใช้วิธีตอนกิ่ง บ้าง ตัดตาบ้าง ปักชำบ้าง ไม้เหล่านี้ไม่มีรากแก้วยึดติดดิน ถ้ามีลมแรงหรือพายุใหญ่ โอกาสโคนล้มลงมามีมาก ประสบการณ์สูญเสียพี่น้องร่วมท้องของฉันหลอนความรู้สึกพ่อแม่ทุกวัน ถ้ารังของเราอยู่บนต้นไม้ในสวนแห่งนี้ อาจเกิดโศกนาฏกรรมขึ้นมาซ้ำสอง ซึ่งครั้งต่อไปมันจะกลืนกินชีวิตใครไปอีกบ้าง พ่อบอกว่าชายป่าถัดไปจากสวนที่เราอยู่ มีหน้าผาขนาดใหญ่พอจะกันลมให้แก่พวกเราได้ และที่สำคัญคือพ่อบอกว่า เราควรอยู่ให้ห่างไกลมนุษย์ที่สุด

วันที่ฉันพอรู้ความจริงได้ถามเรื่องนี้กับพ่อ

“มนุษย์น่ากลัวหรือพ่อ” ขณะที่ถามฉันมีอายุได้สี่สิบวัน ภายฉันมีขนสีเทา

“มนุษย์มีทั้งคนดีและไม่ดี ถ้าคนดียอมไม่น่ากลัว คนไม่ดียอมน่ากลัว รูปร่างหน้าตามนุษย์มิได้บ่งบอกว่าใครเป็นคนดีหรือไม่ดี จิตใจมนุษย์สุดยากหยั่งถึง จะดีหรือร้ายนอกร่างอย่างเรามีอาจรู้ได้ ต้องดูจากพฤติกรรมของเขาเพียงอย่างเดียว แต่ทางที่ดีถ้าเห็นมนุษย์ บุญรอดจงอย่าเข้าไปใกล้”

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก , 2556 : 13)

หลังจากนั้นบุญรอดก็มีประสบการณ์มากมายหลายอย่างที่เข้ามาในชีวิตของบุญรอด ทั้งหมดคือประสบการณ์ชั้นเลิศที่ทำให้บุญรอดกลายเป็นคนที่มีความเฉลียวฉลาด ทุกครั้งที่เกิดปัญหาบุญรอดจะสามารถช่วยครอบครัวและบรรดาเพื่อน ๆ นกกรงหัวจุกได้ด้วยความคิดที่ได้ ไตร่ตรองอย่างสมเหตุสมผล และท้ายเรื่องบุญรอดก็สามารถสร้างครอบครัวได้อย่างมีความสุข ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ฉันเชื่อว่าศัตรูในป่าลึกของพวกเราจะอย่างไรก็ไม่ร้ายกาจเท่า มนุษย์แน่ สมองมนุษย์เลอเลิศและหลากหลายเล่ห์เกินกว่าที่เราคิด เรา จะตกเป็นเหยื่อล่อพวกเขาในทันทีที่เผชิญหน้า ไม่เหมือนสัตว์อื่นที่ฉัน เชื่อว่าระดั้มันสมองคงไม่ต่างกับพวกเรามากนัก ถ้าเราระดั้มันหวังตัวดี พอจะสามารถเอาตัวรอดได้ ส่วนมนุษย์แม้ไม่เห็นหน้าเรา เราก็อาจจะ ตกเป็นเหยื่อของเขาได้ สร้อยไม่ชอบป่าลึกหรือ”

เธอพยักหน้าแล้วตอบว่า

“ใช่ ที่นั่นไม่มีผลไม้มากเหมือนในสวนของมนุษย์”

“แต่ที่นั่นมีไม้ผลธรรมชาติให้พวกเราได้กินกัน ส่วนดีของ พืชผลธรรมชาติคือไร้พิษภัยแฝงอยู่ สร้อยรู้ไม่ใช่หรือว่าผลไม้แทบทุก ชนิดที่มนุษย์ปลูกเปลี่ยนไปทั้งรสชาติ ขนาดผล และฤดูกาลที่ออก บางอย่างไม่มีเมล็ดโตต่อม ฉันว่ามันเป็นเรื่องที่คิดปกติมาก ในป่า หรือสารที่เขาราดอาจมียาฆ่าแมลงหรือสารพิษอื่นเจือปน มันน่ากลัว สำหรับพวกเราเหลือเกิน ไม่เหมือนผลไม้หรือพืชผลอื่นในป่าที่ไม่มี เรื่องราวแบบนี้”

สร้อยพยักหน้ายอมรับ

“บุญรอดพูดมีเหตุผล”

ฉันยิ้มให้เธอด้วยความชื่นชม แม้สร้อยจะมีความคิดเป็นของ ตนเอง แต่สำหรับความคิดของฉันเธอก็ยอมรับฟัง ถ้าฉันมีเหตุผลที่ ดีกว่าเธอจะยอมรับฟังอย่างไม่อึดเอื้อน

การที่พวกเราจะอพยพเข้าไปในป่าลึก ฉันว่าน่าจะเป็นผลดีกับ ชีวิต แต่หากฉันเริ่มชีวิตใหม่กับสร้อย พ่อกับแม่อาจจะเหงาขึ้นนิด หน่อย ความจริงวันที่ฉันหนีรอดจากกรงขังของมนุษย์มาได้ อากาศ เศร้าซึมของแม่หายเป็นปลิดทิ้ง แม่เริ่มกินอาหารได้มากขึ้น แม่สดชื่น

และมีความสุขขึ้นมา มาก รวมถึงพ่อด้วย แต่อีกไม่กี่วันข้างหน้า รังนอนของพ่อแม่ต้องขาดฉัน ฉันจะสร้างรังรักใหม่อยู่กับสร้อย แต่รังใหม่ของฉันอยู่ข้างรังของแม่นั่นเอง”

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก , 2556 : 85 - 86)

4.2 ตัวละครน้อยลักษณะ วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก ผู้แต่งสร้างตัวละครให้มีลักษณะที่น่าสนใจ เพราะเป็นตัวละครที่มีลักษณะเรียบง่าย ไม่มีความซับซ้อนในด้านบุคลิกภาพ และสภาพจิตใจ มีลักษณะคงที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งผู้แต่งแนะนำตัวละครเพียงส่วนเดียวจากลักษณะที่เป็นจริงของมนุษย์ ซึ่งตัวละครน้อยลักษณะที่พบในเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก คือ “พ่อแม่ของบุญรอด”

พ่อแม่ของบุญรอด เป็นตัวละครน้อยลักษณะ คือเป็นห่วงเป็นใยลูก คอยอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูลูกเป็นอย่างดี และปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกดูเสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“พ่อกับแม่คาบใบหญ้าแห้งยาว ๆ ทีละใบมาสร้างรัง ฉันคิดเข้าไปช่วย แต่พอบอกว่าฉันไม่แข็งแรงพอ พ่อให้ฉันเกาะกิ่งไม้ดูวิธีทำรัง เพื่อที่จะสร้างรังได้ด้วยตัวเองในภายหลัง ส่วนมากหน้าที่सानใบหญ้าให้เป็นรังคือหน้าที่ของแม่ หน้าที่หลักของพ่อคือบินไปคาบหญ้าแห้งมาให้ ฉันว่าพ่อน่าจะเหนื่อยไม่น้อย ไม้รู้ก็ลืบทีร่อยเทียวที่พ่อต้องบินเที่ยวไปเทียวมา ตอนแรกฉันพยายามนับ แต่พอเวลาผ่านไปสักครู่เริ่มรู้สึกลึกลับสน ฉันว่าพ่อต้องเหนื่อยมาก แต่พอเห็นแววดตาที่เป็นประกายจากดวงตาคู่นั้น ฉันพอมองออกว่ามีร่องรอยแห่งความสุขอยู่ด้วย

กว่าจะเป็นรังที่สมบูรณ์ได้ต้องใช้เวลาราวห้าวัน พอบอกว่ารังของเราต้องกว้างขวางและแข็งแรงพอ เพราะในวันข้างหน้าเราอาจมีสมาชิกมากกว่าสามตัว อีกไม่นานแม่อาจจะฟักไข่และมีลูกเพิ่ม พูดถึงเรื่องนี้แล้วฉันรู้สึกตื่นเต้นเหมือนกัน เพราะเห็นครอบครัวกรงหัวจุกอื่นมีลูกกันหลายครอบครัว ในขณะที่ฉันยังเป็นลูกโทนของพ่อแม่

รังใหม่ที่ฉันไม่ใหญ่ชายป่าทำให้ฉันอุ่นใจขึ้นมา ที่นี้ไม่มีมนุษย์ย่างกรายเข้ามา จะมีอยู่บ้างก็เป็นชาวสวนมาเก็บผักหรือผลไม้ ฉันฝึกบินฝึกร้องได้อย่างอิสระเสรี หน้าที่หลักของพ่อนอกจากออกไปหาอาหารมาให้แล้วยังพรั่สอนฉันหลายเรื่อง เช่น การใช้ชีวิตในป่า

การเอาตัวรอดในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการหาอาหาร การรู้จักรักษา
ตัวรอดจากภัยร้ายที่อาจเกิดขึ้นทั้งจากสัตว์และน้ำมือมนุษย์

ฉันทิน ได้คล่องขึ้น พ่อสอนให้ฉันทินพูดและร้องเพลง พ่อบอก
ว่าแก้วเสียงของฉันทินใส เสียงร้องจึงไพเราะกว่านกกรงหัวจุกทั่วไป
ตั้งแต่มาอยู่ที่นั่นไม่เคยรู้สึกเหงา เพราะนอกจากมีพ่อกับแม่แล้ว ฉันทิน
ยังได้คุยกับลุงเปเลื่อง ป้าปิ่น และมีปิ่นเป็นเพื่อนเล่นที่ถูกต้อง

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก, 2556 : 18 - 19)

3.2 กลวิธีด้านการสร้างโครงเรื่อง

โครงเรื่อง (Plot) คือเค้าโครงที่นักประพันธ์วาดหรือกำหนดไว้ก่อนว่าจะเขียนเรื่องไป
อย่างไร นับว่าเป็นกลวิธีการสร้างเรื่องให้สนุก โดยสร้างข้อขัดแย้งระหว่างตัวละครหรือเหตุการณ์
ให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันไปตลอดเรื่อง คำว่า “โครงเรื่อง” มีความหมายไม่เหมือนกับคำว่า “เนื้อ
เรื่อง” เพราะแม้ว่าต่างก็เป็นการเล่าเหตุการณ์ด้วยกัน แต่เหตุการณ์ในเนื้อเรื่องจะจัดเรียงตามลำดับ
เวลาที่เกิดขึ้น ส่วนเหตุการณ์ในโครงเรื่อง อาจจัดเรียงตามลำดับเวลาที่เกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ แต่
จะต้องเป็นเหตุเป็นผลเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันไปด้วย ดังที่ E.M. Foster ยกตัวอย่างว่า “พระราช
ราชินีสิ้นพระชนม์ แล้วพระราชินีสิ้นพระชนม์” ถือว่าเป็น “เนื้อเรื่อง” เพราะเป็นเหตุการณ์สอง
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่มีมีความเกี่ยวข้องกัน แต่ถ้าเป็นข้อความว่า “พระราชราชินีสิ้นพระชนม์ต่อมา
พระราชราชินีก็สิ้นพระชนม์ตามด้วยความเสียพระทัย” จัดว่าเป็น “โครงเรื่อง” เพราะได้แสดงให้เห็น
ถึงปัญหาในพระทัยของพระราชราชินี เป็นข้อขัดแย้งระหว่างความรักกับความพลัดพราก เน้นถึงความ
ทุกข์เดือดร้อนในใจรุนแรงจนถึงกับสิ้นพระชนม์ในที่สุด (ประทีป เหมือนนิล 2519 : 14)

โครงเรื่อง โดยทั่วไปโครงเรื่องของนวนิยายมีลักษณะเช่นเดียวกับโครงเรื่องของเรื่องสั้น
คือ ประกอบด้วยปัญหาข้อขัดแย้งของพฤติกรรม ด้านเหตุการณ์หรือด้านอารมณ์ของตัวละคร เพื่อ
ทำให้ผู้อ่านสนใจอยากรู้คำตอบในตอนจบ แต่โครงเรื่องของนวนิยายมีลักษณะต่างไปจากโครง
เรื่องของเรื่องสั้น ตรงที่โครงเรื่องของนวนิยายมีลักษณะที่ซับซ้อนกว่าเรื่องสั้น เพราะนวนิยายมี
โครงเรื่องย่อย ๆ (Sup Plot) อีกหลายโครงแทรกซ้อนอยู่ภายใน โครงเรื่องใหญ่ (Main Plot) ที่เป็น
เช่นนี้เป็นเพราะว่า นวนิยายเป็นเรื่องเล่าที่มีขนาดยาวกว่าเรื่องสั้น นวนิยายจึงมีจุดที่จะให้แง่คิดแก่
ผู้อ่านได้หลายจุด มีตัวละครที่แสดงพฤติกรรมตามท้องเรื่องได้หลายตัวและมีเหตุการณ์ที่เกิด
ขึ้นกับตัวละครแต่ละตัวตามสถานที่ต่าง ๆ ได้หลายเหตุการณ์ตามมาด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้แต่ง
นวนิยายจึงจำเป็นต้องอาศัยโครงเรื่องย่อย ๆ อีกหลายโครงมาช่วยเสริมโครงเรื่องใหญ่ให้มีความ
สมบูรณ์ โครงเรื่องย่อยจึงมีความสำคัญน้อยกว่าโครงเรื่องใหญ่ โครงเรื่องย่อยอาจเป็นเรื่องอีกเรื่อง
หนึ่งที่เกิดขึ้นกับตัวละครประกอบ แต่ขณะเดียวกันโครงเรื่องย่อยนี้ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวละคร

เอกด้วย หรืออาจเป็นเรื่องซ้ำกันที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอกคนหนึ่งเพื่อสื่อนิสัยเฉพาะตัวของตัวละครเอกและช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสนุกสนานไปพร้อมกันด้วยก็ได้

โครงเรื่องย่อย มีลักษณะเช่นเดียวกับโครงเรื่องใหญ่ คือประกอบด้วยปมปัญหา ข้อขัดแย้ง และมีการคลายปมเหมือนกัน โครงเรื่องย่อยอาจมีเนื้อเรื่องเป็นไปในทำนองเดียวกับโครงเรื่องใหญ่ หรือมีเนื้อเรื่องตรงกันข้ามกับโครงเรื่องใหญ่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้แต่งเป็นสำคัญว่าจะใช้โครงเรื่องย่อยแบบใดมาสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่ให้สมบูรณ์และเด่นชัดมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อสร้างโครงเรื่องย่อยแล้ว ผู้แต่งจะต้องสานต่อและต้องให้ประสานสอดคล้องกับโครงเรื่องใหญ่ด้วย เพราะโครงเรื่องย่อยที่สร้างขึ้นโดยไม่จำเป็นอาจจะทำให้โครงเรื่องใหญ่ขาดเอกภาพได้ (สายทิพย์ นุกูลกิจ 2537 : 183)

ประทีป เหมือนนิล แบ่งการวิเคราะห์โครงเรื่องไว้ 2 ประเภท ได้แก่

1. **โครงเรื่องใหญ่ (Main Plot)** คือเหตุการณ์สำคัญที่ผู้ประพันธ์ใช้เป็นแกนให้เรื่องดำเนินไปตั้งแต่ต้นจนจบ

2) **โครงเรื่องย่อย (Sub Plot)** คือเหตุการณ์ย่อยซึ่งอาจจะมีหลายเหตุการณ์ที่แทรกอยู่ในโครงเรื่องใหญ่ เพื่อเพิ่มรายละเอียดและช่วยเสริมให้โครงเรื่องใหญ่สมบูรณ์ เช่น ในนวนิยายเรื่อง “ความผิดครั้งแรก” ของ ดอกไม้สด โครงเรื่องใหญ่คือ ความรักระหว่างหลวงปราโมทย์ กับวไล แต่มีความรักระหว่างอำนวย กับ อมรา เป็นโครงเรื่องย่อยแทรกซ้อนอยู่เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างความรักของคนสองคู่นี้ เป็นต้น โดยทั่วไปโครงเรื่องย่อยจะปรากฏอยู่ในวรรณกรรมที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องกันยาวนานเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นในนวนิยายเรื่อง “ผู้ชนะสิบทิศ” ของ ขახอบ, “ขุนศึก” ของ ไม้ เมืองเดิม หรือ “เพชรพระอุมา” ของ พนมเทียน จึงมีโครงเรื่องย่อยแทรกอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ในวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นซึ่งมีขนาดจำกัด มักมีแต่โครงเรื่องใหญ่เท่านั้น

ในการพิจารณาวิเคราะห์โครงเรื่องจะมุ่งวิเคราะห์ให้เห็นการดำเนินเรื่อง หรือการลำดับเหตุการณ์อย่างสัมพันธ์กัน ประทีป เหมือนนิล ได้อธิบายวิธีการวิเคราะห์การลำดับเหตุการณ์ในโครงเรื่องไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง

1. **การเปิดเรื่อง** คือจุดเริ่มต้นของเรื่องซึ่งถือว่าเป็นตอนสำคัญที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องราวต่อไป อาจเปรียบได้กับเหยื่อที่จะใช้ล่อปลาที่จะต้องเลือกให้เหมาะและน่าสนใจกับปลาแต่ละชนิดด้วย

ในวรรณกรรมไทยประเภทบันเทิงคดีโดยทั่วไป นิยมเปิดเรื่องหลายวิธี เช่น

1.1 เปิดเรื่องโดยการบรรยาย การเปิดเรื่องแบบนี้มักเป็นการเริ่มต้นเล่าเรื่องอย่างเรียบ ๆ แล้วค่อย ๆ ทวีความเข้มข้นของเรื่องขึ้นตามลำดับ อาจเป็นการบรรยายฉาก บรรยายตัวละคร หรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

1.2 เปิดเรื่องโดยการพรรณนา การเปิดเรื่องวิธีนี้อาจเป็นการพรรณนาฉาก พรรณนาตัวละคร หรือพรรณนาเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ คล้ายวิธีการบรรยาย เพียงแต่นำที่การสร้างภาพเพื่อปูพื้นอารมณ์ให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามเป็นพิเศษ

1.3 เปิดเรื่องโดยใช้เหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละครที่ก่อให้เกิดความสนใจโดยเร็ว การเปิดเรื่องวิธีนี้สามารถทำให้อ่านกระหายที่จะติดตามเรื่องราวต่อไปได้มากเป็นพิเศษ

1.4 เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา การเปิดเรื่องแบบนี้สามารถเรียกความสนใจของผู้อ่านได้ดีวิธีหนึ่ง ถ้าถ้อยคำที่นำมาเริ่มต้นนั้นเร้าใจหรือกระทบใจผู้อ่านทันที แต่ก็ต้องพยายามเชื่อมโยงบทสนทนานั้นให้เกี่ยวพันกับเรื่องต่อไปอย่างแนบเนียนด้วย

1.5 เปิดเรื่องโดยใช้สุภาษิต บทกวี บทเพลง หรือข้อความที่คมคายชวนคิด ชวนให้ลงนสนทน่หน้าติดตาม

2. การดำเนินเรื่อง นอกจากโครงเรื่องจะประกอบไปด้วยการเปิดเรื่องในตอนต้นแล้ว การดำเนินเรื่องซึ่งเป็นตอนกลางของเรื่องก็นับว่ามีความสำคัญอยู่มากเช่นเดียวกัน เพราะผู้แต่งจะต้องดึงความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องอย่างจดจ่ออยู่เสมอ ดังนั้นจึงต้องสร้างความขัดแย้ง (Conflict) ที่เร้าใจ แล้วคลี่คลายความขัดแย้งเหล่านั้นอย่างแนบเนียนไปจนถึงเป้าหมายสุดยอดในตอนปิดเรื่อง ทั้งนี้ต้องอาศัยกลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง และกลวิธีการเล่าเรื่องที่เหมาะสมประกอบด้วย ซึ่งอาจแยกรายละเอียดเพิ่มเติมได้ดังนี้

2.1 ความขัดแย้ง (Conflict) หมายถึงสิ่งที่ก่อให้เกิดการต่อสู้ซึ่งอาจเป็นการต่อสู้ภายนอกหรือภายในใจก็ได้ นับเป็นจุดสำคัญในการแต่งบันเทิงคดี เพราะความขัดแย้งที่ทำให้สองฝ่ายต่างพยายามที่จะเอาชนะซึ่งกันและกัน จะทำให้เรื่องราวดำเนินไปอย่างน่าสนใจและชวนติดตามเพื่อทราบผลในตอนจบ โดยอาจแบ่งความขัดแย้งออกได้ดังนี้

2.1.1 ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ (Man against Man) คือความขัดแย้งระหว่างตัวละครด้วยกันเอง อาจเป็นการต่อสู้ระหว่างมนุษย์ตั้งแต่สองคนขึ้นไป เช่น สามีกับภรรยา พ่อแม่กับลูก พี่กับน้อง เพื่อนกับเพื่อน ฯลฯ ตลอดไปจนถึงการรบทัพจับศึกที่เป็น การต่อสู้ของคนหมู่มาก ซึ่งสามารถแต่งเป็นเรื่องราวได้มากมายไม่รู้จบสิ้น

2.1.2 ความขัดแย้งกับตัวเอง (Man against Himself) คือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวละครเอง อันก่อให้เกิดความทุกข์และความสับสนวุ่นวายในใจส่วนมากมักเป็นการต่อสู้ระหว่างความปรารถนาจะกระทำอย่างหนึ่งกับความรู้สึกลับใจชอบว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เช่นในเรื่อง “น้องสาว” ของ อาษา หรือเรื่อง “ศึกเสียแล้ว” ของ มนต์ จรรย์รงค์ ซึ่งมีเนื้อเรื่องในทำนองเดียวกันคือ ชายหนุ่มผู้หนึ่งไปเก็บเด็กผู้หญิงมาอุปการะไว้จนกระทั่งโตเป็นสาว ความรู้สึกผูกพันในฐานะญาติผู้ใหญ่ของชายหนุ่มได้ค่อย ๆ เปลี่ยนไปเป็นคนรัก แต่หลังจากที่ได้ต่อสู้กับความรู้สึกภายในใจของตัวเองอย่างมากมาย ชายหนุ่มผู้นั้นก็ยอมเสียสละให้กับชายอื่น โดยไม่ยอมบอกความจริงภายในใจของตัวเองให้หญิงสาวได้ทราบเลย หรือแม้ความรักฝังในใจ ของ ม.ร.ว. กิรติ ที่มีต่อ นพพร ในเรื่อง “ข้างหลังภาพ” ของ ศรีบูรพา ก็เป็นความขัดแย้งกับตัวเองเช่นเดียวกัน

2.1.3 ความขัดแย้งที่เกิดจากสาเหตุภายนอก (Man against Outside Force) คือความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับพลังภายนอกที่อยู่ล้อมรอบตัว เช่น การต่อสู้กับภัยธรรมชาติ สังคม ศัตรู รวมไปถึงความขัดแย้งกับพระเจ้า ศาสนา หรือชะตากรรมของตนเองซึ่งสามารถพบเห็นได้มากมาย ทั้งในเรื่องสั้น นวนิยาย หรือบทละครสมัยปัจจุบัน เช่นเรื่อง “เขียดขาห้า” ของ ลาวคำหอม, “ทุ่งมหาราช” ของ เรียมเอง, “ผีเสื้อและดอกไม้” ของ นิพนพานฯ หรือบทละครเรื่อง “งานเลี้ยง” ของ วิทยากร เชียงกุล เป็นต้น

2.1.4 ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเนื่องจากความเห็นไม่ตรงกัน (Idea against Idea) คือความขัดแย้งระหว่างความคิดทั้งสองแบบที่แตกต่างกัน โดยมีกลุ่มตัวแทนของความคิดแต่ละฝ่าย เช่นเรื่อง “ไฟแดง” ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นต้น

3. การปิดเรื่อง คือจุดจบของเรื่อง ซึ่งนับว่าเป็นช่วงที่มีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นตอนที่ประเมินผลให้รู้ว่า ผู้อ่านมีความประทับใจต่อวรรณกรรมเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด ถ้าเปรียบเทียบการเปิดเรื่องตอนต้นเสมือนเหยื่อล่อปลา การดำเนินเรื่องในตอนกลางก็น่าจะหมายถึงคุณภาพของเหยื่อว่า ดี – เลว พอที่ปลาจะกลืนกินมากน้อยเพียงใด ส่วนการปิดเรื่องในตอนท้ายก็คงจะเป็นการวัดเบ็ดขึ้นมาจากน้ำ เพื่อพิสูจน์ว่าปลาจะติดเบ็ดหรือไม่ ฉะนั้นถ้าวรรณกรรมเรื่องใดปิดเรื่องไม่ประทับใจผู้อ่านก็เหมือนกับปลาไม่ติดเบ็ดนั่นเอง

โดยทั่วไปมีวิธีการปิดเรื่องที่นิยมกันอยู่หลายวิธีดังนี้

3.1 ปิดเรื่องแบบหักมุม หรือพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน (Surprise ending หรือ Twist ending) การปิดเรื่องแบบนี้มักปรากฏอยู่ในเรื่องสั้นมากกว่านวนิยาย เช่นในเรื่อง “สร้อยคอที่หาย” ของ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ เป็นต้น โดยเฉพาะเรื่องสั้นในยุคบุกเบิกมักได้รับอิทธิพลการปิดเรื่องแบบนี้จาก O. Henry และ Guy de Maupassant เป็นอันมากแม้ปัจจุบันจะเสื่อมความนิยมไปบ้างแล้ว แต่ก็ยังมีผู้ปิดเรื่องแบบหักมุม หรือพลิกความคาดหมายให้อ่านกันอยู่เสมอ

3.2 ปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม (Tragic ending) คือการจบเรื่องด้วยความตาย ความผิดหวัง ความสูญเสีย หรือความล้มเหลวในชีวิต การปิดเรื่องแบบนี้มักเรียกร้องความเห็นใจ ความซาบซึ้งสะเทือนใจจากผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นจึงมีผู้นิยมปิดเรื่องแบบนี้กันมาก เช่นในเรื่อง “จับตาย” ของ มนต์ จรรย์รงค์, “คู่กรรม” ของ ทมยันตี, “นิทรา-สายัณห์” ของ อิงอร, “เขาชื่อกานต์” ของ สุวรรณี สุคนธา, “แผลเก่า” ของ ไม้มือเมืองเดิม และ “ครูบ้านนอก” ของ คำหมานคนใด เป็นต้น

3.3 ปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม (Happy ending) คือการจบเรื่องด้วยความสุขหรือความสำเร็จของตัวละคร การปิดเรื่องแบบนี้มีนักเขียนนิยมใช้กันโดยทั่วไปทั้งเรื่องสั้นและนวนิยาย เช่น “อยู่กับกิ่ง” ของ หยก บูรพา, “ใต้ฟ้าสีคราม” ของ สีฟ้า, “ผู้กองยอดรัก” ของ กาญจนา นาคนันท์, “แต่คุณครูด้วยคมแฝก” ของ นิमित ภูมิ ถาวร ฯลฯ

3.4 ปิดเรื่องแบบสมจริงในชีวิต (Realistic ending) หรือให้แนวคิดอย่างไรอย่างหนึ่งแก่ผู้อ่าน คือการจบเรื่องแบบทิ้งปัญหาไว้ให้ผู้อ่านคิดหาคำตอบเอาเอง เพราะในชีวิตจริงมีปัญหามากมายอย่างไม่สามารถแก้ปัญหาคำตอบให้แกปัญหานั้นได้ เช่นในเรื่อง “เศรษฐศาสตร์กลางทะเลลึก” ของ อาจันต์ ปัญจพรรค์ หรือนวนิยายเรื่อง “ตะวันตกดิน” ของ กฤษณา อโศกสิน ก็อาจนับว่าเป็นการปิดเรื่องแบบนี้ได้ โดยเฉพาะในเรื่องสั้นของนักเขียนสมัยใหม่ เช่น สุชาติ สวัสดิ์ศรี, วิทยากร เชียงกุล, กรณ์ ไกรลาส, พิบูลศักดิ์ ละครพล, มกุฏ อรฤดี, ศรีดาวเรือง, มานพ ถนอมศรี ฯลฯ มักนิยมปิดเรื่องสมจริงในชีวิต หรือให้แนวคิดแก่ผู้อ่านเกือบทั้งหมด และบางเรื่องก็ให้แนวความคิดแก่ผู้อ่านอย่างซับซ้อนลึกซึ้งจนยากแก่การจะเข้าใจ เช่นเรื่อง “รถไฟเด็กเล่น” ของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี หรือเรื่อง “ถนนสายที่นำไปสู่ความตาย” ของ วิทยากร เชียงกุล เป็นต้น

จากการวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนทั้ง 4 เรื่อง มีโครงเรื่องดังต่อไปนี้

3.2.1 การเปิดเรื่อง ถือเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องที่มีความสำคัญที่สุดที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องราวต่อไป ในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วประเภทนวนิยาย ปีพ.ศ. 2553 – 2556 มีการเปิดเรื่อง 2 วิธี คือ เปิดเรื่องโดยการบรรยาย และเปิดเรื่องโดยใช้เหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละคร

3.2.1.1 เปิดเรื่องโดยการบรรยาย การเปิดเรื่องแบบนี้มักเป็นการเริ่มต้นเล่าเรื่องอย่างเรียบ ๆ แล้วค่อย ๆ ทวีความเข้มข้นของเรื่องขึ้นตามลำดับ อาจเป็นการบรรยายฉาก บรรยายตัวละคร หรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน 2 เรื่อง ได้แก่ **เรื่องโรงเรียนริมทะเล** และ **เรื่องเอ๋อระเหยลลยคอค**

เรื่องโรงเรียนริมทะเล ผู้แต่งใช้การเปิดเรื่องแบบบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านเห็นถึงสภาพสิ่งแวดล้อมริมทะเลที่ตั้งอยู่ริมทะเลสงขลา ในยามกลางคืนว่ามีลักษณะที่น่าพิศวง ในความมืดมืดบริเวณชายหาดจะดูเงียบสงบ เมื่อมองไปที่ไม้รอกที่ปักอยู่บริเวณหาดทรายในยามค่ำคืนนั้นเหมือนมีใครสักคนยืนอยู่ไม่ขยับเขยื้อนไปไหน ทำให้เหล่าบรรดาเด็กเกรไม่กล้าเดินเข้าไปใกล้บริเวณนั้น ด้วยคำรำลือเกี่ยวกับผู้หญิงอันน่ากลัวบริเวณชายหาด หรือแม้กระทั่งสัตว์น้อยใหญ่ก็ไม่สามารถไว้วางใจได้ในยามค่ำคืน การบรรยายเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนาน และจินตนาการไปพร้อมกับวรรณกรรม

“ตรงบริเวณหัวรอกนั้นคั่นนั้น หากมองจากที่ไกล ๆ ในยามค่ำคืนแล้ว เหมือนกับมีร่างของใครบางคนกำลังยืนทอดมองออกไปยังท้องทะเลอยู่อย่างเดียวดาย ไม้รอกที่ปักลงอย่างแน่นหนาบนผืนทรายเหมือนขาของใครบางคนซึ่งยืนอยู่อย่างนั้น ไม่ขยับเขยื้อนไปไหน พวกเด็กตื่นเปล่าไม่กล้าแม้แต่จะเดินเข้าไปในบริเวณนั้น เพราะคำรำลือเกี่ยวกับผู้หญิงแปลกหน้าในคืนเดือนแฉ่งที่มักจะมานั่งสยายผมเล่นอยู่บนหัวรอกยังคงสร้างความประหลาดใจให้กับพวกเขาอยู่ไม่หายถึงแม้บางครั้งจะมีเด็กหัวโจกบางคนรวบรวมความกล้าเดินเข้าไปบ้าง แต่ในที่สุดก็วิ่งหน้าตั้งกลับมา รูปเงาค่าของไม้รอกท่ามกลางแสงสลัวของแสงเดือนสร้างความสยดสยองในจินตนาการของพวกเขาจนเกินไป พวกเขาคิดว่า ไม่ว่าจะอะไรก็ตามแต่ที่เกิดขึ้นในเวลากลางคืนล้วนไม่น่าไว้วางใจ ใครจะไปรู้ว่าไม้รอกพวกนั้นจะไม่กลายเป็นโครงกระดูกและพากันเขย่าเล่นในความมืด แม้กระทั่งปูลมที่ขุดรูอยู่ใกล้ ๆ ก็

ไว้ใจไม่ได้ บางทีพวกมันอาจจะถูกส่งมาเป็นสายลับอยู่ตรงส่วนอื่นของชายหาด ไอพวกปูลมที่มีขนสีน้ำตาลงอกออกมาตามนิ้วและก้านนั้น เหมือนกับสัตว์ประหลาดเสียมากกว่า พวกเขาไม่กล้าจับมันมาเล่น และยังคงคอยหลบจากสายตาของพวกมันอยู่เสมอ”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 1)

เรื่องเออระเหยลอยคอ ผู้แต่งใช้การเปิดเรื่องแบบบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านเห็นถึงค่านิยมของเยาวชนที่อาศัยอยู่ในสังคมเมืองว่านิยมไปท่องเที่ยวต่างประเทศเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน การบรรยายเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนาน เห็นถึงค่านิยมของเยาวชนที่อาศัยอยู่ในสังคมเมือง และเกิดจินตนาการไปพร้อมกับวรรณกรรม

“ไม่มีการปิดทอมครั้งไหนที่ชวนให้รอคอยอย่างใจจดใจจ่อเท่ากับปีการศึกษา 2554 นี้เลย เนื่องจากพ่อกับแม่ซึ่งเป็นพนักงานธนาคารได้เงินเดือนขึ้นในอัตราที่น่าพอใจ ผมซึ่งเป็นลูกชายคนเดียวที่เหลืออยู่จึงมีโอกาสดูไปได้เที่ยวยุโรปตะวันออก เริ่มจากกรุงบูคาเรสต์ ประเทศฮังการี ผมจะได้ลงเรือล่องแม่น้ำดานูบอันเลื่องชื่อ จากนั้นจะมุ่งหน้าไปยังกรุงปราก สาธารณรัฐเช็ก เพื่อดูให้เห็นกับตาว่ากลุ่มปราสาทอันเป็นอดีตที่ประทับของจักรพรรดิแห่งโบฮีเมียและสะพานชาลส์จะงามวิจิตรเหมือนฉากในละครหลังข่าวที่ป่าทึบคืดหนึบหรือเปล่า การเดินทางจะสิ้นสุดที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ดินแดนแห่งนักดนตรีชื่อก้องโลกอย่างวอล์ฟกัง อามาเดอุส โมซาร์ท หรือโยฮันน์ สเตราส์ เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะได้ไปประเทศไหนผมก็ตื่นตื่นทั้งนั้น ขอให้ได้ทำหนังสือเดินทาง ใต้นั่งเครื่องบินกับเขาบ้างเพื่อไม่ให้เหนื่อยหน้าเพื่อร่วมชั้นมัธยมสองอย่างบึก ลูกชายมหาเศรษฐีที่ของซื้อขอมมาแจกทุกครั้งหลังจากกลับจากต่างประเทศ”

(เออระเหยลอยคอ , 2555 : 1)

3.2.1.2 เปิดเรื่องโดยใช้นาฏการหรือการกระทำของตัวละคร การเปิดเรื่องวิธีนี้สามารถทำให้ผู้อ่านกระหายที่จะติดตามเรื่องราวต่อไปได้มากเป็นพิเศษ ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน 2 เรื่อง ได้แก่ **เรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก** และ **เรื่องตามหาโจตัน**

เรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก ผู้แต่งใช้การเปิดเรื่องแบบนาฏการหรือการกระทำของตัวละครเพื่อให้ผู้อ่านเห็นถึงวิถีชีวิตของครอบครัวนกรงหัวจุกที่น่าสงสารเพียงไร นกรงหัวจุกในเรื่องไม่สามารถกำหนดการให้กำเนิดลูกของตัวเองได้ เมื่อถึงกำหนดคลอดเกิดวาทภัยครั้งใหญ่ทำให้พ่อแม่ นกรงหัวจุกต้องสูญเสียลูกน้อยไปอย่างไร้วันกลับ

“ขณะออกจากเปลือกไข่ครานั้น ฉันไม่มีความทรงจำใดหลงเหลืออยู่ มาได้จากภายหลังจากคำบอกเล่าของแม่ว่า ไข่ที่แม่กกและถึงกำหนดฟักมีถึงสามฟอง แต่เหลือฉันตัวเดียวที่มีลมหายใจมาจนถึงทุกวันนี้ พี่น้องร่วมท้องเดียวกันต้องจากไปด้วยสาเหตุว่าเกินกำลังพ่อแม่ดูแลได้

ความจริงแม่เล่าเรื่องนี้ให้ฟังหลายครั้งแล้ว พ่อก็เคยเล่า ทุกครั้งที่แม่เล่าฉันเห็นน้ำตาแม่คลอเบ่า เสียงสั่นพร่า บางครั้งมีเสียงสะอื้นรำไห่ แม้นั้นพอจะเข้าใจความรู้สึกของผู้ให้กำเนิดในขณะนั้น แต่แม่บอกว่าฉันเล็กนัก ยังไม่เข้าใจเรื่องราวของความรักและความผูกพันระหว่างสายเลือด ตอนนั้นฉันได้แต่ยิ้ม ฉันไม่เข้าใจเหมือนที่แม่ว่าจริง ๆ

แต่พอมาถึงวันนี้ฉันเริ่มเข้าใจแม่ ทุกครั้งที่แม่เล่าเรื่องนี้ ไม่เพียงแต่แม่ที่ถูกความเศร้าครอบงำ ฉันเองก็คล้อยตามความรู้สึกของแม่ คล้ายมันถ่ายทอดมาถึงฉันจนกลายเป็นความรู้สึกและอารมณ์เดียวกัน

พ่อเคยบอกแม่ว่ารังของเราที่ต้นกระท้อนกลางสวนเป็นทำเลไม่ดีนัก เพราะอยู่ในทิศทางของช่องลม แม้ช่องลมจะมีลักษณะที่ดี คือไม่ทำให้อากาศร้อนอบอ้าวแต่ก็มีผลเสียในบางครั้งเหมือนกัน มันมีผลดีเฉพาะคราที่มีลมพัดผ่านโชยพลั่ว ถ้าวันไหนลมเหล่านั้นกลายเป็นพายุ พวกเรามีสิทธิ์ต้องวาทภัย อาจจะเป็นโชคที่ช่วงต้นชีวิตของพ่อ กับแม่ไม่ต้องเผชิญกับภัยร้ายนี้ แต่วันที่ฉันครบกำหนดฟักตัวทุกสิ่งกลับเปลี่ยนผลัน”

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก , 2556 : 1)

วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง**เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก** ผู้แต่งใช้การเปิดเรื่องโดยใช้นาฏการหรือการกระทำของตัวละครที่ก่อให้เกิดความสนใจโดยเร็ว ผู้แต่งเปิดเรื่องได้อย่างน่าสนใจทำให้ผู้อ่านต้องการที่จะติดตามเนื้อเรื่องต่อไปอย่างใจจดใจจ่อ โดยตัวละครที่ปรากฏในเรื่องเป็นนก ซึ่งแตกต่างไปจากวรรณกรรมเยาวชนอีก 3 เรื่องอย่างสิ้นเชิง

เรื่องตามหาโจตัน ผู้แต่งใช้การเปิดเรื่องโดยใช้ญาณการหรือการกระทำของตัวละครเพื่อให้ผู้อ่านเห็นถึงการสูญเสียอย่างไม่มีวันกลับของตัวละครเอกที่มีชื่อว่าโจตัน

“พ่อครับ แม่จากผมไปแล้ว หรือความจริงผมควรพูดว่าแม่
จากเรา – ผมและพ่อไปแล้วใช่ไหมครับ

พ่อคงจะไม่ร้องไห้ใช่ไหม ... ผมก็ไม่ร้องไห้

น่าแปลกใจชะมัด ผมรู้ว่าตัวเองไม่ใช่คนเข้มแข็งอะไรเลย
หรือเป็นเพราะเหตุการณ์เกิดขึ้นปุบปับ ต่อมาน้ำตายังไม่ทันได้ทำงาน
หรือว่าน้ำตามันไหลย้อนกลับข้างใน หรือไม่ผมก็คงหลับฝันร้าย ยังไม่
ตื่นมาพบน้ำตาท่วมที่นอน

ไม่ใช่ไม่เศร้านะครับพ่อ เศร้าที่สุดอย่าบอกใคร ผมรู้ทันทีเลย
ว่าโลกเปลี่ยนแปลงไปฉับพลันนับแต่วันที่ที่ย้ายรับโทรศัพท์ คำคั้นนั้น
... ตากับผมกำลังนั่งที่โต๊ะกินข้าว รอให้คุณยายคอยปลายสายเสร็จ จะได้
เริ่มกินมือเย็นพร้อมกัน แต่ทันใดยายก็ร้องว่า “หา อะไรนะ” ดั่งลั่น
แต่น้ำเสียงสั้นเครือ ตาลุกขึ้นทันที ไปคว้าโทรศัพท์จากมือยายมาพูด
แทน ไม่นานก็วางสาย ตาค่อย ๆ ประคองยายให้ทรุดนั่ง ผมถามว่าเกิด
อะไรขึ้น “แม่แกไม่อยู่แล้วนะ” ตาพูด นานทีเดียวที่ผมออกไป ไม่มีใคร
แตะอาหารค่ำ จากนั้นทุกอย่างรอบตัวก็ซิดจางราวหมดสีสิ้น
เปลี่ยนเป็นภาพขาวดำรางเลือน เคลื่อนไหวแบบช้า ๆ บางครั้งแทบหยุด
นิ่งสงบนิ่ง แม้กระทั่งในตอนนี่”

(ตามหาโจตัน , 2554 : 1)

วรรณกรรมเยาวชนเรื่องตามหาโจตัน ผู้แต่งใช้การเปิดเรื่องโดยใช้ญาณการหรือการกระทำ
ของตัวละครที่ก่อให้เกิดความสนใจโดยเร็ว ผู้แต่งเปิดเรื่องได้อย่างน่าสนใจ โดยใช้โศกนาฏกรรม
เข้ามาทำให้ผู้อ่านต้องการที่จะติดตามเนื้อเรื่องต่อไปอย่างใจจดใจจ่อ

3.2.2 การดำเนินเรื่อง วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วประเภทนวนิยายทั้ง 4 เรื่อง
สร้างปัญหาและความขัดแย้งในเรื่อง ทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างสนุกสนาน ปัญหาและความขัดแย้ง
ในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วประเภทนวนิยายทั้ง 4 เรื่อง มีดังนี้

3.2.2.1 โรงเรียนริมทะเล มีการดำเนินเรื่อง ดังนี้

3.2.2.1.1 ปัญหา / ความขัดแย้ง

ปัญหาและความขัดแย้งในเรื่อง *โรงเรียนริมทะเล* คือ ปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านเนื่องจากความเจริญทางด้านต่าง ๆ เริ่มเข้ามา

3.2.2.1.2 พัฒนาปัญหา / พัฒนาความขัดแย้ง

วรรณกรรมเรื่องนี้ได้พัฒนาปมปัญหาด้วยการแสดงให้เห็นว่าเมื่อมีความเจริญทางด้านวัตถุเข้ามา เรื่องต่าง ๆ ก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษาของนักเรียนที่โรงเรียนริมทะเล มีการปรับปรุงหลักสูตร จะเน้นการสอนเพื่ออ่านออกเขียนได้เป็นหลัก ซึ่งเมื่อก่อนโรงเรียนจะเน้นสอนในเรื่องของการใช้ชีวิต การเอาตัวรอด การประกอบอาชีพ ฯลฯ การแพทย์ก็เริ่มเปลี่ยนแปลงเนื่องจากเมื่อก่อนจะมีการทำคลอดด้วยหมอดำเฒ่าโดย “นมเป็ย” หมอดำเฒ่าประจำหมู่บ้าน แต่เมื่อความเจริญเข้ามา เริ่มมีแพทย์เฉพาะทาง จึงทำให้หมอดำเฒ่าอย่าง “นมเป็ย” หดความหมาย

3.2.2.1.3 จุดสุดยอดของเรื่อง

จุดสุดยอดของเรื่องนี้คือ ตอนที่นมเป็ยเสียชีวิต ทั้งนี้เพราะนมเป็ยเป็นตัวแทนของคนในยุคเก่า เมื่อเวลาเปลี่ยน เหตุการณ์ต่าง ๆ เริ่มเปลี่ยนแปลง ทุกคนต่างต้องปรับตัวตามสภาพเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไป

3.2.2.1.4 ปัญหาคลี่คลาย

“ท้องเที่ยว” และทุก ๆ คนในหมู่บ้านยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในหมู่บ้าน

3.2.2.2 ตามหาโจตัน

3.2.2.2.1 ปัญหา / ความขัดแย้ง

ปัญหาและความขัดแย้งในเรื่อง *ตามหาโจตัน* คือ “โจตัน” ตัวละครเอกของเรื่อง ต้องการทราบว่าพ่อของตนคือใคร และอาศัยอยู่ที่ใด

3.2.2.2 พัฒนาปัญหา / พัฒนาความขัดแย้ง

เรื่องพัฒนาปัญหาด้วยการแสดงให้เห็นถึงความพยายามของโจตันที่จะสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพ่อทุกวิถีทาง เช่น ถามจากคุณตาคุณยาย และการค้นหาข้อมูลจากโลกไซเบอร์

3.2.2.3 จุดสุดยอดของเรื่อง

จุดสุดยอดของเรื่อง คือ โจตันเดินทางไปประเทศพม่าเพื่อตามหาพ่อและเจอลูกของภรรยาเก่าของพ่อที่ประเทศพม่า และได้ทราบว่าพ่อได้เสียชีวิตไปแล้ว

3.2.2.4 ปัญหาคลี่คลาย

ปัญหาคลี่คลาย คือ โจตันได้รับรู้ข้อมูลชีวิตของพ่อว่าพ่อเป็นคนอย่างไร ทำให้คลี่คลายความสงสัยในใจเขาลงไปได้

3.2.2.3 เอื้อระเหยลอยคอ

3.2.2.3.1 ปัญหา / ความขัดแย้ง

ปัญหาและความขัดแย้งในเรื่อง*เอื้อระเหยลอยคอ* คือ “ณัฐคนัย” ตัวละครเอกของเรื่องเป็นเด็กรุ่นใหม่ที่มีนิสัยค่อนข้างเอาแต่ใจตัวเอง และคิดการเล่นเกมเป็นชีวิตจิตใจจนไม่สนใจสิ่งรอบข้าง

3.2.2.3.2 พัฒนาปัญหา / พัฒนาความขัดแย้ง

เรื่องนี้พัฒนาปมปัญหา คือ เกิดน้ำท่วมบ้านของณัฐคนัย ทำให้แม่จำกัดเวลาการเล่นเกมนิวเตอร์เหลือวันละ 1 ชั่วโมง แลกกับการที่ณัฐคนัยต้องแต่งกลอน 1 บท

3.2.2.3.3 จุดสุดยอดของเรื่อง

จุดสุดยอดของเรื่อง คือ ณัฐคนัยต้องย้ายหนีน้ำท่วมมาอยู่ต่างจังหวัดที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ และต้องไปเรียน “เพลงพื้นบ้าน” เพื่อแต่งกลอนส่งครู

3.2.2.3.4 ปัญหาคลี่คลาย

ณัฐคนัยเปลี่ยนแปลงตัวเองจากเด็กติดเกมมาเป็นคนที่มีความชำนาญในด้านการแต่งกลอน และร้องเพลงพื้นบ้านในระดับหนึ่ง ซึ่งจุดนี้เองจึงทำให้กลุ่มของณัฐคนัยได้รับคำชมจากคุณครูในเรื่องการนำเสนอรายงานเรื่อง “เพลงพื้นบ้าน”

3.2.2.4 เจ้าเอ๋ย...เจ้ากรุงหัวจุก

3.2.2.4.1 ปัญหา / ความขัดแย้ง

ปัญหาและความขัดแย้งในเรื่องเจ้าเอ๋ย...เจ้ากรุงหัวจุก คือ ครอบครัวนกหัวจุกต้องเผชิญกับมนุษย์ที่มาจับนกหัวจุกไป

3.2.2.4.2 พัฒนาปัญหา / พัฒนาความขัดแย้ง

เรื่องนี้พัฒนาปมปัญหา คือ “บุญรอด” นกกรุงหัวจุกซึ่งมีรูปร่างสง่างาม มีน้ำเสียงอันไพเราะ ถูกมนุษย์จับไปเลี้ยงไว้ส่งประกวดประชันเสียงร้อง

3.2.2.4.3 จุดสุดยอดของเรื่อง

จุดสุดยอดของเรื่อง คือ บุญรอดต้องมีชีวิตในกรงขังที่ยากลำบาก แต่เพื่อนนกก็พยายามหาทางช่วยบุญรอดออกมาด้วยวิธีการต่าง ๆ

3.2.2.4.4 ปัญหาคลี่คลาย

บุญรอดสามารถหลุดพ้นมาจากเงื้อมมือมนุษย์ได้เพราะความรักและความสามัคคีของพ่อแม่ พี่น้อง และเพื่อนๆ

3.2.3 การปิดเรื่อง ถือเป็นจุดจบของเรื่อง ซึ่งนับว่าเป็นช่วงที่มีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นตอนที่ประเมินผลให้รู้ว่า ผู้อ่านมีความประทับใจต่อวรรณกรรมเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ประเภทนวนิยาย มีการปิดเรื่อง 2 วิธี คือ ปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม และปิดเรื่องแบบสุภาพนาฏกรรม

3.2.3.1 ปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม เป็นการจบเรื่องด้วยความตาย ความผิดหวัง ความสูญเสีย หรือความล้มเหลวในชีวิต การปิดเรื่องแบบนี้มักเรียกร้องความเห็นใจ ความซาบซึ้ง สะเทือนใจจากผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นจึงมีผู้นิยมปิดเรื่องแบบนี้กันมาก ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน *เรื่องโรงเรียนริมทะเล* ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“... “ผมเกิดในเรือโชค” ผมพูดขึ้น

ข้าไม่ได้ถามชื่อแม่ของเอ็งเสียด้วยซ้ำ แต่ยงคืนะที่เอ็งยังได้

ชื่อมาจากแม่ เด็ก ๆ ควรได้ชื่อจากพ่อแม่ของตัวเอง” นมเปียว่า น้ำเสียงเริ่มเนิบนาบ

ผมเงียบ ผมมีความรู้สึกที่โลกลีมีแต่ความเงียบ

“เอ็งเสียใจไหม” นมเปียถาม คุณเหมือนแจะซ้งใจอยู่นานกว่า
จะถามออกมา

“ไม่เลยครับ” ผมตอบ

“ข้าเชื่อเอ็ง” นมเปียพูด น้ำเสียงของแกฟังดูคล้ายคนไม่มี
เรี่ยวแรงเหมือนเดิม “รับปากข้าสิว่าเอ็งจะตั้งใจเรียน ถ้าข้าส่งเอ็งไป
เรียนที่สงขลา”

“แต่... “ ผมตะกุกตะกัก เพราะสิ่งที่นมเปียพูดเป็นสิ่งที่เหนือ
ความคาดหมายของผม

“อย่าถามอะไรมาก อย่าทำให้ข้าผิดหวัง ไปหยิบผ้าห่มมาห่ม
ให้ข้าหน่อยสิ อ้อ เวลาข้านอน เอ็งช่วยเอามือซ้ายทาบทที่หน้าอก แล้ว
ยกมือขวามาทับอีกที ตอนนี่เอ็งออกไปได้ ข้าจะนอนแล้ว

ผมทำตามที่นมเปียสั่งอย่างซ้า ๆ แล้วค่อย ๆ ปิดบานประตูห้อง
แล้วถอยออกมา

หมอหมวดเดินเข้ามาหาผม แกรวกับจะรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่
เกิดขึ้นในห้อง

หมอหมวดนอนที่ซ้านเรือน ผมเอาผ้าห่มมาให้แก ก่อนนอน
แกยังพูดกับผมต่ออีกสองสามประโยค

ผมจำได้เฉพาะประโยคสุดท้าย

“จำไว้นะหนุ่ม ทฤษฎีนมเปีย เท่ากับทฤษฎีปากกระวะ”

“ครับ”

ผมตอบรับในขณะที่เดินเข้าห้องนอนด้วยใบหน้าที่น่องไปด้วย
น้ำตา คึ้นนั้นเป็นคึ้นที่ผมรู้สึกที่ตัวเองโตขึ้น มีหลายอย่างที่ผมต้อง
รับผิดชอบ ทั้งความใฝ่ฝันของตัวเอง ทั้งสิ่งที่นมเปียมอบหมายไว้ให้
และที่สำคัญ คำพูดของหมอหมวดที่ยังคงก้องอยู่ในความทรงจำของผม
อยู่ตลอดคือ

“หนุ่มรู้ไซ้ไหม ว่าหนุ่มเป็นคนของที่ไหน

“ผมเป็นคนของปากกระวะ”

”ทฤษฎีนมเปีย ก็เท่ากับทฤษฎีปากกระวะ”

ถึงแม้ผมจะไม่รู้ว่าตัวเองเป็นลูกเต้าของใคร แต่ผมรู้ว่าตัวเอง
เป็นคนของที่ไหน แค่นี้ก็เพียงพอแล้ว”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 147 - 148)

วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง*โรงเรียนริมทะเล* ผู้แต่งใช้การปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม เป็นการจบเรื่องด้วยความตาย ความผิดหวัง ความสูญเสีย วรรณกรรมเรื่องนี้ปิดเรื่องได้อย่างน่าสะเทือนใจแก่ผู้อ่าน เพราะนมเปียตัวละครผู้ใหญ่ของเรื่องได้จากทุกคนในหมู่บ้านริมทะเลไปอย่างไม่มีวันกลับด้วยโรครชรา และบุคคลที่เสียใจมากที่สุดคนนั้นก็คือท้องเที่ยว หลานชายคนเดียวของนมเปีย

การปิดเรื่องด้วยโศกนาฏกรรมเช่นนี้ช่วยให้ตัวละครได้เรียนรู้และเข้าใจชีวิต รวมทั้งได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น

3.2.3.2 ปิดเรื่องแบบสุกนาฏกรรม คือการจบเรื่องด้วยความสุขหรือความสำเร็จของตัวละคร การปิดเรื่องแบบนี้มีนักเขียนนิยมใช้กันโดยทั่วไปทั้งเรื่องสั้นและนวนิยาย ในวรรณกรรมเยาวชน 3 เรื่อง ได้แก่ *เรื่องตามหาโจตัน* *เรื่องอ้อระเหยลอยคอ* และ*เรื่องเจ้าออย...เจ้ากรงหัวจุก* ก็มีการเปิดเรื่องแบบสุกนาฏกรรม

วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง*ตามหาโจตัน* ผู้แต่งใช้การปิดเรื่องแบบสุกนาฏกรรม คือการจบเรื่องด้วยความสุขหรือความสำเร็จของตัวละคร *เรื่องตามหาโจตัน* เป็นวรรณกรรมที่สะท้อนอารมณ์ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ผู้อ่านจะได้แง่คิดที่หลากหลาย และทำที่สุดก็จะได้คำตอบว่าเหตุใดคุณตาของโจตันจึงคัดค้านการตามหาคุณพ่อก่อนโดยตลอด ซึ่งเหตุผลเดียวกันนั้นก็คือไม่ต้องทำให้โจตันได้รับรู้ความทุกข์ในอดีต เพราะตอนนั้น โจตันยังเด็กเกินกว่าจะรับรู้เรื่องราวเหล่านั้นดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ที่เศร้ามากคือคำถามของเธอนั่นละ แม่ของเธอทะเลาะกับ KK เรื่องของเรื่องมาจากเธอพบรูปถ่ายแม่ของซาซามอและซาซามอในเบ้ของ KK นั่นเอง เธอและตาของเธอสรุปได้แบบเดียวกันว่า พ่อเธอมีครอบครัวที่พม่าและไม่มีอนาคตใด ๆ กับเธอที่เมืองไทยอีกต่อไป แม่ซาซามอตายไปก่อนที่พ่อแม่เธอจะพบรักกัน แต่ไม่ว่า KK อธิบายอย่างไรแม่เธอก็ไม่ฟัง เธอใจเด็ดและไม่ติดต่อกับพ่อของเธออีกเลย ลุงรู้ดีเพราะ KK เป็นพันธมิตรที่ดีกับลุงมาตลอด เขาไม่พูดมากหรอก แต่ถ้าหากเขามีเรื่องที่อึดอัดใจเขาก็ไว้ใจลุง

ลุงหวังว่าเธอจะพบพ่อในท้ายที่สุด

โชคคีนะมินดาเล

ลุงอองโซ

ขอบคุณครับลุงองโซ อย่างน้อยที่สุดผมก็รู้เสียที่ว่าพ่อของ
ผมเป็นลูกผู้ชายประเภทไหน ทำให้ผมกลับมีความรู้สึกดีต่อพ่อขึ้นมา
อีกครั้ง

เรื่องตามหาพ่อของผมปิดฉากลงแล้ว ... แม้ว่าผมจะยังคง
เดินทางต่อไป

ขณะผมอยู่ในเครื่องบินตอนนี้ โบนัสเองคงกำลังอยู่บนเวที
วรรณกรรมที่ไหนสักแห่ง”

(ตามหาใจตัน , 2554 : 137)

นอกจากนี้ยังพบการปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม คือการจบเรื่องด้วยความสุขหรือ
ความสำเร็จของตัวละครในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *เอื้อระเหยลอยคอ* ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ในบ่ายวันหนึ่งท่านผู้อำนวยการเรียกผมกับเจี๊ยบเข้าพบ

“ครูได้ดูคลิปการรายงานหน้าชั้นของพวกเธอหลายรอบแล้ว”

ท่านผู้อำนวยการเริ่มอารมณ์ดี

“ครับ” ผมนั่งฟังอย่างงุนงงพอ ๆ กับเจี๊ยบ

“ครูอยากตั้งชมรมเพลงพื้นบ้าน โดยให้เธอสองคนเป็นหัว
เรี่ยวหัวแรงในการรวบรวมเพื่อน ๆ ที่สนใจเข้ามาในชมรม”

“ครูชอบ แต่เดี๋ยวนี้หาฟังยาก คิดถึงท่วงทำนองแบบไทย ๆ”

“ต้องทำอะไรบ้างครับ ตอนนี้พวกเราเรียนหนัก” ผมไม่กล้า
ตอบรับทันที

“เราจะเรียนรู้จากครูภาษาไทยให้เข้มข้นขึ้น” ท่าน
ผู้อำนวยการยิ้ม “ถ้าเป็นไปได้ ครูจะเชิญพ่อเพลงแม่เพลงมาสาธิตให้ดู
หากชมรมแข็งแกร่งพออาจจะมีโอกาสส่งตัวแทนไปแข่งขันกับโรงเรียน
อื่น เพื่อเพิ่มทักษะให้รอบด้านยิ่งขึ้น”

“ขอไปคุยกับเพื่อน ๆ ก่อนนะครับ กลัวตั้งชมรมแล้วไม่มี
สมาชิกเดียวหน้าแตก” ผมผัดผ่อน

“ตามสบาย พรุ่งนี้ค่อยมาบอกครูก็ได้”

...

สองสัปดาห์ต่อมามีคนมาสมัครเข้าชมรมอีกสี่สิบคน ซึ่งเป็น
จำนวนที่ผมสามารถนำไปเรียนท่านผู้อำนวยการเพื่อกำหนดการจัดตั้ง

ชมรมต่อไปได้ การประกาศเชิญชวนของพวกเขายังมีคนสนใจเพิ่มขึ้นทุกวัน ผมดีใจมากที่เพื่อน ๆ อยากเรียนรู้ร่วมกัน

เจียบบอกว่าที่เหตุการณ์พลิกผันมาถึงจุดนี้ เพราะแม่ผมกล่าวในที่ประชุมเครือข่ายผู้ปกครอง ให้เล็งเห็นความสำคัญในการเรียนรู้วัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านอันเป็นรากเหง้าแขนงหนึ่งของความเป็นไทย แม่โน้มน้ำหนักด้วยการเปิดคลิปวิดีโอการแสดงหน้าชั้นของพวกผมให้กลุ่มผู้ปกครองดู บรรดาพ่อแม่เลยพากันไปชักจูงลูกหลานให้สมัครเป็นสมาชิก

“ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต้องช่วยกันคนละไม้คนละมือ จะเกี่ยงให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้” แม่บอกตอนที่ผมเข้าไปกราบขอบคุณ

แม้ไม่เคยนิยมนิยมชมชอบมาก่อน แต่พอได้สัมผัสก็ถึงกับหลงเสน่ห์ หากเพื่อน ๆ อยากเรียนรู้วิถีชีวิตอันงดงามที่บรรพบุรุษสืบทอดต่อกันมา ผมขอชักชวนให้เริ่มลงมือไปพร้อม ๆ กัน อย่าปล่อยให้เพลงพื้นบ้านล่องลอยไปตามยถากรรมอย่างทุกวันนี้เลย เห็นแล้วรู้สึกเสียดายมรดกล้ำค่าชิ้นนี้เหลือเกินครับ”

(เอื้อระเหยลอยคอ , 2555 : 205)

วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเอื้อระเหยลอยคอ ผู้แต่งใช้การปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรม คือการจบเรื่องด้วยความสุขหรือความสำเร็จของตัวละคร เรื่องเอื้อระเหยลอยคอเป็นวรรณกรรมเยาวชนที่จบเรื่องได้อย่างมีความสุข ซึ่งความสุขเหล่านั้นไม่ใช่ความสุขที่ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งในเรื่องได้รับเพียงตัวเดียว แต่ความสุขเหล่านั้นเกิดขึ้นกับตัวละครทั้งเรื่อง เพราะความสุขและความสำเร็จที่ได้มาเกิดจากความร่วมมือของตัวละครเกือบทั้งเรื่อง

นอกจากนี้ยังพบการปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรม คือการจบเรื่องด้วยความสุขหรือความสำเร็จของตัวละครในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าน้อย...เจ้ากรงหัวจุก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ในป่าลี้กมีศัตรูของเรามากมาย ไม่ว่าจะเป็นเหยี่ยว งู หนู และสัตว์ป่าอื่น ๆ เราไม่รู้ว่าจะต้องเผชิญอะไรอีกมากเพียงไหน บุญรอดอย่าลืมนะว่าที่ชายป่าแห่งนี้ศัตรูของเรามีเพียงมนุษย์เท่านั้น”

ฉันทิมให้สร้อย เธออาจจะรู้เพียงพิษสงของสัตว์ที่เอี้ยขึ้นมา แต่สำหรับศัตรูอีกอย่างหนึ่ง เธอไม่รู้ดีเท่าฉันทิม

“ฉันเชื่อว่าศัตรูในป่าของพวกเราจะอย่างไรก็ไม่ร้ายกาจเท่ามนุษย์แน่ สมอมมนุษย์เลอเลิศและหลากหลายเล่ห์เกินกว่าที่เราคิด เราจะตกเป็นเหยื่อล่อลวงของพวกเขาในทันทีที่เผชิญหน้า ไม่เหมือนสัตว์อื่นที่ฉันเชื่อว่าระดับมันสมองคงไม่ต่างกับพวกเรามากนัก ถ้าเราระมัดระวังดีพอจะสามารถเอาตัวรอดได้ ส่วนมนุษย์แม้จะไม่เห็นเรา เราก็อาจตกเป็นเหยื่อของเขาได้ สร้อยไม่ชอบป่าลึกหรือ”

เธอพยักหน้าแล้วตอบว่า

“ใช่ ที่นั่นไม่มีผลไม้มากเหมือนในสวนของมนุษย์”

“แต่ที่นั่นมีไม้ผลธรรมชาติให้พวกเราได้กินกัน ส่วนดีของพืชผลธรรมชาติคือไร้พิษภัยแฝงอยู่ สร้อยรู้ไม่ใช่หรือผลไม้แทบทุกชนิดที่มนุษย์ปลูก เปลี่ยนไปทั้งรสชาติ ขนาดผล และฤดูกาลที่ออก บางอย่างไม่มีเมล็ดและแมลงใต้คอม ฉันว่ามันเป็นเรื่องผิดปกติมาก ในปุยหรือสารที่เขาราดอาจมียาฆ่าแมลงหรือสารพิษอื่นเจือปน มันน่ากลัวสำหรับพวกเราเหลือเกิน ไม่เหมือนผลไม้หรือพืชผลอื่นในป่าที่ไม่มีเรื่องราวแบบนี้”

สร้อยพยักหน้ายอมรับ

“บุญรอดพูดมีเหตุผล”

ฉันยิ้มให้เธอด้วยความชื่นชม แม้ว่าสร้อยมีความคิดเป็นของตัวเอง แต่สำหรับความคิดของฉันเธอก็ยอมรับฟัง ถ้าฉันมีเหตุผลที่ดีกว่าเธอจะยอมรับอย่างไม่อึดเอื้อน

การที่พวกเราจะอพยพเข้าไปในป่าลึก ฉันว่ามันจะเป็นผลดีกับชีวิต แต่หากฉันเริ่มชีวิตใหม่กับสร้อย พ่อกับแม่อาจจะเหงาขึ้นนิดหน่อย ความจริงวันที่ฉันหนีรอดจากกรงขังของมนุษย์มาได้ อาหารเสริมของแม่ก็หายไปปลิดทิ้ง แม่เริ่มกินอาหารได้มากขึ้น แม่สดชื่นและมีความสุขมากขึ้น รวมถึงพ่อด้วย แต่อีกไม่กี่วันข้างหน้า รังนอนของพ่อแม่ต้องขาดฉัน ฉันจะสร้างรังรักใหม่กับสร้อย แต่รังใหม่ของฉันจะอยู่ข้างรังของพ่อแม่แน่นอน”

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก , 2556 : 85)

วรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก ผู้แต่งใช้การปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม คือการจบเรื่องด้วยความสุขหรือความสำเร็จของตัวละคร เรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุกเป็นวรรณกรรมเยาวชนที่จบเรื่องได้อย่างน่าประทับใจ ถึงแม้ตัวละครในเรื่องจะไม่ใช่มนุษย์ แต่ผู้แต่งก็สามารถ

ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกได้เหมือนกับมนุษย์ การจบเรื่องตัวละครเอกของเรื่องก็สามารถฝ่าฟันอุปสรรคมาได้อย่างน่าตื่นเต้น และสุดท้ายก็ได้ใช้ชีวิตคู่อย่างมีความสุข

3.3 กลวิธีการใช้ภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญ ซึ่งมนุษย์ใช้ในการติดต่อแลกเปลี่ยน และทำความเข้าใจกับบุคคลอื่น ทั้งนี้ผู้สื่อซึ่งอาจหมายถึงผู้พูด ผู้เขียนหรือผู้ส่งสัญญาณจะต้องเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของการสื่อสาร เพื่อให้ผู้รับสามารถตีความและเข้าใจสารได้ตรงความต้องการของผู้สื่อ อย่างไรก็ตาม ภาษาที่ผู้แต่งเลือกนำมาใช้ในงานวรรณกรรมสำหรับเด็กนั้น นอกจากจะเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สื่อกับผู้รับแล้ว ภาษายังมีบทบาทในการช่วยพัฒนาความรู้ ความคิด จิตใจ และสติปัญญาของผู้อ่านที่อยู่ในวัยเด็กให้เจริญงอกงามขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้น ภาษาในวรรณกรรมสำหรับเด็กจึงอาจก่อให้เกิดผลสองประการ คือ เพื่อให้เกิดความไพเราะ งดงาม ในเชิงวรรณศิลป์ และช่วยกล่อมเกลาจิตใจของเด็กให้รู้สึกอ่อนโยนละมุนละไมไปพร้อมกัน (พัชรีย์ จำปา 2539 : 132)

สุรตนา สิทธาจารย์ (2523 : 59) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการใช้ภาษาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งอาจสรุปได้ว่า ภาษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กนั้นจะต้องให้เด็กอ่านแล้วเข้าใจได้ทันทีโดยไม่ต้องต้องแปลหรือตีความ เพราะเมื่อสะดวกที่ภาษา อารมณ์ของเด็กก็จะขาดช่วงลงแล้วอาจเลิกการอ่านเสียกลางคัน เนื่องจากเด็กจะใช้ใจนำหน้าตนเองอยู่เสมอ สมอหรือความคิดจะตามมาภายหลัง ดังนั้น การใช้ภาษาที่สามารถกระชับใจเด็ก กระทบอารมณ์เด็กได้ย่อมประสบความสำเร็จ

การใช้คำในวรรณกรรมสำหรับเด็ก จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นคำที่ผู้แต่งมักเลือกนำมาใช้ในการเขียนเรื่องจึงเป็นคำง่าย ๆ ที่สื่อความหมายตรงตัว และผู้แต่งจะต้องรู้จักการจัดวางคำเหล่านั้นให้เหมาะสมงดงามเพื่อให้ความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ต่าง ๆ ที่ต้องการแสดงออกมานั้นมีพลัง และมีอิทธิพลกระทบใจผู้อ่านให้รู้สึกคล้อยตามโดยที่ไม่รู้ตัว การเลือกใช้คำที่นำมาศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การใช้ภาพพจน์ การใช้บทสนทนา และการใช้บรรยายโวหารและพรรณนาโวหาร

3.3.1 การใช้ภาพพจน์

ภาพพจน์ หรือบางท่านอาจใช้ว่า ความเปรียบ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Figure of Speech หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่เกิดจากกลวิธีการใช้คำเพื่อให้เกิดภาพที่แจ่มชัด และลึกซึ้งขึ้นในใจของผู้ฟัง (กาญจนา นาคสกุล และคณะ, 2524) การใช้ภาพพจน์ในงานวรรณกรรม นอกจากจะช่วยให้ข้อความมีความกระชับชัดและกระชับคมคายขึ้นแล้ว ยังช่วยเพิ่มคุณค่าให้แก่

งานเขียนในเชิงวรรณศิลป์ได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ สุภา อังกระวรรณท์ (2527) ยังได้เสนอว่า การสื่อสารโดยใช้การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับของอีกสิ่งหนึ่งนั้น ความเปรียบเทียบที่ใช้จะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงทัศนคติและความคิดของคนหรือกลุ่มคนนั้น ๆ

การใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมทั่ว ๆ ไปอาจเลือกนำมาใช้ได้หลายแบบต่าง ๆ กัน ตามความเหมาะสมหรือความนิยมของแต่ละคน การใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนมีลักษณะเด่นที่น่าสนใจซึ่งอาจแตกต่างจากวรรณกรรมอื่น ๆ อยู่บ้าง ตรงที่ผู้แต่งมักนิยมใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานในการดำเนินเรื่อง โดยใช้ตัวละครที่เป็นสัตว์ พืช วัตถุ สิ่งของหรือสิ่งที่ไม่มีชีวิตมาสมมุติบทบาทขึ้นเหมือนคน ทั้งนี้เพื่อเร้าความสนใจของผู้อ่านให้เกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน และอยากติดตามอ่านเรื่องราวต่อไปจนจบ ในขณะเดียวกันผู้แต่งก็อาจจะเลือกใช้ตัวละครที่สมมุติขึ้นด้วยวิธีบุคลาธิษฐานให้เป็นตัวแทนของผู้แต่งในการสื่อแนวคิดด้านคุณธรรมมาสู่ผู้อ่าน ดังนั้น ในวรรณกรรมเยาวชนสำหรับเยาวชนบางเรื่องที่มุ่งเสนอแนวคิดให้สอดคล้องกับหลักคำสอนทางพุทธศาสนาจึงอาจปรากฏใช้ภาพพจน์สัญลักษณ์รวมอยู่ด้วย ในงานวิจัยนี้พบว่า ภาพพจน์ที่ปรากฏว่าใช้มากที่สุดคือ อุปมา รองลงมาคือบุคลาธิษฐาน และสัญลักษณ์ ภาพพจน์แบบอุปลักษณ์ อติพจน์ และอื่น ๆ นั้นมีข้อมูลอยู่ประปราย ผู้วิจัยจึงไม่นำมาวิเคราะห์ไว้ในที่นี้ ส่วนศัพท์พจน์นั้นมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสนุกสนานจากการเลียนเสียงธรรมชาติและเลียนเสียงร้องที่สอดคล้องกับตัวละครในเรื่อง จึงเน้นความสมจริงมากกว่ามุ่งเสนอแนวคิดด้านคุณธรรม ในงานวิจัยนี้จึงเลือกนำมาวิเคราะห์เพียง 2 แบบ ได้แก่ อุปมา และบุคลาธิษฐาน ดังนี้

3.3.1.1 อุปมา (Simile) คือภาพพจน์เปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกันโดยมีคำเชื่อมโยง เช่น คำว่า เหมือน คุณ ดัง เช่น ปาน ราว ประหนึ่ง เพียง เทียม ฯลฯ (กาญจนา นาคสกุล และคณะ, 2524) การใช้ภาพพจน์แบบอุปมาที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนทั้ง 4 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ตรงบริเวณหัวรอกันคลื่นนั้น หากมองจากที่ไกล ๆ ในยามค่ำ
คืนแล้ว เหมือนกับมีร่างของใครบางคนกำลังยื่นทอคมองออกไปยัง
ท้องทะเลอย่างเดี๋ยวเดียว”

(โรงเรียนริมทะเล ตอน นมเป็ย, 2553 : 9)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบหัวรอกันคลื่นในยามค่ำคืนเหมือนกับคนที่กำลังยืนอยู่ที่ทะเล

“พวกเธอเล่นกระโดดเชือกซึ่งนำเอาข่านผักบุงทะเลมาต่อกัน ยาว ๆ มองไกล ๆ เหมือนตุ๊กตาไชลานที่กระโดดขึ้นลง โดยมีตุ๊กตาอีกสองตัวคอยแกว่งเชือกตามจังหวะกระโดด”

(โรงเรียนริมทะเล ตอน เด็กแถวหลัง ทำห้องเรียน , 2553 : 46)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบเด็กที่กำลังเล่นกระโดดเชือกเหมือนกับตุ๊กตาไชลาน

“บนเที่ยวบินอย่างกึ่ง – กรุงเทพฯ หัวใจของผมที่เคยพองโต ตอนขามากลับยุบแฟบ เทียวแห่งราวกับใบไม้ที่ร่วงเกรียมแดดหน้าร้อน ท้องฟ้านอกหน้าต่างเครื่องบินก็ดูหม่นหมอง ไม่สดใสเหมือนกันก่อน”

(ตามหาโจตัน ตอน เจ้าชายน้อย , 2554 : 99)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบหัวใจของโจตันที่เต็มไปด้วยความผิดหวังกับใบไม้ที่แห้งกรอบในช่วงฤดูร้อน

“ตอนที่พระอาทิตย์ก่อนดวงโผล่ขึ้นระหว่างเหลี่ยมเขา สาดแสงสีส้มสดเหมือนสีแครอดที่เม้มบังคับให้ผมกินอยู่บ่อย ๆ จนกลายเป็นของโปรดในที่สุด”

(เอื้อระเหยลยคอค ตอน ดูนก , 2555 : 39)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบแสงพระอาทิตย์กับสีของแครอดว่ามีสีสดใสมากเพียงใด

“แม่ถูกหนังสือของเด็กใจร้ายยิงตายเมื่อไม่กี่วันนี้เอง พ่อเสียใจจนไม่ยอมออกไปหาเหยื่อ ทุกวันนี้ยังซึมเซาอยู่ในรัง หัวใจพ่อบาดเจ็บราวกับโดนมีดกรีดขั้วหัวใจ ไหนที่สินจะถูกมนุษย์จับใจ ไหนแม่จะมาเสียชีวิต ทุกวันนี้ครอบครัวเราเหลือเพียงสองตัว ฉันต้องออกไปหาอาหารมาให้พ่อด้วย”

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก ตอน พิษมนุษย์ , 2556 : 28)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบความเสียใจของพ่อบุญรอดที่ต้องมาสูญเสียแม่ไปกะทันหันเหมือนกับมีใครเอามีดมากรีดที่ขั้วหัวใจ

3.3.1.2 บุคลาธิษฐาน (Personification) คือการเปรียบเทียบโดยนำสิ่งที่ไม่มีชีวิตหรือมีชีวิต แต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับเป็นคน (กาญจนา นาคสกุล และคณะ, 2524) เป็นภาพที่มีการใช้มากที่สุดในวรรณกรรมเยาวชน โดยปรากฏการเปรียบเทียบแบบบุคลาธิษฐานตลอดแทบทั้งเรื่อง ทั้งนี้เพื่อต้องการให้สอดคล้องกับความสนใจตามธรรมชาติของเด็กที่มักชอบตัวละครที่มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา การสมมุติให้สัตว์ พืช หรือวัตถุสิ่งของต่าง ๆ สามารถแสดงลักษณะอาการต่าง ๆ ได้เหมือนคนจึงกระตุ้นความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี ทำให้เด็กอยากติดตามอ่านเรื่องราวต่อไปอย่างไม่รู้เบื่อ ขณะเดียวกันวรรณกรรมก็ยังแฝงแนวคิดด้านคุณธรรม ซึ่งได้เสนอผ่านพฤติกรรมของตัวละครก็จะช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจและจดจำได้อย่างรวดเร็ว ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนทั้ง 4 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ในวันที่สายลมกริ้ววกราด ปีกขนาดใหญ่ก็กางออก”

(โรงเรียนริมทะเล ตอน โรงเรียนริมทะเล, 2553 : 20)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งใช้การเปรียบเทียบแบบบุคลาธิษฐานเปรียบเทียบสภาพอากาศที่แปรปรวนเหมือนกับสายลมที่กำลังโกรธ

“พวกเพื่อน ๆ ลับหายไปแล้ว ลมอุ่นจากทะเลพัดเข้ามาโอบกอดผม หมู่นี้แปลกจริง ๆ ผมอยากอยู่ตรงชายหาดคนเดียวนาน ๆ และรู้สึกว่ามีสายตาคู่หนึ่งจ้องมองผมอยู่”

(โรงเรียนริมทะเล ตอน มิตรภาพ, 2553 : 102)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งใช้การเปรียบเทียบแบบบุคลาธิษฐานเปรียบเทียบความรู้สึกถึงความสุขที่ได้รับราวกับมีลมทะเลมาโอบกอดไว้

“ยังไม่ทันที่แสงอาทิตย์ยามเช้าจะลามเลียมาถึงหน้าต่างห้อง พี่ปีบก็มาเคาะประตูเรียกให้แต่งตัวไปดูนกกันอีก”

(เอื้อระเหยลยคอค ตอน ค่ายกฐ , 2555 : 53)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งใช้การเปรียบเทียบแบบบุคลาธิษฐานเปรียบเทียบแสงแดดยามเช้าที่สาดส่องมายังหน้าต่างราวกับแดดนั้นมาลามเลียถึงหน้าต่างห้องนอน

“ความเหงาเข้ามารุมเร้าฉันตั้งแต่อย่างเข้าค่ำคืน หลังตะวันตก
 เหลี่ยมเขา ฉันเริ่มรู้สึกวังเวงและเดียวดาย ก่อนหน้าฉันพยายาม
 สืบหาจุดอ่อนของกรงขัง เพื่อมีหนทางหนีออกไปได้”

(เจ้าเอ๋ย...เจ้ากรงห้าวอก ตอน นกเขลย , 2556 : 47)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แต่งใช้การเปรียบเทียบแบบบุคลาธิษฐานเปรียบเทียบความรู้สึกเหงา
 เดียวดายที่เข้ามารุมเร้าร่างกายและจิตใจในยามค่ำคืน

3.3.2 การใช้บทสนทนา

บทสนทนา คือ คำพูดที่ตัวละครใช้โต้ตอบกันในเรื่อง บทสนทนาที่ดีต้อง
 เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวละคร ต้องสอดคล้องกับบรรยากาศในเรื่องและที่สำคัญต้องมี
 ลักษณะที่สมจริง คือมีคำพูดที่เหมือนกับบุคคลในชีวิตจริงใช้พูดจากัน

บทสนทนาในนวนิยายอาจเป็นเรื่องราวของสงคราม เศรษฐกิจ การศึกษา การ
 คมนาคม ปัญหาของเด็กวัยรุ่น การค้าของเถื่อน วงการธุรกิจเพชรพลอย วงการแฟชั่น วงการ
 ภาพยนตร์ ข่าวสังคมซุบซิบ หรือเรื่องของการอาหาร ฯลฯ โดยที่เรื่องราวดังกล่าวข้างต้นนี้อาจไม่ได้มี
 ส่วนเกี่ยวข้องับเนื้อเรื่องของนวนิยายก็ย่อมได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประเภทแรก นวนิยายไม่มี
 ข้อจำกัดในเรื่องขนาดอย่างเรื่องสั้น การดำเนินเรื่องในนวนิยายจึงไม่จำเป็นต้องรวบรัดให้ตรง
 ประเด็นอย่างเรื่องสั้น ประการที่สอง เป็นเพราะว่าผู้แต่งนวนิยายต้องการจะให้ผู้อ่านมีความรู้ความ
 เข้าใจในเรื่องของชีวิต เรื่องของโลกอย่างกว้างขวาง ผู้แต่งบางคนจึงนิยมแทรกทัศนคติของตนที่มี
 ต่อชีวิต (ชีวิตทัศน์) และมีต่อโลก (โลกทัศน์) ไว้ในบทสนทนาของตัวละคร และผู้แต่งหลายคนนิยม
 กำหนดให้ตัวละครบางตัวแสดงภูมิรู้ในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ผู้แต่งสนใจหรือมีความรอบรู้ในเรื่องนั้น
 ๆ ส่วนเหตุผลประการที่สามนั้น อาจเป็นเพราะว่า บทสนทนาเป็นแรงจูงใจอันสำคัญอย่างหนึ่ง
 ช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจอุปนิสัยใจคอกของตัวละครโดยตรง นอกจากนี้บทสนทนายังช่วยทำให้ผู้อ่าน
 เกิดความเพลิดเพลิน เพราะได้รับความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ หรือได้แง่คิดที่คมคายและชวนขันไป
 พร้อมกันด้วย สำหรับเหตุผลประการสุดท้ายนั้นอาจจะเป็นเพราะว่า บทสนทนายาว ๆ ช่วยขยาย
 เรื่องของผู้แต่งให้มีขนาดยาวมากยิ่งขึ้น และมีผลทำให้ผู้แต่งพลอยมีรายได้สูงขึ้นด้วยนั่นเอง บท
 สนทนาจึงมีขนาด ปริมาณและขอบเขตกว้างขวางกว่าเรื่องสั้น (สายทิพย์ นุกุลกิจ 2537 : 184 –
 185)

3.3.2.1 การใช้บทสนทนาเพื่อบรรยายเหตุการณ์

ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *โรงเรียนริมทะเล* ผู้แต่งได้ใช้บทสนทนาในการเล่าเหตุการณ์หรือเรื่องราวทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“หลังคาโรงเรียนมุงด้วยกระเบื้องโบราณสีเทา ครูใหญ่มักจะเล่าให้พวกเราฟังว่าท่านเป็นคนไปซื้อมันมาจากเกาะยอ จังหวัดสงขลามันเป็นกระเบื้องที่ชาวจีนฮกเกี้ยนเป็นผู้ผลิตขึ้นมา และกว่าจะมาถึงโรงเรียนก็ใช้เวลาในการเดินทางเป็นอาทิตย์ ในระหว่างนั้นท่านต้องออกสู้ขงวิญแควน เพราะระหว่างทางมีโจรสลัดคอยปล้นเรือทุกลำที่ผ่านไปมา ครูใหญ่มักจะเล่าเรื่องนี้ตอนที่ท่านพานักเรียนไปนั่งอยู่ริมทะเลบนผืนอันอ่อนนุ่ม ในขณะที่เล่าท่านดูมีความสุขไม่แพ้พวกเรา

“ครูเดินทางไปในทะเลสาบสงขลา ซึ่งต้องไปลงเรือที่อำเภอระโนดและนั่งเรือออกไปจนถึงเกาะยอ น้ำในทะเลสาบบางแห่งตื้นเขินเมื่อน้ำลงเรือจะไม่สามารถผ่านไปได้ เราต้องหยุดเรือรอให้น้ำขึ้น พวกโจรสลัดจะคอยดักรอที่เรือหยุดรอให้น้ำขึ้น พวกเขาไม่ได้ปล้นคนในเรือ แต่จะยึดเรือไปเพื่อเรียกค่าไถ่จากเจ้าของเรือ คนในเรือพวกโจรสลัดเขาจะเลี้ยงดูอย่างดี เมื่อเจ้าของเอาเงินมาจ่ายค่าไถ่ เขาก็ปล่อยออกมา พวกเธอเชื่อไหม บางทีปล้นไปปล้นมา เจ้าของเรือกับพวกโจรกลายเป็นเพื่อนกันก็มี คือปล้นกันจนสนิทไปเลย”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 20)

3.3.2.2 การใช้บทสนทนาเพื่อแสดงลักษณะของตัวละคร

บทสนทนาลักษณะนี้จะช่วยแสดงบุคลิกลักษณะและนิสัยของตัวละคร ดังเช่นในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *ตามหาโจตัน* ผู้แต่งได้ใช้บทสนทนาในการเล่าประวัติของตัวละครโจตัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ผมชื่อโจตัน ชื่อจริงก็โจตัน ชื่อเล่นก็โจตัน บางคนบอกว่าชื่อผมมาจากอีห้อยี่ทาบ้าน บางคนบอกว่าเพี้ยนมาจาก “ตันโจ” ที่หมายถึงปลาทองหัววันพันธุ์หนึ่ง บางทีเรียกว่า “หัวสิงห์ตันโจ” ต่างคาดเดาเองเองทั้งนั้น แล้วโจตันหมายถึงอะไรกันแน่ โปรดอย่าถามผมเลย เพราะผมเองก็ไม่รู้”

(ตามหาโจตัน , 2554 : 18)

ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *เอ๋อระเหยลอยคอ* ผู้แต่งได้ใช้บทสนทนา แสดงนิสัยของตัวละครเด็กที่มีต่อผู้ใหญ่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ใกล้ค่ำ อาปุ๋จับรถเข้ามารับพวกเรา ตาขงยั้นยั้นมันคงว่าไม่ไปด้วย แม้ว่าอาปุ๋จะหว่านล้อมอย่างไรก็ตาม ผมเห็นเขาขยิบตาให้เปรียว

“คุณตาไปกับพวกหนูนะคะ หนูทำกระทงเผื่อแล้ว” เปรียว ออกอ้อนพรางใช้มืออวบขาวกอดแขนผมมคำอย่างประจบ

“ตอนคุณเพลงถ้าหนูสงสัยจะได้ขอความกรุณาคุณตาอธิบายให้ฟัง”

“ตาแก่แล้วกลัวเดินไม่ไหว” ตาขงยังอธิบาย

“มีหนุ่ม ๆ ไปหลายคน ถ้าคุณตาเมื่อยก็ช่วยกันพยุง” อาปุ๋

เสนอ

“ผมแบกเก้าอี้ตามก็ได้ครับ” พี่บ๊อบคุ่นเคยกับการถือเก้าอี้ให้

น้องสาว

“ไม่ต้อง ไม่ต้อง” ตาขงโบกไม้โบกมือ “ตาไปก็ได้

“ไชโย” พวกเราร้องขึ้นพร้อมกันก่อนเคลื่อนขบวน”

(เอ๋อระเหยลอยคอ , 2555 : 83 - 84)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *เอ๋อระเหยลอยคอ* ตอนยอมรับคำทำ ผู้แต่งได้เล่าเรื่องถึงการสนทนาระหว่างตากับหลาน ๆ ที่จะไปชมการแสดงเพลงพื้นบ้านที่งานวัด ได้อย่างน่ารักและเป็นกันเอง

ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *เจ้าออย...เจ้ากรงหัวจุก* ผู้แต่งได้ใช้บทสนทนา แสดงลักษณะตัวละครว่ามีสติปัญญาในการแก้ปัญหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แผนการช่วยเหลือพี่สินกับปิ่นยังไม่เป็นรูปเป็นร่างชัดเจน พ่อบอกแต่เพียงเบื้องต้นว่า

“การช่วยเหลือพวกของเราทั้งสองนั้นทำได้ในสถานการณ์เดียวคือช่วงที่มนุษย์ผลอ ซึ่งฉันเองก็ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่ อาจจะมีโอกาสบ้างเช่นตอนให้อาหารหรืออาบน้ำน่านก แล้วพวกเขาลืมปิดประตูงอะไรทำนองนี้ หากจะช่วยเหลือโดยวิธีอื่นน่าจะยาก ถ้าจะให้ดี ต้องให้

พวกเราตัวหนึ่งคอยสังเกตพฤติกรรมมนุษย์ ว่าวันหนึ่งเขาทำอะไรกับ
นกบ้าง แต่ถ้าจะให้สู้รบตบมือกับมนุษย์ พวกเราไม่มีปัญหาหรอก”
ท่าทางสร้อยไม่เห็นด้วยกับวิธีนี้ เธอบอกพ่อว่า

“วิธีนี้น่าจะลำบาก มนุษย์รอบคอบในเรื่องราวเหล่านี้มาก ถ้า
พวกเราตัวใดตัวหนึ่งเข้าไปใกล้กรง ก็ไม่คิดว่าจะถูกจับไปอีก”

พ่อยิ้มให้กับความคิดของสร้อย ดูเหมือนว่าพ่อมีทางออกในเรื่องนี้แล้ว

“ไม่ต้องกลัวหรอกสร้อย มนุษย์ต้องการแต่นกตัวผู้ ถ้าฉัน
หรือบุตรอดไปแถวนั้นสิโคนจับแน่ แต่ถ้าเป็นนกเมียอย่างสร้อยไม่
น่าจะเป็นไร นกตัวเมียไม่ร้องเหมือนนกตัวผู้ มนุษย์ไม่เอาไปเลี้ยงให้
เสียเวลาหรอก”

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก , 2556 : 83 - 84)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก ตอนจุดเปลี่ยน
ผู้แต่งได้เล่าเรื่องถึงการสนทนาของครอบครัววนกรงหัวจุกที่ระดมสมองช่วยกันหาหนทางเพื่อช่วย
เพื่อนนกที่ถูกมนุษย์จับตัวไปขังไว้ในกรงเพื่อนำไปแข่งขันประชันเสียง

3.3.3 การใช้บรรยายโวหารและพรรณนาโวหาร

การใช้บรรยายและบทพรรณนาโวหาร บทบรรยาย หมายถึงการเล่าเรื่องในส่วน
ที่เป็นการชี้แจงอธิบายเรื่อง บทพรรณนามีประโยชน์ต่อเรื่องเป็นอย่างมาก เพราะทำให้เรื่องดำเนิน
ไปอย่างรวดเร็ว และยังทำหน้าที่ให้รายละเอียดในด้านกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านตัวละคร อัน
ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา บุคลิกลักษณะ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่สามารถรับรู้ได้ทางสายตา
ในด้านฉากก็เช่นเดียวกัน

ส่วนบทพรรณนาจะใช้ภาษาที่ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามด้วยการใช้คำที่เร้า
อารมณ์ความรู้สึก บทพรรณนาจะใช้พรรณนาทั้งตัวละคร ฉาก บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

3.3.3.1 การบรรยาย

การบรรยาย คือ การเขียนที่มีเจตนาเพื่อเล่าเรื่องที่เกิดขึ้น
(ราชบัณฑิตยสถาน 2545 : 276)

การบรรยาย หมายถึง การเล่าเรื่องซึ่งเป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่
ต่อเนื่องกัน โดยชี้ให้เห็นสถานที่เกิดเหตุการณ์ สาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ สภาพแวดล้อม บุคคลที่

เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์นั้น เนื้อเรื่องที่บรรยายอาจเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องที่สมมุติขึ้นก็ได้ (ชุมสาย สุวรรณชมภู 2553 : 48)

3.3.3.1.1 การบรรยายตัวละคร

ตัวละคร หมายถึง บุคคลที่นำเสนอมาในบทละคร หรือบทความประเภทเรื่องเล่า ซึ่งผู้อ่านจะตีความเอาเองว่ามีศีลธรรมจรรยา และอารมณ์อย่างไรจากการที่ตัวละครนั้น ๆ แสดงออกด้วยคำพูดที่เรียกว่าบทสนทนา หรือด้วยการกระทำที่เรียกว่าบทบาท พื้นฐานอารมณ์และศีลธรรมจรรยาของตัวละครเป็นเหตุจูงใจให้ตัวละครนั้น ๆ พูด หรือมีบทบาท เช่นนี้ (ชนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ 2530 : 413) ผู้แต่งวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยายทั้ง 4 เรื่อง ได้ใช้วิธีการบรรยายเพื่อเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครในเรื่อง *โรงเรียนริมทะเล* ดังนี้

“มะเขือข่อยเป็นคนตัวเล็กที่สุดในบรรดานักเรียนในห้อง
เอกลักษณ์ประจำตัวของมะเขือข่อยคือ เขามักจะยื่นอ้าปากค้ำน้ำลาย
ไหลยี่ดออกจากปากเมื่อเขารู้สึกตื่นเต้นจนระงับอารมณ์ไว้ไม่อยู่ หรือ
เมื่อรู้สึกดีใจเกินขนาด ต่อจากนั้นเขาจะขยับปากขึ้นลงราวกับจะพูด
อะไรออกมาแต่ไม่มีเสียง”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 23)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *โรงเรียนริมทะเล* ตอนโรงเรียนริมทะเล ผู้แต่งได้บรรยายตัวละครในเรื่องซึ่งมีชื่อว่ามะเขือข่อย ว่าเป็นเด็กที่ตัวเล็กที่สุดในห้องเรียน เอกลักษณ์ประจำตัวของมะเขือข่อยคือ เมื่อเกิดความตื่นเต้นหรือดีใจ มะเขือข่อยจะยื่นอ้าปากค้ำน้ำลายไหลยี่ดออกจากปากทันที

ในเรื่อง *ตามหาใจตัน* ผู้แต่งได้ใช้การบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละคร ดังนี้

“ถึงคาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ครูเปมิกาแต่งตัวเปรี้ยวเข้ามา
เสื้อผ้าของครูนักดูคาดเสมอ ช่วยดึงความสนใจของเพื่อนไปจากผม
ได้ หลายคนบอกว่าครูนุญเฉียวโมโหง่าย ปกติครูสอนภาษาอังกฤษชั้น
มัธยมสาม แต่ปีนี้พ่วงมาสอนชั้นมัธยมสองด้วย รุ่นพี่บอกให้ระวัง
สำหรับผมแล้วครูอาจจะแค้นปากร้ายกับบางคนไปบ้าง แต่ไม่เคยเป็นพิษ

ภัยต่อผม อาจจะเป็นเพราะว่าวิชาของครูผมสอบได้คะแนนสูงสุดในชั้น
ก็ว่าได้ ”

(ตามหาโจตัน , 2554 : 31)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่องตามหาโจตัน ตอนอีเมล ผู้แต่งได้บรรยาย
ตัวละครในเรื่องคือ ครูเปมิกา ซึ่งเป็นครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ ครูเปมิกาเป็นครูที่ชื่นชอบแต่งกาย
สีสดใสจึงสามารถดึงดูดผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี เด็กนักเรียนส่วนใหญ่จะเกรงกลัวครูเปมิกาเพราะ
ครูเป็นคนที่หุ่ดหงิดง่าย แต่โจตันไม่กลัวเพราะสามารถทำข้อสอบได้คะแนนสูงสุดในชั้นเรียน

ในเรื่องเอื้อระเหยลยยคอ ผู้แต่งได้ใช้การบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละคร ดังนี้

“ส่วนหน้าตาผิวพรรณของบักคมคายผ่องใสสมเป็นลูกคน
ร่ำรวย เนื่องจากพ่อเขามีโรงงานผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรอยู่ในนิคม
อุตสาหกรรมแถวอยุธยา ขณะที่ผมมีสีผิวค่อนข้างคล้ำ หน้าตายาว
กวนประสาท ตามที่เพื่อนร่วมชั้นอย่างเจี๊ยะประจานปาว ๆ กระทั่งนิสัย
ใจคอเพื่อน ๆ ยังลงมคิดว่าบักมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ให้ความร่วมมือต่องาน
ส่วนรวมอย่างเต็มกำลัง”

(เอื้อระเหยลยยคอ , 2555 : 10)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเอื้อระเหยลยยคอ ตอนครอบครัว
ผู้แต่งได้บรรยายตัวละครในเรื่องคือ บัก และณัฐคนัย บักคือเพื่อนร่วมชั้นของณัฐคนัยมีผิวพรรณดี
รูปร่างหน้าตาดี และที่สำคัญคือเป็นคนที่มีความใจโอบอ้อมอารี จึงทำให้บักเป็นที่รักของเพื่อน ๆ ใน
ชั้นเรียน ส่วนณัฐคนัยตัวละครเอกของเรื่อง ผู้แต่งบรรยายลักษณะณัฐคนัยว่าเป็นเด็กที่มีผิวคล้ำ
มีหน้าตาและนิสัยยิวกวนกวนประสาท

ในเรื่องเจ้าทอย...เจ้ากรงหัวจุก ผู้แต่งได้ใช้การบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละคร ดังนี้

“ป็นเป็นนกที่มีจิตใจเข้มแข็งและร่างกายแข็งแรงมาก เขามี
ท่าทีทะนงองอาจ เสียงร้องเขาดังก้องนำกลัว บางครั้งนกตัวอื่นเพียง
ได้ยินเสียงถึงกับบินหนีไปเลย พ่อเคยบอกฉันว่าการคบกับป็นเป็นเรื่อง
ดี แต่การสนิทกับเขามากกลับมิใช่เรื่องดี”

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก , 2556 : 19)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก ตอนน้ำใจมิตรผู้แต่งได้บรรยายตัวละครในเรื่องคือ ปืน นกกรงหัวจุกที่มีนิสัยเด็ดเดี่ยว จิตใจเข้มแข็ง มีเสียงร้องที่ดังกึกก้องน่ากลัว

3.3.3.1.2 การบรรยายฉาก

ฉาก หมายถึง สถานที่ เวลา และบรรยากาศในเรื่อง ซึ่งเป็นที่เกิดพฤติกรรมของตัวละครหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งฉากช่วยให้พฤติกรรมของตัวละครมีความน่าเชื่อถือ ช่วยสร้างบรรยากาศให้สมจริง เหมาะกับการส่งเสริมจุดหมายเฉพาะของเรื่อง (วรรณภา บัวเกิด 2530 : 640)

ในเรื่องโรงเรียนริมทะเล ผู้แต่งได้ใช้การบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับฉาก ดังนี้

“วันนั้นเป็นเวลาบ่ายที่ลมสงบนิ่ง ลมนอกที่เคียดแค้นเอาความเย็นสบายเข้ามาหาฝั่งพัดอย่างเอื่อยอ่อน ผมนั่งมองคันสนทะเลซึ่งเรียงรายอยู่นอกห้องเรียนผ่านหน้าต่างบานเดิม บรรยากาศในห้องเรียนดูอึดเอื่อย ในขณะที่ครูภาษาอังกฤษกำลังจะเริ่มค้นอธิบายวิธีการเขียนประโยคอย่างง่าย ๆ”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 23)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่องโรงเรียนริมทะเล ตอนอ้อมกอด ผู้แต่งได้บรรยายฉากในเรื่องว่ามีบรรยากาศที่เงียบสงบมากในช่วงโมงเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

ในเรื่องตามหาโจด้น ผู้แต่งได้ใช้การบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับฉาก ดังนี้

“ห้องพักอาศัยของคุณมีหนังสือมากมายมหาศาล ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษคล้ายห้องแม่ หลายต่อหลายเล่มผมคุ้นตาดูหน้าปก บางทีทั้งสองคนอาจชอบอ่านหนังสือแนวเดียวกัน นอกจากหนังสือแล้วอาตุนตุนยังคุณลูกตะกร้อไทยและลูกตะกร้อพม่าไว้เกลื่อนห้อง ผมลองนับสนุก ๆ น่าจะมีร่วมห้าสิบลูก บ้างวางเรียงไว้บนหิ้ง บ้างแขวนไว้เป็นพวงตามนุษย์ห้อง มันบอกได้ชัดเจนว่าเขารักและหลงใหลเกมลูกหวายแค่ไหน”

(ตามหาโจตัน , 2554 : 86)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่องตามหาโจตัน ตอนย้อนเวลา ผู้แต่งได้บรรยายฉากในห้องของอาคุณคุณว่ามีของที่เก็บสะสมมากมายไม่ว่าจะเป็นหนังสือภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และที่สะดุดตาโจตันมากที่สุดก็คือตะกร้อไทยและตะกร้อพม่าที่มีมากกว่าห้าสิบลูก

ในเรื่องเอ๋อระเหยลอยคอ ผู้แต่งได้ใช้การบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับฉาก ดังนี้

“พอกินข้าวเสร็จ ป้าทิพย์เลี้ยงเข้าครัวเพื่อโทรศัพท์หาเพื่อนบ้าน แล้วก็ออกมาแจ้งว่าน้ำในบ้านสูงถึงหัวเข่าแล้ว พวกที่ปักหลักอยู่ต้องใช้เรือพายออกไปทำงานและหาซื้อข้าวของ บางคนไม่มีเรือก็ต่อแพโฟมใช้เอง ซื่อคืออย่างเดียวคือไม่พบกระเช้าในหมู่บ้าน ส่วนพวกงูตะขาบ แมงป่อง เห็นกันจนชินตา เป็นกรณีที่พ่อพาแม่ไปอยู่พาร์ตเมนต์ และป้าทิพย์มาอยู่ที่นี่ เพราะทั้งสองกลัวงูมาก”

(เอ๋อระเหยลอยคอ , 2554 : 75)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเอ๋อระเหยลอยคอ ตอนเริ่มบทแรก ผู้แต่งได้บรรยายฉากในเรื่อง ได้อย่างน่าสนใจและตรงกับเหตุการณ์ในช่วงนั้นจริง ๆ คือเกิดเหตุอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ในประเทศไทย ป้าทิพย์โทรศัพท์หาเพื่อนบ้านและได้แจ้งข่าวให้ทุกคนทราบว่าจะขณะนี้ที่บ้านเกิดน้ำท่วมสูง ผู้คนต่างต้องเอาตัวรอดด้วยการนั่งเรือหรือแพโฟม สัตว์มีพิษต่างหนีน้ำออกมาเป็นจำนวนมาก แต่โชคดีที่ไม่มีข่าวเรื่องกระเช้า

ในเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก ผู้แต่งได้ใช้การบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับฉาก ดังนี้

“คำนี้ไร้คนตรีป่าขับกล่อม หริคหิ่งเรไรที่คุ้นหูไม่มีให้รับฟัง ช่วงเจียบสงบคล้ายห่างจากป่าเสียงเต็มประดา ทั้งที่ความจริงอยู่ไม่ไกลสักเท่าใด พ่อกับแม่เคยบอกกับฉันว่าถ้ามมนุษย์อยู่ที่ใด ความเป็นธรรมชาติของที่นั้นจะหายไป นกและสิงสาราสัตว์ทุกชนิดจะค่อย ๆ ลดน้อยถอยลง บางชนิดอาจถึงขั้นสูญพันธุ์ อย่าว่าแต่นกหรือสัตว์ใหญ่ แม้แต่มด แมลง หรือสัตว์เล็กสัตว์น้อยก็อยู่ไม่ได้”

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก , 2556 : 48)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง**เจ้าออย...เจ้ากรงหัวจุก** ตอนนกเขลย ผู้แต่งได้บรรยายฉากในเรื่องให้เห็นถึงบรรยากาศในป่าที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไป สัตว์ป่าน้อยใหญ่เริ่มหมดลงถึงขั้นสูญพันธุ์เพราะฝีมือของมนุษย์นั่นเอง

3.3.3.2 การพรรณนา

การพรรณนา คือ ถีลาการเขียนที่มีเจตนาเพื่อสร้างภาพตัวละคร ฉาก ปรางค์การณ์ ฯลฯ (ราชบัณฑิตยสถาน 2545 : 127) การพรรณนาเป็นการกล่าวถึงเรื่องราว สถานที่ บุคคล สิ่งของ หรืออารมณ์อย่างละเอียด และอาจแทรกความรู้สึกของผู้เขียนลงไปด้วย เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพหรือเกิดอารมณ์คล้ายตาม (ชุมสาย สุวรรณชมภู 2553 : 51)

3.3.3.2.1 การพรรณนาฉาก

ฉาก หมายถึง สถานที่ เวลา และบรรยากาศในเรื่อง ซึ่งเป็นที่เกิด พฤติกรรมของตัวละครหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งฉากช่วยให้พฤติกรรมของตัวละครมีความน่าเชื่อถือ ช่วยสร้างบรรยากาศให้สมจริง เหมาะกับการส่งเสริมจุดหมายเฉพาะของเรื่อง (วรรณ บัวเกิด 2530 : 640)

ในเรื่อง**โรงเรียนริมทะเล** ผู้แต่งได้ใช้การพรรณนาฉาก ดังนี้

“ฝนเริ่มตกเมื่อเมฆไม่ไผ่เริ่มก่อตัวหนาแน่นมากขึ้น โปรย ปรายสายเอนเห็นเป็นม่านสีขาวอยู่ในทะเล วันแรก ๆ ยังไม่เข้าหาฝั่ง แต่วัน ต่อ ๆ มาม่านฝนสีขาวค่อย ๆ เคลื่อนตัวเข้ามา”

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 72)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง**โรงเรียนริมทะเล** ตอนนกชนหิน ผู้แต่งได้พรรณนาฉากให้ผู้อ่านเห็นถึงความสวยงามที่ธรรมชาติได้สร้างขึ้นมา

ในเรื่อง**เจ้าออย...เจ้ากรงหัวจุก** ผู้แต่งได้ใช้การพรรณนาฉาก ดังนี้

“ฝนตกหนักไม่สร้างซา ต้นไม้ในสวนต้นไทรด้วยเงื่อมมือลม แรงกระโชกแกว่งไกว

ลมกลายเป็นพายุ เมื่อรวมกับหยาดฝนที่โถมถั่งหนานหนัก จึง
ราวกับมียักษ์มาเขย่าต้นไม้ให้สั่นไหววูบ กระทั่งอนเอนเอียงคล้ายอยาก
ต่อต้านวาทภัยที่โหมกระหน่ำ เสียงฝนจ๊ก ๆ เสียงลมซู่ซ่า ใบไม้ กิ่งไม้
และผลไม้ปลิวปลิวราวใครเคঁดทิ้ง”

(เจ้าเอย...เจ้ากรุงหัวจุก , 2556 : 9)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรุงหัวจุก ตอนบทนำ ผู้แต่ง
ได้พรรณนาฉากโดยการเลือกใช้คำที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกได้ว่าตัวละครกำลังเผชิญกับภัยพิบัติทาง
ธรรมชาติอย่างน่าสงสาร

3.3.3.2.2 การพรรณนาอารมณ์

อารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกทางใจที่เปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งเร้า
เช่น อารมณ์รัก อารมณ์โกรธ อารมณ์ดี อารมณ์ร้าย อารมณ์ขัน อารมณ์เยือกเย็น อารมณ์ร้อน
 เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน 2545 : 1367) ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2519 : 62) กล่าวว่า วรรณคดี
นั้นมีคุณค่าเป็นสมบัติจากสัมผัสที่ประณีต จากถ้อยคำที่มีความหมายหนักหรือเบา ตื่นหรือลึก
เป็นคำตรงหรือคำเปรียบเทียบกับจากจังหวะ จากโวหารการบรรยายและพรรณนา แสดงอารมณ์ที่
รุนแรงกว่าถ้อยคำในภาษาปกติ

ในเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรุงหัวจุก ผู้แต่งได้ใช้การพรรณนาอารมณ์ ดังนี้

“ภาพที่เห็นอยู่ดำดาดทำให้แม่แผ่ร้องขึ้นทันที แม่บอกฉันว่า
ความรู้สึกขณะนั้นคืออาการที่เรียกว่าหัวใจสลาย

เบื้องล่างเป็นพงษ์สูงระดับเข่ามนุษย์และเป็นป่าโปร่ง แม่
เห็นรังปลัดตกลงไปในผืนหญ้า และถูกลมอีกหอบหนึ่งพัดกระเด็น
ต่อไปอีก นั่นหมายถึงลูกน้อยทั้งสามอาจจะตกจากรัง

น้ำตาแม่ไหลปนกับฝนฟ้า ขนแม่ราบลู่ติดผิวกลายเป็นลูกคล้าย
นกอนาถา แต่แม่ไม่ได้สนใจสิ่งเหล่านี้ แม่พุงกายหลบลมและสอดสาย
สายตามองหาลูกน้อยทั้งสาม

เสียงแม่ที่ร่ำร้องเรียกลูกสูญเปล่า นอกจากลูกที่ฟักตัวออกมา
ไม่เข้าใจภาษาพูดแล้ว เสียงลมฝนกระหน่ำรุนแรงยิ่งกลบกลืนน้ำเสียง
แหลมเล็กของแม่อีกด้วย

แม่ร้องจนเสียงแหบแห้ง น้ำตาไหลจนกลายเป็นสายเลือด
แม่พยายามหาต้นไม้บังลมเพื่อพวยร่างให้มั่นคง ขณะที่สายตาสอดส่อง
มองหาลูกน้อยบนพื้นเบื้องล่าง

แม่บอกว่าใจแทบสลาย เพราะรู้ว่าโอกาสที่ลูกจะมีชีวิตรอด
น้อยเต็มที แม้ร้องหล่นลงในพงหญ้า แต่ยากที่ลมหายใจลูกยังคงอยู่ เพราะ
ลูกเพิ่งฟักตัวออกมาจากไข่ ไข่รีเร็วแรงจะทำอะไรได้ การที่จะช่วย
ตัวเองให้รอดพ้นจากภาวะเช่นนี้ยังไม่ต้องไปคาดคิด

สภาพแม่เหมือนนกคลั่ง เหมือนนกที่ไร้สติสัมปชัญญะ
แม่สับสนวุ่นวายจนคล้ายหัวใจเจียนระเบิด คีที่ขณะอาการแม่กำลังเดิน
ทางเข้าสู่จุดสูงสุด ลมเริ่มอ่อนแรง ฝนเริ่มสร้างซา พร้อมกับการกลับมา
ของพ่อ”

(เจ้าเอ๋ย...เจ้าทรงหัวจุก , 2556 : 9 - 11)

ข้อความข้างต้น มาจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่องเจ้าเอ๋ย...เจ้าทรงหัวจุก ตอนบทนำ ผู้แต่ง
ได้พรรณานานาอารมณณ์ให้ผู้อ่านเห็นถึงอารมณ์ของตัวละครที่เหน็ดเหนื่อยในการเผชิญต่อลมฝน
และความเศร้าโศกเสียใจที่ต้องสูญเสียลูกทั้งสามไปอย่างไม่มีวันกลับ

กลวิธีการประพันธ์ของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว มีกลวิธีการประพันธ์ที่
เหมาะสมกับการเป็นวรรณกรรมเยาวชนทั้ง 3 ด้าน คือ กลวิธีด้านการสร้างตัวละคร กลวิธีด้านการ
สร้างโครงเรื่อง และกลวิธีการใช้ภาษา ในด้านกลวิธีด้านการสร้างตัวละคร ผู้แต่งเลือกใช้ตัวละคร
เด็กซึ่งเป็นวัยที่ใกล้เคียงกับผู้อ่านจึงทำให้ผู้อ่านสนใจ เพราะเป็นวัยเดียวกัน กลวิธีด้านการสร้าง
โครงเรื่อง ในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วประเภทนวนิยาย ปีพ.ศ.2553 – 2556 มีการเปิด
เรื่อง 2 วิธี คือ เปิดเรื่องโดยการบรรยาย และเปิดเรื่องโดยใช้นาฏการหรือการกระทำของตัวละคร
ซึ่งการเปิดเรื่องเช่นนี้จะสร้างความสนใจแก่ผู้อ่านเป็นอย่างมาก การดำเนินเรื่องในวรรณกรรม
เยาวชนทั้ง 4 เรื่อง ผู้แต่งใช้การดำเนินเรื่องตามปฏิทินเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายและทำให้การลำดับ
เรื่องไม่ซับซ้อน และการปิดเรื่องในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย มีการปิด
เรื่อง 2 วิธี คือ ปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม และปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม และกลวิธีการใช้ภาษา ผู้
แต่งใช้กลวิธีการใช้ภาษาทั้งหมด 3 ประเภท คือ การใช้ภาพพจน์ การใช้บทสนทนา และการใช้
บรรยายโวหารและพรรณนาโวหาร

บทที่ 4

คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว

การประเมินคุณค่าวรรณกรรมสำหรับเยาวชนต้องคำนึงถึงความต้องการของเด็กซึ่งพิจารณาได้จากการเล็งดู เจตคติ ความสามารถและความชำนาญในการอ่านหนังสือ ตลอดจนความสนใจของเด็กแต่ละบุคคล หนังสือสำหรับเด็กเขียนขึ้นขึ้นสำหรับเด็กอ่าน แต่ผู้ที่เลือกหนังสือให้เด็กกลับกลายเป็นผู้ใหญ่ หนังสือที่ได้รับการตัดสินว่าดี บางครั้งก็ไม่เป็นที่สนใจของเด็ก ดังนั้นการประเมินคุณค่าหนังสือสำหรับเด็ก ต้องทำความรู้จักทั้งเด็กและหนังสือ ทำความรู้จักเด็กในด้านความต้องการและความสนใจของเด็ก ความต้องการและความสนใจของเด็กแต่ละคนจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับการเล็งดูและสภาพแวดล้อมทางบ้านของเด็ก เด็กมักจะมีความต้องการทั่ว ๆ ไป คล้ายคลึงกันทั้งในด้านร่างกายและอารมณ์ (ปราณี เชียงทอง 2526 : 77)

คำว่า คุณค่า หมายถึง สิ่งที่มีประโยชน์หรือมีมูลค่าสูง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 : 263) นอกจากนี้ คุณค่า ยังหมายถึง สาระสำคัญของเรื่อง การสอดแทรกคุณธรรมที่ถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่าน คุณธรรม คุณงามความดี ความควรกระทำ และความถูกต้องที่ได้สะสมไว้ในความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจของบุคคล และเป็นแรงให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกต้องและดีงาม เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปในปัจจุบัน (รศศุคนธ์ โชติดำรง 2546 : 9)

การประเมินคุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ. 2553-2556 พบว่ามีคุณค่าทางด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1 คุณค่าทางความรู้
- 4.2 คุณค่าทางคุณธรรม
- 4.3 คุณค่าทางวัฒนธรรม

4.1 คุณค่าทางความรู้

วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วที่ศึกษา ผู้อ่านจะได้รับความคิดและมีผลให้สติปัญญาแตกฉานทั้งทางด้านวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้เท่าทันคน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่องให้ข้อคิดต่อผู้อ่าน ขยายทัศนคติให้กว้างขึ้น บางครั้งก็ทำให้ทัศนคติที่เคยผิดพลาดกลับกลายเป็นถูกต้อง ดังคำกล่าวของเจตนา นาควัชระ (2529 : 88) กล่าวว่า หน้าที่ทางสังคมของวรรณกรรม อาจจะมีใช้การแก้ปัญหาทางสังคมในเชิงปฏิบัติ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ในระยะสั้น แต่เป็นหน้าที่ของการให้แสงสว่างทางปัญญา

ความรู้ หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2546: 232)

จากการศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว ผู้อ่านได้รับคุณค่าทางความรู้เพิ่มเติมที่หลากหลายผ่านเนื้อเรื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ความรู้ด้านกีฬา

ความรู้ด้านกีฬาที่พบ คือ กีฬาตะกร้อ กีฬาตะกร้อเป็นความรู้ที่อยู่ในเรื่อง **ตามหาใจตัน** ซึ่งกล่าวถึงกีฬาตะกร้อไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เราไปดูบรรยากาศการเล่นชิงลงจริงในวัดมหาบุศย์ ได้ดูเขาเล่นในเทศกาลใหญ่แบบนี้ก็ดีเหมือนกัน ตอนนั้นผมเข้าใจแล้วว่าชิงลงเล่นกันยังไง ความจริงคล้ายตะกร้อวงนั่นแหละ แต่ชิงลงมีเอกลักษณ์ตรงที่จะมีคนหนึ่ง เรียกว่า “มินดา” แปลว่า “เจ้าชาย” เข้าไปโฉบตีลากกลางวง โดยเพื่อนร่วมวงจะช่วยกันประกองและส่งลูกให้เล่นตลอดเวลา คนกลางวงเมื่อเหนื่อยหรือหมดทำเล่นก็ผลักให้เพื่อนร่วมวงคนอื่น ไปเป็น “มินดา” บ้าง

น่ามหัศจรรย์มาก ผมเห็นเด็กผู้ชายอายุขนาดผมหรือน้อยกว่ามีตั้งหลายคน เล่นเป็น “มินดา” ได้สุดยอด ส่วนใหญ่ใช้เท้าเปล่าด้วยซ้ำ เห็นที่ผมกลับเมืองไทยคงมีแรงบันดาลใจไปฝึกเล่นบ้างเป็นแน่ บางทีผมอาจให้พ่อสอน...แน่นอน ผมไม่อยากจะฝันมากไปเลย แต่ความฝันทำให้ผมก้าวต่อไปอย่างมีพลัง อย่างน้อยตอนนี้ผมก็มาประเทศบ้านเกิดของพ่อแล้ว

อาตุณศุนพาไปกราบพระพุทธรูปประจำวัด เรียกว่า พระมหามุนีตามชื่อวัดนั่นละ ผมขอพรภาวนาให้การตามหาพ่อประสบความสำเร็จ

ผมอยากพบพ่อเร็ว ๆ พ่อล่ะครับ ...

แล้ววันที่ผมเฝ้ารอก็มาถึง ...

อาตุณตุนบอกว่าชื่อทีมปะกันชิตตุ มาจากคำว่า “ปะกัน” ซึ่งคนไทยคุ้นเคยในชื่อเมืองพุกาม ส่วน “ชิตตุ” หมายความว่า “รัก” ซึ่งทีมจึงแปลความพอได้ว่า ทีม “เรารักพุกาม” ไม่มีใครรู้ว่าเหตุใดพอ จึงเข้าเป็นสมาชิกทีมชินลงจากพุกาม”

(ตามหาโจคดี , 2554 : 95)

ตะกร้อถือเป็นกีฬาที่เป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นกีฬาที่ใช้อุปกรณ์น้อย ไม่จำกัดจำนวนคนในการเล่น จะเล่นคนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้ตามลานที่กว้างพอสมควร การเตะตะกร้อเป็นการเล่นที่ผู้เล่นได้ออกกำลังทุกสัดส่วนของร่างกาย ฝึกความว่องไว การสังเกต เกิดไหวพริบปฏิภาณ เสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี การเล่นตะกร้อถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของไทย และในประเทศเพื่อนบ้าน อย่างประเทศพม่าก็นิยมเล่นตะกร้อเช่นกัน แต่เรียกการเล่นกีฬานี้ว่า ชินลงหรือชินโลน

“ชินลง” หรือ “ชินโลน” เป็นศิลปะแบบดั้งเดิมหรือกีฬาโบราณที่มีมานานกว่า 1,500 ปี ของประเทศพม่า เป็นการผสมผสานกันระหว่างกีฬากับการเต้นรำ เล่นกันเป็นทีม ไม่มีคู่ต่อสู้ แต่ละท่าในการเล่นต้องผ่านการฝึกซ้อมอย่างหนักเพราะเป็นลีลาที่ยากมาก แฝงด้วยทักษะ ความสมดุล มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ถ้าเล่นเป็นทีมจะมีผู้เล่น 6 คน โดยมีหนึ่งคนอยู่ตรงกลางคอยควบคุมเกม หากถูกตกพื้นจะเป็นลูกตาย ต้องเริ่มต้นเล่นกันใหม่ นิยมเล่นกันทั้งเพศชายและหญิง ในปัจจุบันมีการนำออกมาแสดงโชว์เป็นอาชีพหนึ่งอย่างแพร่หลาย “ชินลง” ก็เป็นตะกร้อวงแบบเดียวกับตะกร้อวงของไทย แต่มีตัวเอกเด่นเข้าเล่น โชว์ลีลากลางวง ตำแหน่งนี้เรียกว่า “มินดา” ซึ่งแปลว่า “เจ้าชาย”

“ไปเป็นเจ้าชาย...ในแคว้นศัตรู” เป็นหนังสือที่ได้รับรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด รางวัลยอดเยี่ยมประเภทสารคดี ประจำปี 2553 เขียนโดย คามิน คมนีย์ ถือได้ว่าเป็นผู้นำความรู้เรื่องกีฬาประจำชาติพม่ามาเปิดเผยให้แก่สังคมได้อย่างลึกซึ้งที่สุด เพียงเพราะต้องการพิสูจน์ว่า เกร็ก แฮมิลตัน ยกย่อง “ชินลงหรือตะกร้อพม่า” เหนือ “ตะกร้อไทย” จริงหรือไม่จริงผู้เขียนถึงกับต้องเดินทางไปยังเมืองมัณฑะเลย์เพื่อชมการเล่นตะกร้อพม่า หรือชินลงในเทศกาลวาโซชินลงกันเลยทีเดียว ก็ใครจะยอมให้ชนชาติที่ถือว่าเป็นศัตรูคู่แค้นกันมาหลายยุคหลายสมัยอยู่เหนือกว่าได้ ไม่ว่าเรื่องเล็ก ๆ อย่างกีฬาประจำชาติเช่นนี้ แต่ถึงที่ผู้เขียนพบเห็นไม่เพียงเห็นแต่วัฒนธรรม วิถีชีวิต และธรรมชาติของบ้านเมืองเท่านั้น เขายังเข้าใจน้ำใจของผู้คนชาวพม่าที่ภาคภูมิใจในกีฬาประจำชาติของตน และเต็มใจสอนและฝึกหัดให้แก่ันตะกร้อจากเมืองไทยคนนี้ ถึงขนาดพยายามปั้นให้คนไทยคนหนึ่งเล่นตะกร้อจนกลายเป็น “มินดา” เจ้าชายกลางวงชินลงให้ได้

“ชินลง” เป็นตะกร้อวงแบบเดียวกับตะกร้อวงของไทย แต่มีตัวเอกเด่นเข้าเล่นโชว์ลีลา กลางวง ตำแหน่งนี้มีชื่อเรียกว่า “มินดา” และลีลาลูกศอก ลูกสั้น ลูกเข้าบ่วงมือ ของนักตะกร้อไทย ก็สร้างความแปลกตาและอื้อฮาแก่ชาวพม่าเช่นกัน บรรดาชาวพม่าที่เห็นลีลาของชาวไทยแล้วก็ให้ กำลังใจกันว่าฝีมือแบบนี้เป็นมินดาได้ แต่ว่าต้องฝึกหัดท่าแม่ไม้ต่าง ๆ ให้ครบถ้วนถูกต้อง และ สวยงามด้วย และคามินก็ได้ร่วมแสดงฝีมือในเทศกาลสำคัญครั้งนั้นด้วย หลังจากกลับจากประเทศ พม่าในปีแรก คามินก็เริ่มฝึกหัดเล่นท่าแบบพม่าตามภาพหรือวิดีโอที่ได้เห็น รวมทั้งติดต่อกับเกริก ผู้ทำให้เขาได้รู้จักชินลงผ่านอีเมลล์โต้ตอบกันไปมา คามินกลับไปพม่าในปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 เพื่อ เรียนรู้ฝึกหัด และเป็น “มินดา” จนได้ คามินเดินทางไปถึงประเทศพม่าเพื่อให้ได้เห็น ได้เรียนรู้ ได้ฝึกหัด และหลงรัก “ชินลง” กระทั่งมุ่งมั่นว่าจะเป็น “มินดา” หรือ “เจ้าชาย” เล่นกลางวงชินลง ในเทศกาลประจำปีให้ได้

กติกาและวิธีการเล่น ชินลงเป็นหนึ่งในตระกูลเกมบอลทั่วโลกที่เล่นด้วยเท้า โกล์เคียงและ คล้ายคลึงกับเกมที่เล่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเรียกว่า “ตะกร้อในไทย” “เซปัก – รากาใน มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย” “สปีนาในฟิลิปปินส์” “กะด้อในลาว” ส่วนเกมอีกลักษณะที่ แข่งขันกันเล่นข้ามตาข่ายเรียกว่า “เซปักตะกร้อ”

“ชินลง” เป็นกีฬาที่เล่นเพื่อความสวยงาม ไม่ใช่กีฬาที่เล่นเพื่อแข่งขันเอาชนะกัน เล่น คล้ายตะกร้อแต่เล่นเป็นวงกลม เล่นกันเป็นทีม ทีมหนึ่งมี 6 คน โดยจะมีผู้เล่นคนหนึ่งอยู่ตรงกลาง ของวง ตำแหน่งนี้เรียกว่า “มินดา” แปลว่า “เจ้าชาย” ถ้าเป็นผู้หญิงจะเรียกว่า “เจ้าหญิง” เล่นท่าที่ สวยงามเหมือนกับว่าเป็นการโชว์ลีลา เทคนิค ความสามารถของแต่ละทีม และเพื่อนร่วมทีมอีก 5 คนที่ล้อมอยู่จะเป็นคนคอยช่วยสนับสนุนผู้เล่นที่อยู่ตรงกลาง ถ้าผู้เล่นที่อยู่ตรงกลางเหนื่อยสามารถ เปลี่ยนตัวกับผู้เล่นคนอื่นที่อยู่รอบวงได้ โดยท่าของชินลงนั้นมีมากกว่า 200 ท่า แต่ที่เราเห็นในการ แข่งขันกีฬาซีเกมส์จะมีการใช้ท่าพื้นฐานเพียง 6 ท่า อันประกอบไปด้วย หลังเท้า หน้าเท้า เข่า ฝ่าเท้า ส้นเท้า และข้างเท้าเท่านั้น

“ชินลง” เป็นกีฬาที่ไม่สามารถเล่นคนเดียวได้ ฉะนั้นในการเล่นเป็นวงทำให้เกิดบรรยากาศ ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เริ่มต้นด้วยมิตรภาพ แต่เมื่อพบกันในวงชินลงแล้วก็มักมีเรื่องพูดคุยกัน ต่อไป ใครทำอะไร เกี่ยวพันและจะช่วยเหลือกันอย่างไร ซึ่งสิ่งที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาของวงลูก หวายนี้นอกจากเทศกาลโชชินลงที่มณฑลเสฉวนเป็นที่รู้จักกันในวงการนักเล่นและแฟนชินลงว่า นี่คือเทศกาลรวมนักชินลงที่ใหญ่ที่สุดแห่งปีของพม่าซึ่งจะจัดขึ้นพร้อมงานบุญของวัดมหาเมณีเป็น ประจำทุกปี โดยสารัตถะของงานก็อยู่ที่การแลกเปลี่ยนทักษะประสบการณ์ และร่วมบุญเป็นพุทธ บุญ (นวลฉวี บุณแสน, 2557)

“ชินลง” หรือ “ชินโลน” คือกีฬาตะกร้อของประเทศพม่าปรากฏในวรรณกรรมเขาวขน เรื่องตามหาโจตันเพราะผู้เป็นพ่อของโจตันเป็นนักกีฬาตะกร้อประเทศพม่า และตะกร้อก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โจตันตามหาพ่อจนพบ กีฬาตะกร้อยังปรากฏในวรรณกรรมเขาวขนรางวัลแวนแก้ว เมื่อ ปี พ.ศ. 2554 *เรื่องตามหาโจตัน* ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ตาแต่งชุดกีฬาเต็มยศ ชวนแถมบังคับว่าให้ผมไปเล่นกีฬา
ด้วยกันที่สวนสาธารณะริมชายหาด ตานี่จะเล่นกีฬากับผม เดินเร็ว ๆ
หรือวิ่ง ราวกับตาวิ่ง เดี๋ยวไปหยิบลูกตะกร้อใหม่เอี่ยมมาทำท่าเตะให้ดู

“แกล่เล่นอยู่แล้วไม่ใช่หรือ” ตาถาม ผมแปลกใจว่าตาทำได้
อย่างไร “ผมมักเอาลูกตะกร้อใส่เบ้หลัง ปั่นจักรยานหรือจิมอเตอร์ไซด์
ออกไปเล่นที่สนามโรงเรียนเสมอ ไม่เคยเล่นให้ตาเห็น

“เดี๋ยวจะพาไปเล่นกับขาอีกสองคน” ตาว่า
กว่าผมจะรู้ตัวก็หลวมตัวดิครดตาไปถึงสนามหญ้าชายทะเล
เรียบร้อยแล้ว ตรงนั้นมีเพื่อนวัยเดียวกับตาอีกสองคน

ส่วนขาอีกคนนะหรือ...อาตุนตุนไงล่ะ
เขาว่าลงมาจากกรุงเทพฯ ได้สองสามวันแล้ว และจะอยู่ที่นี้ต่อ
อีกสองสัปดาห์

ผมเตะไปพลาดคิดไปพลาด แต่ก็คิดไม่ออกว่าเกิดอะไรขึ้น ฝั่ง
ตากับอาตุนตุนถึงมาเล่นตะกร้อมด้วยกันได้ มีหน้าซ้ำผมกลายเป็นส
มาชิกตะกร้อที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นวันนี้ไปได้อย่างไร

อาตุนตุนไขข้อข้องใจว่า ครั้งก่อนที่มาเยี่ยมบ้าน เขาได้คุยกับตา
เล่าว่าเขาเป็นนักเขียนและชอบเล่นตะกร้อมาก เขียนสารคดีเกี่ยวกับ
ตะกร้อวงไว้เล่มหนึ่ง ไม่นึกไม่ถึงว่าอาจารย์ตะกร้อวงที่เอ่ยถึงใน
หนังสือคนหนึ่งเป็นคนที่ตานับถือและเคยเล่นตะกร้อด้วยกันหลายครั้ง
ตอนนั้นตาชอบเล่นตะกร้อเป็นชีวิตจิตใจ

มิน่าเล่า ครั้งก่อนเห็นคุยกันถูกคอตั้งนาน

“ตาหลานอยู่บ้านเดียวกันแท้ ๆ ไม่รู้ว่าชอบเล่นกีฬาชนิด
เดียวกัน” อาตุนตุนพูดยิ้ม ๆ “ต้องให้ขาจากกรุงเทพฯ มาชวนตั้งวง”

(ตามหาโจตัน , 2554 : 121 - 122)

ข้อความข้างต้นมาจากเรื่องตามหาโจตัน ตอน วงตะกร้อ ซึ่งผู้แต่งได้แสดงให้เห็นว่ากีฬา
ตะกร้อเป็นกีฬาที่ให้ประโยชน์อย่างมากมายมหาศาล นอกจากจะทำให้ร่างกายแข็งแรงแล้ว

ยังสามารถทำให้คนเกิดความรัก ความสามัคคีกันมากขึ้นดังเช่นคุณตากับโจตัน ซึ่งก่อนหน้าที่คุณตา กับโจตันแทบจะไม่ค่อยได้คุยกัน แต่เมื่อทั้งสองคนมาเล่นตะกร้อด้วยกัน ความรักความผูกพันจึงมี มากขึ้น

4.1.2 ความรู้ด้านการเลี้ยงนกรงหัวจุก

ความรู้ด้านการเลี้ยงนกรงหัวจุก ในเรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก อาชีพก่อนเป็น อาชีพที่เป็นที่นิยมสำหรับคนเลี้ยงนกรงเพื่อฝึกนกไปประชันเสียงเพื่อให้ได้รางวัล ในวรรณกรรมยัง บอกถึงวิธีการก่อนได้อย่างชัดเจน จนผู้อ่านสามารถจินตนาการตามได้ และนกที่นิยมนำไป ประชันกันก็คือ นกรงหัวจุก ซึ่งปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วเมื่อปี พ.ศ. 2556 เรื่อง เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ฉันงงจนทำอะไรไม่ถูก หัวใจเต้นแรงด้วยความตื่นกลัว เกิด อะไรขึ้นกับปิ่น ฉันไม่เข้าใจจริง ๆ เห็นเขาพยายามบินฝ่าตาข่ายที่คลุม ออกมา แต่ไม่สามารถทำได้ตามใจนึก นอกจากตาข่ายแล้วผนังด้านอื่นมี ลักษณะเป็นซี่ไม้ไผ่ที่มีระยะห่างเพียงเล็กน้อย ในขณะที่ที่ลื่นย่นนี้ น่า สยดใจมองกิริยาของปิ่นตาเขมิง

วินาทีถัดมา ฉันเห็นมนุษย์สองคนแผ่น โปนออกมาจากพุ่มไม้ ข้างต้นเงาะ ทำทางพวกเขาถูกลีลุกลนและแสดงอาการดีใจออกมาอย่าง เห็นได้ชัด หนึ่งในสองร้องบอกกับอีกคนด้วยภาษามนุษย์ที่ฉันไม่เข้าใจ เขาวิ่งไปที่ซึ่งปิ่นถูกกักขัง แล้วเอื้อมมือไปหยิบของสิ่งหนึ่งขึ้นมาถือใน มือ

พอมองเห็นในสิ่งที่เขาหยิบขึ้นมา ฉันจึงรู้ว่ามันคือกรงคักนก ซึ่งมีใบไม้พรางตาจนนกรงอย่างพวกเราไม่มีทางรู้ว่ามันคือมหันตภัย

เหตุการณ์เกิดขึ้นเร็วมาก ฉันไม่เข้าใจอะไรมากกว่านี้รู้เพียงว่า หลังจากนั้นไม่กี่นาที ชายคนหนึ่งถือกรงคักนกที่มีทั้งฟี่ลีนและปิ่นอยู่ ภายในเดินจากไป

ฉันเคืองคว้างจนทำอะไรไม่ถูก เกิดอะไรขึ้นกับปิ่น ทำไมเขา ต้องถูกจับตัวไป แล้วต่อจากนี้ฉันจะทำอย่างไร ปิ่นมีโอกาสกลับมาหา ฉันอีกหรือไม่ ฉันพอจะช่วยเขาได้หรือไม่ หลายปัญหาทยอยกันรุมสุม เข้ามาในความคิด”

(เจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก , 2556 : 25)

ข้อความข้างต้นมาจากเรื่อง*เจ้าออย...เจ้ากรงหัวจุก* ตอน พิชมนุชย์ ซึ่งผู้แต่งได้แสดงให้เห็นว่าอาชีพการต่อนกนั้นเป็นอย่างไร ได้เห็นถึงสภาพจิตใจของคนและนกว่ามีความรู้สึกเช่นไร

4.2 คุณค่าทางคุณธรรม

คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 : 263)

คุณค่าทางคุณธรรม คือ แนวคิดหลักของเรื่องและผู้แต่งมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา ซึ่งเป็นพื้นฐานในการกำหนดแบบอย่างของบุคคลที่สังคมไทยพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อให้เด็กได้จดจำและนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตามในชีวิตจริงต่อไป เนื้อหาสำคัญในการบำเพ็ญตนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมตามหลักพุทธปรัชญาที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเป็นไปในทำนอง “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ผู้แต่งมุ่งเน้นให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิดหลักด้วยการให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านดีและไม่ดี และให้ตัวละครได้รับผลกระทบที่ต่างกัน กล่าวคือ ตัวละครใดตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมจรยาอันดีงามอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งเรื่อง ในบั้นปลายก็จะได้รับผลแห่งการกระทำดีด้วยการเป็นที่ยกย่องสรรเสริญจากหมู่คณะ แต่ในทางกลับกันหากตัวละครใดประพฤติมิชอบ ทำให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อนเสียหาย ตัวละครนั้นก็จะเป็นที่รังเกียจเดียดฉันท์หรือได้รับผลร้ายตอบสนองในที่สุด อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่าแนวคิดเกี่ยวกับการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ที่ผู้แต่งมุ่งแสดงให้แก่เยาวชนนั้นจะไม่เคร่งครัดนักเนื่องจากในตอนจบตัวละครที่ประพฤติไม่ดีมาก่อนรู้สำนึกผิดและคิดปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้ดีขึ้น ตัวละครนั้นจะได้รับความเห็นใจและให้อภัยในความผิดพลาดที่ผ่านมา การกำหนดแนวคิดด้านคุณธรรมในลักษณะดังกล่าว มีความเหมาะสมกับวัยและสามารถตอบสนองต่อความต้องการตามธรรมชาติของเยาวชน กล่าวคือ เมื่อเยาวชนอ่านเรื่องราวจบลงจะช่วยทำให้เยาวชนรู้จักแยกแยะการกระทำทั้งดีและไม่ดีได้ แล้วจดจำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติจริงต่อไป นอกจากนี้ การจบเรื่องลงด้วยความสุขของตัวละครก็อาจจะช่วยเสริมสร้างความหวังและกำลังใจให้แก่เยาวชนได้อีกทางหนึ่ง ทำให้เยาวชนกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อย่างไม่ย่อท้อ เพื่อหวังให้ได้รับผลดีตอบแทนในบั้นปลายดังเช่นตัวละครในเรื่องที่อ่าน ส่วนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของตัวละครที่มักได้รับความทุกข์เป็นการตอบแทน ก็อาจทำให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนที่กระทำอยู่ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข การสอดแทรกแนวคิดด้านคุณธรรมในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนจึงนับเป็นกลวิธีที่แยบยลในการช่วยพัฒนาเยาวชนของชาติให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพได้ตามที่สังคมส่วนใหญ่อยูต้องการ

4.2.1 ความกตัญญูทเวที

ความกตัญญูทเวที ถือเป็นสิ่งสังคมไทยยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ผู้ที่มีความกตัญญูทเวที รู้คุณต่อผู้มีพระคุณจะทำให้บุคคลนั้นมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องการศึกษา การทำงาน หรือแม้กระทั่งการใช้ชีวิตประจำวัน พบในวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง *โรงเรียนริมทะเล* ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ผมเข้าไปในห้องของนมเปีย จูตตะเกียงไข่เปิด ไขได้ตะเกียง
ให้แสงสว่างมากขึ้นกว่าเดิม

ดวงหน้าของนมเปียซิดเซียวอยู่ในแสงตะเกียง แคมองผมด้วย
อาการสงบ

“นมเปียยังง้าง” ผมถามขึ้น น้ำเสียงแหบแห้ง

“ทำไมเสียงแหบเหมือนเสียงเปิดเทศ แกเป็นอะไรไป พุดกับข้า
น้ำเสียงต้องดีกว่านี้” นมเปียพุดขณะทีนอนอยู่บนเตียง

ผมเข้าไปใกล้แก มองหน้าแกแล้วรู้สึกใจคอไม่ค่อยดี

“อย่ามาทำหน้าอย่างนั้นกับข้านะ อ้อ นี่จะเข้ามาแข่งข้าหรือ”
นมเปียยังคงพุดราวกับว่าทุกสิ่งทุกอย่างยังคงปกติดี แกไม่ได้เจ็บป่วย
แกยังคงเป็นหญิงเหล็กอยู่เหมือนเดิม

“กินมป่วย” ผมพุดได้แก่นั้น

“ใคร ๆ ก็ป่วยกันได้ อ้อ นึกว่าข้าป่วยแล้วข้าจะตายง่าย ๆ ยังงั้น
ลิ ข้าไม่ตายง่าย ๆ ต่อหน้าเอ็งหรือ” นมเปียยังพุดยิ่งเสียงดัง วิธีการพุด
ของแกดูไม่เหมือนกับคนป่วยเอาเสียเลย

“ผมเอาข้าวต้มมาให้” ผมว่า

นมเปียมองถ้วยข้าวต้มกับปลาช่อนแห้งอย่าง แกขยับตัวลุกขึ้น
จากที่นอน

“อยากจะป้อนก็ป้อนสิ” แกว่า

ผมยิ้มออกมาได้ ผมคิดว่าถึงอย่างไรนมเปียก็ยังคงเป็นนมเปียที่
ไม่มีวันยอมเสียน้ำกับผมง่าย ๆ แม้กระทั่งเวลาที่แกเจ็บป่วยก็ตาม

ข้าวคำแรกที่ผมป้อนให้นมเปียทำให้ผมรู้สึกดีขึ้นมาอย่างบอก
ไม่ถูก ราวกับว่าตัวเองได้ไถ่ถอนอะไรบางอย่างของชีวิตออกไปได้บ้าง
หลังจากที่ผมรู้สึกว่าตัวเองเป็นหนี้นมเปียมานานแล้ว

(โรงเรียนริมทะเล , 2553 : 141 - 142)

ข้อความข้างต้นมาจากเรื่อง *โรงเรียนริมทะเล* ตอน ลาก่อนนมเปีย ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นว่า ท้องเที่ยวมีความกตัญญูต่อนมเปียเป็นอย่างมาก ซึ่งความกตัญญูที่ท้องเที่ยวมีต่อนมเปียอาจจะไม่ได้แสดงออกอย่างมากมาย แต่การที่ท้องเที่ยวเป็นเด็กดี เชื่อฟังคำสั่งสอนของนมเปียมาตั้งแต่เกิดจนอายุเข้าสู่วัยรุ่น ท้องเที่ยวก็ยังมีพฤติกรรมที่คืออย่างเสมอต้นเสมอปลาย จนถึงปลายชีวิตของนมเปีย ท้องเที่ยวก็ยังดูแลนมเปียอยู่ใกล้ ๆ ไม่ห่างไปไหน

“รุ่งขึ้น พ่อพาตาตรงไปโรงพยาบาล ผมเลยขอตามไปด้วย หมอรับตัวไว้รักษาเพราะอาการทรุดลงเนื่องจากหลายโรคที่ตรวจพบ นอกจากถุงลมโป่งพองระยะที่สองแล้ว ยังมีโรคอื่นหัวใจตีบ คับโต น้ำซิมเข้าปอด ไตเสื่อม แต่ผมเชื่อว่าตาตรงจะต้องหายดี เพราะพ่อบอกว่า หมอที่นี่เก่งมาก

สามวันที่ผ่านมา ผมไปเยี่ยมตาตรงทุกวันระหว่างรอน้ำลด ตอนเย็นว่าง ๆ ก็เปิดดูเว็บไซต์เพลงพื้นบ้าน เห็นว่ามีความแตกต่างอยู่บ้าง แต่ที่เหมือนกันคือกลิ่นอายความเป็นไทย เพลงพื้นบ้านสมัยก่อนให้ความสนุกสนานทั้งคนฟังคนร้อง เพราะมีวิถีชีวิตคล้ายคลึงกัน ทั้งเพลงที่อยู่ในกระบวนการทำนาและเพลงที่ร้องตามเทศกาลงานบุญต่าง ๆ

“ผมจะร้องลำตัดเกี่ยวกับต้นไม้บ้านเราให้ฟังนะครึบตา” ผมบอกตอนที่อยู่กับตาตรงสองคน เพราะป้าทิพย์ออกไปซื้อของใช้และอาหาร

“วิเศษเลย ตาอยากฟัง” สีหน้าคนเจ็บเข้มขึ้นขึ้นทันที

“...น้ำท่วมรุนแรง ต้นไม้เหี่ยวแห้งใบแดงคาตา...” ผมร้องซ้ำ โดยมีตาตรงคบบมือเปาะเปะตาม

“...เมื่อก่อนตะซึกหักคั่ววัน เอ๊ย เมื่อก่อนตะซึกหักคั่ววัน เตี้ยนี้เห็นสวนแล้วชวนเวทนา...”

ผมร้องซ้ำอีกครั้งเพื่อเข้าสู่เนื้อหา ...”

(เอื้อระเหยลยคค , 2555: 184)

ข้อความข้างต้นมาจากเรื่อง *เอื้อระเหยลยคค* ตอน สถิตใจ ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นว่า ญัฐคนัยมีความกตัญญูตเวที่ต่อตาตรงเป็นอย่างมาก ซึ่งตาตรงคือผู้ที่สอนญัฐคนัยร้องเพลงพื้นบ้านแต่งกลอน และร้องเพลงลำตัด เมื่อตาตรงมีอาการป่วยถึงกับเข้าโรงพยาบาล ญัฐคนัยไม่รีรอที่จะไป

เขียนเขียนตารางถึงโรงพยาบาล และยังสร้างรอยยิ้มให้ตาชง เพื่อให้ตาชงคลายจากความเครียดที่เกิดจากอาการป่วยได้เป็นอย่างดี

4.2.2 การเป็นมิตรแท้

มิตรภาพ หมายถึง ความรัก ความผูกพัน ความจริงใจที่มีต่อกัน การแบ่งปันสิ่งดี ๆ ให้กันโดยไม่หวังผลตอบแทน และการยอมรับในตัวคนที่แท้จริงของแต่ละฝ่าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ผมพกโน้ตบุ๊กของแม่ไปโรงเรียน ใครว่าห่อก็ช่างปะไร ไม่เป็นผมพวกเขาคงไม่รู้ ว่าด้วยวิธีนี้ผมจึงรู้สึกว่ามีแม่อยู่ซิดใกล้ และอะไรสักอย่างบอกผมด้วยว่า พ่อเองก็เถอะ อยู่ไม่ไกลนัก บางทีเจ้าคอมพิวเตอร์ตัวนี้อาจจะช่วยพาไปหาจนพบ

“ดีจังนะ คราวนี้เธอจะได้เขียนบล็อกถนัดหน่อย” โบนัสพูด

“ฮือ เธอยังอ่านอยู่หรือ”

“อ่านสิ ทุกอย่างก็โจด้นเขียน โบนัสอ่านเสมอ”

บล็อกของผมชื่อว่า “My Daddy” หรือ “พ่อของผม” ผมเพิ่งเริ่มต้นเขียนไม่นานนัก หลังจากถามตาเกี่ยวกับพ่อแล้วโดนดุนั้นแหละ ผมเขียนลงกระดาษด้วยลายมือที่บ้านก่อนนอน รุ่งขึ้นไปใช้คอมพิวเตอร์ที่โรงเรียน พิมพ์ลงบล็อกคอนเทียง ไม่ใช่ความลับหรือใครก็สามารถเข้าไปอ่านได้ แต่ที่ผ่านมามีผมบอกเรื่องนี้เฉพาะ โบนัส แม่แต่แม่เองก็ยังไม่รู้ บางทีผมเขียนบรรยายอารมณ์เรื่อยเรื่อย ดีโพยดีพาย แต่บางทีก็ฟังดูเป็นผู้ใหญ่ – โบนัสบอกผม ทุกครั้งที่ผมเขียนข้อความใหม่เธอจะตามไปเขียนแสดงความคิดเห็นเสมอ มีโบนัสเป็นนักอ่านประจำอยู่แล้ว แล้วเมื่อผมรู้สึกเบื่อหน่ายท้อแท้ ไม่รู้จะเขียนไปทำไม เธอก็กระตุ้นให้เขียนต่อ บางครั้งผมนึกอายนเพราะต้องรอกำลังใจจากเธอตลอด ดูเป็นเด็กอ่อนแอ เป็นไอ้ซีแพ้ไม่ขยับทำอะไรเองสักอย่าง

(ตามหาโจด้น , 2554 : 27 - 28)

ข้อความข้างต้นมาจากเรื่องตามหาโจด้น ตอน อีเมล ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อโจด้นมีความเครียด หรือหาทางออกในปัญหาใด ๆ ที่ประสบไม่ได้ โจด้นก็จะมีโบนัสเพื่อนสนิทคนนี้คอย

ให้คำปรึกษาอยู่เสมอ ไม่ว่าปัญหานั้นจะยิ่งใหญ่แค่ไหน โบนัสก็ยังคงพร้อมที่จะอยู่เคียงข้างใจฉันเสมอ เพราะมิตรภาพเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นมาตั้งแต่ใจฉันและ โบนัสยังเด็ก

4.3 คุณค่าทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกาย วิถีชีวิตในหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา เป็นต้น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 : 1103)

วรรณกรรมทำหน้าที่ผู้สืบทอดวัฒนธรรมของชาติจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกคนรุ่นหนึ่ง เป็นสายใยเชื่อมโยงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ในวรรณกรรมมักจะบ่งบอกคคิขของคนในชาติไว้ วรรณกรรมของชาติมักจะเล่าถึงประเพณีนิยม คคิชีวิต การใช้ถ้อยคำภาษา การดำรงชีวิตประจำวัน การแก้ปัญหาสังคม อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า เป็นต้น เพื่อให้คนรุ่นหลังมีความรู้เกี่ยวกับคนรุ่นก่อน ๆ และเข้าใจวิถีชีวิตของคนรุ่นก่อน เข้าใจเหตุผลว่าทำไมคนรุ่นก่อน ๆ จึงคิดเช่นนั้น ทำเช่นนั้น ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ดังเช่นวรรณกรรมเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 2 ช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบถึงพระราชพิธีต่าง ๆ เช่น พระราชพิธีโสกันต์ เป็นต้น หรือเรื่องขุนช้างขุนแผน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจประเพณีการเกิด การโกนจุก การบวช การแต่งงาน การเสกศพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามคุณค่าทางวัฒนธรรมนี้เป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละสังคม ถ้าสามารถสร้างให้เกิดความรู้สึกที่เป็นสากล คือมีอุดมคติเป็นกลาง สามารถเป็นที่ยึดถือของทุกสังคม ก็นับเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ถือว่าเป็นความสามารถอย่างยิ่ง และที่สำคัญวัฒนธรรมที่อยู่ได้ส่วนหนึ่งก็เพราะมีวรรณกรรมบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

4.3.1 การให้ความเคารพผู้อาวุโส

เคารพ หมายถึง แสดงอาการนับถือ เช่น เคารพผู้ใหญ่ เคารพชงชาติ ไม่ล่วงเกิน ไม่ล่วงละเมิด เช่น เคารพสิทธิของผู้อื่น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 : 247)

อาวุโส หมายถึง ที่มีอายุแก่กว่าหรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่า เป็นต้น เช่น ข้าราชการอาวุโส ศิลปินอาวุโส ความมีอายุมากกว่าหรือมีประสบการณ์ในอาชีพมากกว่า เป็นต้น เช่น เขามีอาวุโสในการทำงาน ผู้มีอาวุโสทางการเมือง (ป. อาวุโส เป็นคำ อาลปนะ คือ คำที่พระเจ้าใหญ่หรือที่มีพรรษามากกว่าเรียกพระผู้น้อยหรือที่มีพรรษาน้อยกว่า หรือเป็นคำที่พระเจ้าเรียกคฤหัสถ์ คู่กับ ภันเต ซึ่งเป็นคำที่พระเจ้าผู้น้อยหรือพระที่มีพรรษาน้อยกว่าเรียกพระเจ้าใหญ่หรือที่มีพรรษามากกว่า หรือเป็นคำที่คฤหัสถ์เรียกพระสงฆ์) (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 : 1410)

การเคารพผู้อาวุโส หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมที่เด็กพึงมีต่อผู้ใหญ่ด้วยความเคารพนับถือที่บ่งบอกถึงความสุขภาพ การมีมารยาทที่ดี และมีสัมมาคารวะ ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นการแสดงอาการที่ดีของคนไทย ดังตัวอย่างในเรื่องตามหาโจذن

“ทุกปีเมื่อวันพ่อใกล้เข้ามาผมจะมามีสมาธิเรียน ครูมักถามนักเรียน และเพื่อน ๆ ก็ถามกันเองว่าจะทำอะไรให้พ่อ แม่ละ วันพ่อเป็นวันหยุดราชการ ผมจึงมักหลีกเลี่ยงการออกไปข้างนอก ภาพพ่อลูกเดินกอดคอโอบไหล่ไปไหนมาไหนด้วยกันเป็นภาพที่สวยงามแต่บาดใจ ผมเสมอ มองที่ไรผมมักทนนไม่ได้ เก็บมาคิดฟุ้งซ่านจนเสียสุขภาพ วันเปิดเรียนวันแรกหลังวันพ่อที่เลวร้ายพอกัน ทุกคนจะมาคุยอวดว่าพาพ่อไปไหน ไปกินอะไร ซึ่งความจริงพ่อนั้นละพาไปเที่ยว พาไปกิน สองสามปีหลังผมขอลาหยุดหลังวันพ่อนึ่งวันเสมอ แม่เข้าใจดีและไม่เคยคะยั้นคะยอฝืนใจผมเลย

วันพ่อก็ได้ออกจากบ้านแต่เช้า ส่วนผมขังตัวเองอยู่ในห้องจนถึงเที่ยง บ่ายขออนุญาตยายจีมอเตอร์ไซค์ออกไปข้างนอก ยายรู้ว่าวันนี้ผมมักอ่อนไหวเป็นพิเศษละมั้งจึงไม่ถามอะไร บอกแต่ให้ซื้ออ่างระมัดระวังและอย่ากลับเย็นนัก

ค่านั้นผมคลานเข้าไปหาตาในห้องพักงาน ตาดูแปลกใจเมื่อผมยื่นการ์ดและพวงมาลัยในมือให้ ยายยิ้มส่งสายตาลอบมองมาจากห้องรับแขก

“ให้ตาไว้ไหว้พระหรือ” ตาถาม

“เปล่าครับ วันนี้วันพ่อ”

“อ้อ ไซ้ แต่ตาไม่ใช่พ่อแก แล้วประเทศไทยก็ยังไม่มียันดาชะน้อย”

“ผมรู้ครับ แต่ตาก็เป็นพ่ออยู่ดี” ผมพูด “ผมทำแทนแม่ครับ”

ตาจับพวงมาลัย กางการ์ดอ่าน “ขอบใจนะโจذن”

เดินออกจากห้องแล้ว ผมจึงได้ยินเสียงตาถามแวมว่า “การ์ดนี้ทำเองหรือ”

ตั้งใจทำทั้งเข้าเลยละ –ผมตอบในใจ ตาไม่ได้ยินหรอก”

(ตามหาโจذن , 2554 : 29)

ข้อความข้างต้นมาจากเรื่องตามหาโจตัน ตอน อีเมล ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของเยาวชนไทยที่มีความอ่อนน้อม ถ่อมตนต่อผู้ที่มีความอาวุโสกว่า และเมื่อถึงวันสำคัญก็จะมีการแสดงออกถึงความเคารพต่อผู้ที่ตนนับถือด้วยความสุภาพ และมีสัมมาคารวะ ดังตัวอย่างข้างต้นที่แสดงให้เห็นว่าโจตันเป็นคนที่รู้จักการเคารพผู้ใหญ่ ถึงแม้ว่าคุณตาของโจตันจะมีนิสัยที่ดื้อก่อนข้างเจ้าระเบียบ แต่เมื่อถึงวันสำคัญคือวันพ่อแห่งชาติ โจตันยังนำบัตรอวยพรและพวงมาลัยไปกราบคุณตาเพื่อแสดงให้เห็นถึงความรักและเคารพที่โจตันมีต่อคุณตา

4.3.2 ความศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวพม่า

ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อ ความเลื่อมใส เช่น สิ้นศรัทธา ฉันทศรัทธา ในความดีของเขา บางทีก็ใช้เข้าคู่กับคำประสาทะ เป็น ศรัทธาประสาทะ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 : 1137)

ชาวพม่าจะนิยมสร้างพระพุทธรูป และสร้างเจดีย์รวมถึงการสร้างวัดขนาดใหญ่ทั้งประเทศพม่ามีวัดจำนวนทั้งสิ้น 45,000 วัดและมีจำนวนพระภิกษุ สามเณรทั้งประเทศจำนวนมากกว่าห้าแสนรูป เพราะผลจากการช่วยกันรักษาและจดจำคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้วิถีชีวิตของชาวพุทธในประเทศพม่ามีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น และมีวัฒนธรรมชาวพุทธที่ทำให้ประเทศพม่ามีชื่อว่าเป็นประเทศที่มีพระพุทธรูปที่เคร่งครัดในคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พระพุทธศาสนาได้รับการอนุรักษ์มาตลอดจนถึงปัจจุบัน

ชาวพม่าจะเคร่งครัดในคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิถีชีวิตของชาวพม่านิยมไปวัด นั่งสมาธิ และเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา รวมถึงการเข้าถึงแก่นแท้ของพุทธศาสนา ซึ่งยังเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม นิยมถือศีลแปดทุกวันเกิด ชาวพม่าส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนานิกายเถรวาทเช่นเดียวกับคนไทย แต่หากเทียบวิถีชีวิตระหว่างชาวไทยกับพม่าในปัจจุบันนี้อาจกล่าวได้ว่า วิถีพุทธกับวิถีชีวิตของชาวพม่าเป็นสิ่งเดียวกัน ในเรื่องตามหาโจตันเมื่อโจตันเดินทางไปถึงพม่า อาตุนตุนก็พาไปไหว้พระที่คนพม่าเลื่อมใสศรัทธาคือ พระมหามุนี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“อาตุนตุนพาไปกราบพระพุทธรูปประจำวัด เรียกว่า พระมหามุนีตามชื่อวัดนั้นละ ผมขอพรภาวนาให้การตามหาพ่อประสบความสำเร็จ

ผมอยากพบพ่อเร็ว ๆ พ่อละครับ ...”

(ตามหาโจตัน , 2554 : 95)

ข้อความข้างต้นมาจากเรื่องตามหาโจตัน ตอน เจ้าชายน้อย ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาในพุทธศาสนา เมื่อโจตันเดินทางไปถึงประเทศพม่าสิ่งที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของโจตัน นอกจากอาตุณฺณก็คือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวพม่าต่างนับถือ นั่นก็คือ พระมหามุนีในวัดมามุนีนั่นเอง

ดังที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ.2553 – 2556 ทั้ง 4 เรื่อง พบคุณค่าทั้งหมด 4 ด้าน ที่เต็มไปด้วยแง่คิดสอนใจมากมาย คือ คุณค่าทางอารมณ์ คุณค่าทางความรู้ คุณค่าทางศีลธรรม และคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งคุณค่าทางอารมณ์ ได้แก่ อารมณ์แห่งความสุข และอารมณ์แห่งความเศร้า คุณค่าทางความรู้ ได้แก่ ความรู้ด้านกีฬา และความรู้ด้านอาชีพ คุณค่าทางศีลธรรม ได้แก่ ความกตัญญูกตเวทีก และการเป็นมิตรแท้ และคุณค่าทางวัฒนธรรม ได้แก่ การให้ความเคารพผู้อาวุโส และความศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวพม่า

จากการศึกษาเรื่องคุณค่าในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ.2553 – 2556 ทั้ง 4 เล่ม สรุปได้ว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วประเภทนวนิยายมีคุณค่าทั้งในด้านการให้สาระความรู้ที่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด นอกจากนี้ผู้อ่านยังได้รับความบันเทิง เนื่องจากวรรณกรรมเยาวชนมีเนื้อหาสาระที่ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับเนื้อเรื่อง และในวรรณกรรมยังแฝงไปด้วยเกร็ดความรู้ต่าง ๆ ซึ่งชวนให้น่าติดตาม และที่สำคัญวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วประเภทนวนิยายยังให้แง่คิดที่น่าสนใจ สามารถเสริมพลังทางปัญญาและปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเห็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดีที่งามที่ถูกต้อง วรรณกรรมเยาวชนทั้งหมดนี้จึงเปี่ยมไปด้วยคุณค่าในด้านต่าง ๆ ที่ควรค่าแก่การอ่านเพื่อความบันเทิง และเพื่อศึกษาหาความรู้ซึ่งเหมาะกับเยาวชนไทยเป็นอย่างยิ่ง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยายทั้ง 4 เรื่อง คือ *เรื่องโรงเรียนริมทะเล เรื่องตามหาโจตัน เรื่องอ้อระเหยลอยคอ* และ *เรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรุงหัวจุก* โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อวิเคราะห์เนื้อหา และแนวคิด เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ และเพื่อวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2553-2556 การศึกษาเรื่องนี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลของการศึกษาพบว่า เนื้อเรื่องของวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ.2553-2556 มีเนื้อเรื่องผจญภัยใน 2 ลักษณะ ได้แก่ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกแห่งความจริง และเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกสมมุติ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกแห่งความจริงปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย มีทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ *เรื่องโรงเรียนริมทะเล เรื่องตามหาโจตัน* และ *เรื่องอ้อระเหยลอยคอ* วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ทั้ง 3 เรื่อง มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกแห่งความจริงนั้นเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในอดีตทั้งสิ้น ผู้เขียนต้องการให้เยาวชนรับรู้ถึงเรื่องราว และเหตุการณ์ในอดีตว่าสังคมภายนอกไม่ได้สวยงาม มนุษย์ทุกคนในโลกใบนี้ย่อมมีปัญหา และต้องใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และผู้ที่ช่วยเหลือแก้ปัญหาได้ดีที่สุดก็คือบุคคลในครอบครัว ส่วนเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกสมมุติ ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย มีจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ *เรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรุงหัวจุก* เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยในโลกสมมุติ ผู้เขียนได้ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านตัวละครเอกซึ่งเป็นนกรงหัวจุกให้มีความคิดเสมือนมนุษย์ มีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เข้ามาอย่างเป็นขั้นตอน รู้ทันจิตใจของมนุษย์ และแฝงแนวคิดต่าง ๆ รวมทั้งนำเสนอสายสัมพันธ์ในครอบครัวซึ่งเป็นเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน เนื้อเรื่องมีความสนุกสนาน ตื่นเต้นชวนให้ติดตาม และสร้างจินตนาการให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

แนวคิดที่พบในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ.2553-2556 มีทั้งแนวคิดหลักและแนวคิดย่อย แนวคิดหลักของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วทั้ง 4 เรื่องนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 4 แนวคิด คือ แนวคิดเรื่องความพอเพียง แนวคิดเรื่องการเข้าใจและยอมรับปัญหาของชีวิต แนวคิดเรื่องการใช้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิม และแนวคิดเรื่อง

การอนุรักษ์ธรรมชาติ ส่วนแนวคิดย่อยที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้วทั้ง 4 เรื่อง เสนอแนวคิด 4 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเรื่องคุณธรรม แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม แนวคิดเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม และแนวคิดเรื่องมิตรภาพ วรรณกรรมเยาวชนแต่ละเรื่องมีแนวคิดดังนี้ *เรื่องโรงเรียนริมทะเล* แนวคิดหลักคือ แนวคิดเรื่องความพอเพียง แนวคิดย่อยคือ แนวคิดเรื่องคุณธรรม *เรื่องตามหาใจต้น* แนวคิดหลักคือ แนวคิดเรื่องการเข้าใจและยอมรับปัญหาของชีวิต แนวคิดย่อยคือ แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม *เรื่องเอื้อระเหยลอยคอ* แนวคิดหลักคือ แนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิม แนวคิดย่อยคือ แนวคิดเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม และ *เรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก* แนวคิดหลักคือ แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ แนวคิดย่อยคือ แนวคิดเรื่องมิตรภาพ แนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเป็นแนวคิดที่ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย และเป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

กลวิธีในการประพันธ์วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2553-2556 มีกลวิธีการประพันธ์ที่ปรากฏ 3 ประการ คือ กลวิธีด้านการสร้างตัวละคร กลวิธีด้านการสร้างโครงเรื่อง และกลวิธีการใช้ภาษา จากการศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้วทั้ง 4 เรื่อง พบว่า มีกลวิธีการสร้างตัวละครในวรรณกรรม 2 ลักษณะ คือ การสร้างตัวละครแบบสมจริง และการสร้างแบบบุคลาธิษฐาน กลวิธีด้านการสร้างโครงเรื่อง จากการวิเคราะห์โครงเรื่องจะมุ่งวิเคราะห์ให้เห็นการดำเนินเรื่อง หรือการลำดับเหตุการณ์อย่างสัมพันธ์กัน ซึ่งวรรณกรรมเยาวชนทั้ง 4 เรื่องมีกลวิธีด้านการสร้างโครงเรื่อง 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง ในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วประเภทนวนิยาย ปีพ.ศ.2553-2556 มีการเปิดเรื่อง 2 วิธี คือ เปิดเรื่องโดยการบรรยาย และเปิดเรื่องโดยใช้นาฏกรรมหรือการกระทำของตัวละครที่ก่อให้เกิดความสนใจ การดำเนินเรื่องมีลักษณะการดำเนินเรื่องที่เข้าใจง่าย เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ไม่ซับซ้อน ซึ่งเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และมีการปิดเรื่อง 2 วิธี คือ ปิดเรื่องแบบโสภนาฏกรรม ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน *เรื่องโรงเรียนริมทะเล* ปิดเรื่องแบบสุภนาฏกรรม ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน 3 เรื่อง ได้แก่ *เรื่องตามหาใจต้น* *เรื่องเอื้อระเหยลอยคอ* และ *เรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก* กลวิธีการใช้ภาษาในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วประเภทนวนิยาย ปีพ.ศ.2553-2556 มีทั้งหมด 3 ประเภท คือ การใช้ภาพพจน์ การใช้บทสนทนา และการใช้บรรยายโวหารและพรรณนาโวหาร การใช้ภาษาในบทบรรยายและบทพรรณนามีประโยชน์ต่อเรื่องเป็นอย่างมาก เพราะทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และยังทำหน้าที่ให้รายละเอียดในด้านกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านตัวละคร อันได้แก่ รูปร่าง หน้าตา บุคลิกลักษณะ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่สามารถรับรู้ได้ทางสายตา ในด้านฉากก็เช่นเดียวกัน การบรรยายจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในเรื่องได้ ส่วนบทพรรณนานั้นจะใช้ภาษาที่ทำให้

ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามด้วยการใช้คำที่เร้าอารมณ์ความรู้สึก บทพรรณนาจะใช้พรรณนาทั้งตัวละคร ฉาก บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และอารมณ์ของตัวละครดังที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนทั้ง 4 เรื่อง ได้แก่ *เรื่องโรงเรียนริมทะเล* *เรื่องตามหาใจฉัน* *เรื่องเอื้อระเหยลอยคอ* และ *เรื่องเจ้าเอย...เจ้ากรงหัวจุก*

คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ. 2553 – 2556 พบว่ามีคุณค่าทั้งหมด 3 ด้าน คือ คุณค่าทางความรู้ คุณค่าทางคุณธรรม และคุณค่าทางวัฒนธรรม คุณค่าทางความรู้ที่พบในวรรณกรรม ได้แก่ ความรู้ด้านกีฬา และความรู้ด้านการเลี้ยงนกกกรงหัวจุก คุณค่าทางคุณธรรมที่พบในวรรณกรรม ได้แก่ ความกตัญญูกตเวทิต และการเป็นมิตรแท้ และคุณค่าทางวัฒนธรรมที่พบในวรรณกรรม ได้แก่ การให้ความเคารพผู้อาวุโส และความศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวพม่า

เมื่อพิจารณาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย ปี พ.ศ. 2553-2556 ทั้ง 4 เรื่อง จะพบว่า มีความน่าสนใจไม่ว่าจะเป็นในด้านเนื้อหา แนวคิด กลวิธีการในการประพันธ์ และคุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรมล้วนเหมาะสมที่จะเป็นหนังสือที่เยาวชนสมควรอ่านอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ตั้งแต่ปีพ.ศ.2557 และปีต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลอื่น ๆ เช่น รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด โดยสำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

รายการอ้างอิง

- กุหลาบ มัตถิกะมาส. **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552
- คามิน คมนีย์. **ตามหาใจตัน**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2554
- จันทร์ภา ภูเงิน. “การศึกษาวรรณกรรมสำหรับเด็กของ ปรีดา ปัญญาจันทร์”. สารนิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549
- จันทร์ภา รัศมีทอง. **เอ้อระเหยลอยคอ**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2555
- เจตนา นาควัชระ. **ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี**. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมล, 2551
- ชิด ชยากร. **เจ้าเอย...เจ้ากรุงหัวจุก**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2556
- ณรงค์ ปานทอง. **การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก**. ม.ท.ป., 2526
- ธัญญา สังขพันธานนท์. **วรรณกรรมวิจารณ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นาค, 2539
- นวลจันทร์ ชาญวิวัฒนา. “การศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีในปี พ.ศ.2547”. สารนิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550
- นวลฉวี บุคแสน. “ประวัติกีฬาขลุ่ย”. เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก naun01.blogspot.com
- นิรมล บุญปวงนิช. “การวิเคราะห์นวนิยายของดวงดาว”. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554
- บาทย์น อิมสำราญ. **เอกสารคำสอนเรื่อง เรื่องสั้นและนวนิยายไทย**. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์, 2548
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. **แนะแนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี**. คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2511
- ประทีป เหมือนนิล. **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2519
- ปรางทิพย์ กัมพลาศิริ. “ลีลาการใช้ภาษาในสารคดีสำหรับเด็ก”. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545
- ปราณี เชียงทอง. **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2544
- ปาริชาติ ญาณาวารี. “กลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนของแมกไม้ เรื่องซีลาร้ายที่สุด และ น้องเล็กขี้ราย้อย”. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2554
- พรรณฉिता ปานเอี่ยม. “การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ปีพ.ศ.๒๕๕๒ ประเภทนวนิยาย”. สารนิพนธ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554
- พัชรีย์ จำปา. “จินตลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก”. วิทยานิพนธ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

- ลลิตา ศุภชนสินเชษม. “การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว พ.ศ.2544 – 2547”. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551
- วชิราภรณ์ สุวรรณวารงกูร. “การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วประเภทสารคดี พ.ศ. 2546 – 2552”. สารนิพนธ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554
- วินิตา ดิถียนต์. เอกสารประกอบการสอนวิชา 411 211 การเขียนบันเทิงคดี (Fiction Writing).
ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์, 2530
- วิภา คงกะนันท์. วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2533
- ศศิธร รัชนี้ ณ อยู่ธยา. สรรพสารของนวนิยาย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522
- ศิริยูญา จรเทศ. “วิเคราะห์บทบาทครอบครัวที่มีต่อตัวละครในนวนิยายของ ว. วินิจฉัยกุล”.
วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549
- สาคร พูลสุข. โรงเรียนริมทะเล. กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊กส์พับลิเคชั่นส์, 2553
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2537
- สุพรรณณี วราทร. ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ.2475.
กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2519
- สุรีย์ ทวีอุดมทรัพย์. “การศึกษาวรรณกรรมประเภทสารคดีของหลวงวิจิตรวาทการ”. วิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532
- อนุสรชาติ ไหว้. “สาระคำสอนในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลนายอินทร์ อะวอร์ด ช่วงปี พ.ศ. 2544-2547”. สารนิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552
- อิรวดี ไตลังคะ. ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546

ภาคผนวก

ประวัติผู้แต่ง

สาคร พูลสุข

สาคร พูลสุข เกิดที่ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างจังหวัดสงขลากับจังหวัดนครศรีธรรมราช จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 รุ่นสุดท้ายจากโรงเรียนวัดป่ากระวะ และจบมศ.5 รุ่นสุดท้ายจากโรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์ จากนั้นจึงศึกษาต่อปริญญาตรีสาขาบรรณารักษศาสตร์ ที่วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช

ปี พ.ศ.2532 สาครสอบบรรจุเป็นครูที่แม่ฮ่องสอน ใช้เวลาอยู่ที่นั่น 5 ปี ตระเวนสอนใน 6 โรงเรียน และเขียนเรื่องสั้นประกวดเรื่องแรก “สงครามครั้งใหม่” ได้รับรางวัลเรื่องสั้นเดือนตุลาคม

ช่วงปี พ.ศ.2544 – 2545 เขียนนิยาย 2 เรื่อง คือ “ล้าม” และ “บ้านฟ้าผ่า” เรื่องแรกได้รางวัลชมเชยรางวัลสุภาวีย์ เทวกุล เรื่องหลังได้รางวัลชนะเลิศ ปี พ.ศ.2548 นิยายสำหรับเยาวชนเรื่อง “พิบแพว เกมมหัศจรรย์” เข้ารอบรางวัลแว่นแก้ว ครั้งที่ 2 และได้รับการตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์

หลังจากนั้น สาครยังคงสร้างสรรค์งานเขียนออกมาเรื่อย ๆ และได้รางวัลการ์ตูนตีพิมพ์เป็นระยะ ๆ เช่น นิยาย “รังเลือด” ได้รับรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด พ.ศ.2549 เรื่องสั้น “ความตายของพรานแมง” ได้รับการประดับช่อการะเกด พ.ศ.2551 ครั้นมาถึงปี พ.ศ.2553 นิยายเรื่อง “รอยแผลของสายพิณ” ได้รับการตีพิมพ์โดยแพรวสำนักพิมพ์ นิยายเรื่อง “เด็กชายธรรมดาในดินแดนแห่งเวทมนตร์” คว่ำรางวัลวรรณกรรมเยาวชน รางวัลยอดเยี่ยม นายอินทร์อะวอร์ด และ “โรงเรียนริมทะเล” ได้รับรางวัลชนะเลิศ แว่นแก้ว ประจำปี 2553

คามิน คมนีย์

คามิน คมนีย์ เกิดที่บางขัน นครศรีธรรมราช จบกฎหมายจากรามคำแหง ก่อนได้ทุนรัฐบาลเรียนต่อด้านเดียวกันที่มหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ (Cornell) สหรัฐอเมริกา กลับมาใช้ทุนคืนที่กระทรวงมหาดไทย แล้วจึงหันมาทำงานในส่วนราชการและหน่วยงานอิสระอีก 4 – 5 แห่ง ก่อนจะหาเรื่องให้ตัวเองด้วยกันหย่ากับงานประจำทุกชนิด (ขณะมีเงินในบัญชีเพียงไม่กี่หมื่น) เพราะความเชื่อว่าหากไม่ทำเช่นนั้นจะไม่มีวันทำฝันอยากเป็นนักเขียนให้เป็นจริง ผลปรากฏว่ากลายเป็นนักเขียนกระเจอก สมานิต์ แอมยังหลงทางไปหมกมุ่นกับกิจกรรมนอกเส้นทางฝันเสมอ ๆ การ

เขียนหนังสือเล่มหนึ่งสำหรับคามินเป็นการเดินทางที่แสนเชื่อง...นานที่จะเดินทาง และเดินทางที่ละนาน...แสนนาน!

ผลงานที่ผ่านมาของคามิน ได้แก่ “เย็นวันเสาร์ – เช้าวันอาทิตย์” ได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมนายอินทร์อะวอร์ด ประเภทสารคดี ปี 2547 “ได้ฟ้าฟากกระโน้น” ได้รับรางวัลชมเชย แวนแก้ว ประเภทสารคดี ปี 2547 “ช่วยกันเตะ...อย่าให้ตาย!” ได้รับรางวัลชนะเลิศ mBook Contest ปี 2547 “ลอยนวล” ตีพิมพ์ในปี 2550 “ไปเป็นเจ้าของ...ในแคว้นศัตรู” ได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมนายอินทร์อะวอร์ด ประเภทสารคดี ปี 2553 และเล่มล่าสุด “ตามหาโจตัน” ได้รับรางวัลชนะเลิศแวนแก้ว ประเภทนวนิยาย ปี 2554

ปัจจุบันคามินสร้างสรรค์งานเขียนโดยอิสระ ชอบเล่นกีฬา บำบัดอินเทอร์เน็ต และอยู่กับหมา 3 ตัว ในคอนโดใจกลางกรุงเทพฯ ยังฝันจะเขียนหนังสือปีละ 1 – 2 เล่ม (หรือเล่นละ 1 – 2 ปีมากกว่า!)

ติดตามคามินได้ที่

- kaminlive.wordpress.com
- facebook.com/kamin.kamin

จันทรา รัชมีทอง

จันทรา รัชมีทอง เกิดวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2502 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนวัดเจ้ามูล ทำงานเป็นพนักงานเย็บเสื้อ ที่บริษัทวิณาคารเมนต์ รวม 32 ปี ปัจจุบันลาออกมาเพื่อดูแลคุณแม่

ด้วยความที่ชอบอ่านหนังสือ พอมีเวลาว่างจึงศึกษาวิธีการเขียนด้วยตัวเอง และได้ลงส่งงานประกวดตามเวทีต่าง ๆ อยู่บ้าง ผลงานที่เคยได้รับรางวัล เช่น เรื่องสั้น “เล่าขานคู่หลานรัก” ได้รับรางวัลชมเชย จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2548 เรื่องสั้น “จึงมีต้องสลัดผ้าหน้าทำเนียบ” ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2551 เรื่องสั้น “เพราะชงผืนนั้น” ได้รับรางวัลชมเชย พานแว่นฟ้า จากสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2551 นวนิยาย “ขังเดี่ยวแดนลึบสอง” (ใช้นามปากกา เรื่องรัชนี) ได้รับรางวัลชมเชย ทมยันตีอะวอร์ด ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2552 “บ้านไม้ชายคลอง” ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ แวนแก้ว ประเภทนวนิยายสำหรับเยาวชน ครั้งที่

ที่ 7 พ.ศ.2553 และ “ขนมชุกชุม” ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ แวนแก้ว ประเภทนวนิยายสำหรับเยาวชน ครั้งที่ 8 พ.ศ.2554

เรื่อง “เอ้อระเหยลอยคอ” เกิดจากการที่ผู้เขียนเห็นว่า หลานชายดูรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับเพลงน้อยแล้วสนใจ ไปเปิดดูตามเว็บไซต์ต่าง ๆ ผู้เขียนจึงนำหนังสือเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านให้อ่าน แต่หลานชายปฏิเสธ บอกว่าไม่ชอบอ่านหนังสือหนา ๆ เห็นแล้วตาลาย ผู้เขียนจึงคิดว่าจะเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านเป็นนิยายที่มีเนื้อหาไม่ยาวมาก เพื่อใครสนใจก็ไปค้นคว้าต่อได้ หรือถ้าเด็ก ๆ อ่านแล้วนึกทำนองเพลงไม่ออก อาจจะไปถามคุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว

ชิต ชยากร

ชิต ชยากร ใช้ชีวิตวัยเด็กอยู่ในบ้านสวนชายเชิงเขาที่อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เรียนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนสุทรินอนุสรณ์ เรียนมัธยมต้นที่โรงเรียนตะกั่วป่า “เสนาอนุกุล” เรียนมัธยมปลายที่โรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร กรุงเทพฯ และเรียนจบปริญญาตรีสามปริญญา ปริญญาโทหนึ่งปริญญา เคยรับราชการครูที่โรงเรียนปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาอยู่พิเศษ จากนั้นเข้าทำงานที่ธนาคารแห่งหนึ่งเป็นเวลาหลายปี ด้วยความเบื่อหน่ายงานในระบบจึงลาออกมาในขณะที่มีตำแหน่งเป็นผู้จัดการสาขาเมื่อสิ้นปี 2549

ผลงานรวมเล่มที่ผ่านมามีนวนิยายเยาวชน “ทายาทขนมต้ม” (2547) รวมเรื่องสั้น “เหนือคมพยัคฆ์” (2548) นวนิยายเยาวชน “ขบวนการหนังสือตึก ตอน ผจญภัยในป่ากว้าง” (2551) นวนิยายเยาวชน “ขบวนการหนังสือตึก ตอน ผจญภัยในป่าเมือง” (2551) นวนิยายสืบสวนสอบสวน “ปริศนา 70 ล้าน” (2551) นวนิยายเยาวชน “เด็กชายผู้กล้ากับป่าชายเลน” (2553) รวมเรื่องสั้น “ครั้งหนึ่งซึ่งได้พบพระพุทธองค์” (2553) สารความรู้ทางวิทยาศาสตร์ “โลกร้อนถ้วนทั่วครอบครัวอบอุ่น” (2553) นวนิยาย “ลึกลับค้นหา” (2554) รวมเรื่องสั้น “ดอกไม้แห่งแรงบันดาลใจ” (2555)

ปัจจุบันนอกจากทำงานเขียนแล้ว มีงานประจำคือดูแลร้านขายเครื่องดื่มให้นักท่องเที่ยวที่หาดกะตะ หาดกะรน และเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวอย่างเรียบง่ายและมีความสุข

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นางสาวปรีณัทร วงศ์ศิ้อย์

วุฒิการศึกษา

ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช
ภัฏนครปฐม พ.ศ.2553

ศึกษาต่ออักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ.2556

